

Bruxelles, 12. lipnja 2026.
(OR. en)

10491/26

Međuinstitucijski predmet:
2025/0555(COD)

COMPET 764	ECOFIN 810
IND 413	COH 116
MI 629	INDEF 125
CADREFIN 290	CULT 86
FIN 874	CYBER 290
RECH 281	JAI 821
ESPACE 102	DIGIT 164
CONSOM 194	DATAPROTECT 199
DUAL USE 48	FREMP 209
EDUC 270	RELEX 832
TELECOM 317	COPS 348
ENER 397	UD 181
ENV 725	AUDIO 85
CLIMA 329	PROCIV 131
AGRI 495	IPCR 66
TRANS 420	MAP 128
SAN 478	FISC 221
PHARM 107	CODEC 1165
BIOTECH 81	IA 165
POLMIL 239	CSC 402
POLGEN 168	

NAPOMENA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Za: Vijeće

Br. dok. Kom.: 11770/1/25 REV 1

Predmet: Uredba o uspostavi Europskog fonda za konkurentnost (ECF), uključujući posebni program za istraživanje i inovacije u području obrane
– *djelomičan opći pristup*

Za delegacije se u Prilogu nalazi tekst podnesen Vijeću (opći poslovi) na sastanku 16. lipnja 2026. s ciljem postizanja djelomičnog općeg pristupa o Prijedlogu uredbe o uspostavi Europskog fonda za konkurentnost.

Numeriranje iz prijedloga Komisije ostaje nepromijenjeno do kraja pregovora.

Svi referentni iznosi trebaju se unijeti nakon završetka pregovora o višegodišnjem financijskom okviru.

Odredbe u zgradama isključene su iz djelomičnog općeg pristupa.

2025/0555 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o uspostavi Europskog fonda za konkurentnost („ECF”), uključujući posebni program za istraživanje i inovacije u području obrane, o stavljanju izvan snage uredaba (EU) 2021/522, (EU) 2021/694, (EU) 2021/697 i (EU) 2021/783 i o izmjeni uredaba (EU) 2021/696, (EU) 2023/588 i (EU) 2025/2643

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 43. stavak 2., članak 91., članak 100. stavak 2., članak 168. stavak 5., članak 172. prvi podstavak, članak 173. stavak 3. prvi podstavak, članak 175. prvi podstavak, članak 182. stavak 4., članak 183. u vezi s člankom 188. drugim stavkom, članak 189. stavak 2., članak 192. stavak 1., članak 194. stavak 2., članak 212. stavak 2. i članak 322. stavak 1. točku (a),

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora,¹

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija,²

¹ SL C , , str.

² SL C , , str.

uzimajući u obzir mišljenje Revizorskog suda,
u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,
budući da:

- (1) [Ovom Uredbom utvrđuje se indikativna financijska omotnica za Europski fond za konkurentnost („ECF”), uključujući posebni program za istraživanje i inovacije u području obrane, koja predstavlja primarni referentni iznos u smislu Međuinstitucionalnog sporazuma o suradnji u vezi s proračunskim pitanjima za Europski parlament i Vijeće tijekom godišnjeg proračunskog postupka. Za potrebe ove Uredbe tekuće cijene izračunavaju se primjenom fiksnog deflatora od 2 %.]

- (2) Unija se suočava s presudnim razdobljem za svoju budućnost iz političke, gospodarske, socijalne, okolišne, klimatske i sigurnosne perspektive, uključujući povećane rizike od konvencionalnih vojnih prijetnji. U Draghijevu izvješću naslovljenom „Budućnost europske konkurentnosti”³ izložena je nova vizija za ponovno pokretanje održivog rasta u Europi. U Lettinu izvješću⁴ navedeno je da Europa mora iskoristiti svoje jedinstveno tržište da bi zauzela vodeći položaj u globalnom tržišnom natjecanju. U Komunikaciji Komisije o Kompasu konkurentnosti⁵ izložen je zajednički plan za poticanje dekarbonizacije i konkurentnosti, temeljen na preporukama iz tih izvješća. U Komunikaciji Komisije o Planu za čistu industriju⁶ istaknuta je potreba za ubrzavanjem dekarbonizacije, reindustrijalizacije i inovacija objedinjavanjem djelovanja u području klime i konkurentnosti u jednu sveobuhvatnu strategiju rasta. Cilj je sektorskih industrijskih akcijskih planova, kao što su planovi za automobilsku industriju i industrije čelika, metala i kemikalija, osigurati dugoročnu konkurentnost, održivost i otpornost europske industrije. U Izvješću o stanju digitalnog desetljeća 2025.⁷ ističe se hitna potreba za poticanjem suradnje i povećanjem javnih i privatnih ulaganja za jačanje digitalnog vodstva, suvereniteta i uključivosti Unije. U Zajedničkoj bijeloj knjizi o europskoj obrambenoj spremnosti⁸ naglašava se potreba za masovnim i brzim ponovnim ulaganjem u obranu radi potpore slobodi djelovanja Europe. Pozornost bi trebalo posvetiti posebnim potrebama koje proizlaze iz geopolitičkih izazova koji uzrokuju sve veću zabrinutost za sigurnost.

³ Budućnost europske konkurentnosti. Izvješće Marija Draghija, rujan 2024., https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_hr.

⁴ Izvješće Enrica Lette o budućnosti jedinstvenog tržišta, travanj 2024., <https://www.consilium.europa.eu/media/ny3j24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf>.

⁵ Kompas konkurentnosti – Europska komisija.

⁶ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija naslovljena „Plan za čistu industriju: zajednički plan za dekarbonizaciju i konkurentnost”, COM(2025) 85 final, 26.2.2025.

⁷ COM(2025) 290 final, „Stanje digitalnog desetljeća 2025.: nastavak izgradnje suverenosti i digitalne budućnosti EU-a”.

⁸ Zajednička komunikacija Europskog parlamenta, Europskog vijeća i Vijeća o „Europskoj strategiji gospodarske sigurnosti”, JOIN(2023) 20 final, 20.6.2023.

Uz to, u prioritetima Europske strategije gospodarske sigurnosti naglašava se da je neophodno osigurati tehnološku prednost Unije i smanjiti rizike gospodarskih odnosa, među ostalim jačanjem otpornosti lanaca opskrbe, a time i smanjenjem ovisnosti. U Europskom paktu o oceanima navodi se da je potrebno povećati konkurentnost i ubrzati stratešku tranziciju u svim sektorima plavog gospodarstva, s posebnim težištem na dekarbonizaciji i povećanju inovacija. Kako je navedeno u Komunikaciji Komisije o putu prema sljedećem višegodišnjem financijskom okviru („VFO”)⁹, sljedeći dugoročni proračun Unije mora biti usmjereniji, jednostavniji, fleksibilniji i predvidljiviji te mora učinkovitije ostvarivati prioritete Unije, uključujući jačanje njezine konkurentnosti.

- (2a) ECF bi u načelu trebao nastojati ostvariti opće ciljeve navedene u ovoj Uredbi, uzimajući u obzir posebnosti aktivnosti koje se podupiru u okviru ECF-a.

⁹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija naslovljena „Put prema sljedećem višegodišnjem financijskom okviru”, COM(2025) 46 final, 11.2.2025.

- (3) Kako bi vratila i ojačala svoju konkurentsku prednost, Unija bi trebala revitalizirati inovacijski ciklus razvojem kapaciteta za disruptivne inovacije i ulaganjem u nove, najsvremenije i strateške tehnologije sa znatnim gospodarskim potencijalom, među ostalim povećanjem produktivnosti. Da bi postigla autonomiju u globalnom gospodarstvu, Unija bi trebala osigurati svoje tehnološko i industrijsko vodstvo u strateškim sektorima, počevši od uspostave lanaca opskrbe kritičnim sirovinama i kružnoga gospodarstva, razvijati i proizvoditi strateške tehnologije u Europi te ublažiti rizike za svoju sigurnost i otpornost koji proizlaze iz kritičnih vanjskih ovisnosti. To se može postići pronalaženjem rješenja, na razmjern način, za tržišne nedostatke i neoptimalne okolnosti za ulaganja i bez istiskivanja privatnog financiranja, uzimajući u obzir potrebu za velikim ulaganjima da bi se mogli ostvariti prioriteti Unije, uključujući dekarbonizaciju i digitalnu tranziciju. Takve neoptimalne okolnosti za ulaganja mogu proizlaziti i iz uvjeta povezanih s otpornošću, sposobnošću ili sigurnošću, poremećaja u povezanosti ili povećane izloženosti strateških infrastruktura i lanaca vrijednosti prijetnjama. Stoga bi trebalo više raditi na poticanju sudjelovanja privatnog sektora poboljšanjem mehanizama podjele rizika između fondova Unije i privatnih ulagača kako bi se osiguralo učinkovito korištenje javnog financiranja. To će dopuniti i dodatno pojačati učinak napretka u ostvarenju unije štednje i ulaganja, koja će pružiti potrebno regulatorno okruženje za rast privatnih ulaganja. Korištenje bilo kakvih dodatnih nacionalnih sredstava ne bi trebalo dovesti u pitanje primjenu članaka 107. i 108. UFEU-a.
- (4) Financijskim sredstvima Unije trebala bi se podupirati poduzeća i projekti tijekom cijelog procesa ulaganja. Taj proces obuhvaća sve faze razvoja i proizvodnje strateških tehnologija, proizvoda i usluga u Europi, od primijenjenog istraživanja preko svih oblika inovacija, širenja i industrijske primjene do proizvodnje i uvođenja na tržište, uključujući potrebnu potporu za ulaganja i operativne troškove, infrastrukturu i vještine. Proces ulaganja nije linearan jer se sve faze međusobno nadopunjuju, a ideje za nove tehnologije, proizvode ili usluge mogu se pojaviti u bilo kojoj fazi. U financiranju sredstvima Unije treba uzeti u obzir tu nelinearnost tako da potpora bude fleksibilnija, ali i da se zadrži predvidljivost financiranja.

- (5) Financiranjem sredstvima Unije trebalo bi se olakšati stvaranje i širenje inovativnih i industrijskih ekosustava u kojima razni akteri djeluju u sinergiji. Uspješni ekosustavi obilježeni su intenzivnim i prilagodljivim interakcijama i suradnjom između malih i velikih poduzeća, sveučilišnih istraživačkih institucija, pružatelja infrastrukture, ulagača i javnih tijela. Bez takve suradnje unutar i između pojedinačnih inovacijskih i industrijskih ekosustava inovacijski potencijal ostaje neiskorišten.
- (6) Digitalna povezanost i kibernetička sigurnost ključne su za poticanje suradnje unutar ekosustava, i to ubrzavanjem inovacija, omogućivanjem neometanog i sigurnog pristupa kritičnim digitalnim kapacitetima i rješenjima u cijeloj Uniji, olakšavanjem prekograničnih javno-privatnih partnerstava i poticanjem interoperabilnosti i troškovne učinkovitosti.
- (7) Stoga je svrha ECF-a uspostaviti ulagački kapacitet za potporu europskoj konkurentnosti u strateškim tehnologijama, infrastrukturama, proizvodima, uslugama i sektorima, što će omogućiti neometan proces ulaganja. Promicat će se stvaranje i širenje inovacija, privatnog financiranja i industrijskih ekosustava, kao i suradnja među njima.
- (8) U Uniji i dalje postoje razlike među regijama kad je riječ o konkurentnosti i uspješnosti u području inovacija. Na razini Unije i nacionalnoj razini neprekidno se radilo na premošćivanju investicijskog jaza, a sad je vrijeme da se oslobodi puni potencijal svake regije. Ako se osigura da slabije razvijene regije budu djelotvorno povezane s lancima vrijednosti Unije, cijela Unija bit će u boljem položaju da se natječe na globalnoj razini.

- (9) Jedinstvenost i strateška važnost najudaljenijih regija Unije i prekomorskih zemalja i područja koriste Uniji u cjelini, što uključuje blizinu trećim zemljama, iznimne uvjete za istraživanja u području svemira i astrofizike, velik potencijal obnovljive energije, bogatu bioraznolikost i opsežne pomorske zone. ECF bi trebao iskoristiti njihov potencijal kao geostrateški važnih točaka, posebno za potporu ciljevima Unije u pogledu sigurnosti, pripravnosti, regionalnih lanaca vrijednosti i konkurentnosti.
- (9a) U skladu s člankom 182. stavkom 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) Okvirni program za istraživanje i inovacije treba provoditi putem posebnih programa kojima se utvrđuju detaljna pravila za njegovu provedbu, određuje njegovo trajanje i predviđaju sredstva koja se smatraju potrebnima. ECF uključuje posebni program za istraživanje u području obrane u smislu članka 182. stavka 3. UFEU-a, kojim se provodi Uredba (EU) [XXX] [Okvirni program za istraživanje i inovacije Obzor Europa] u pogledu istraživačkih aktivnosti u području obrane.

- (10) Komisija bi trebala osigurati blisku koordinaciju i sinergiju među svim izvorima financiranja sredstvima Unije u VFO-u. U tu bi svrhu Okvirni program za istraživanje i inovacije trebao biti usko povezan s ECF-om kako bi se osiguralo da europska industrija iskorištava rezultate istraživanja koje financira Unija za daljnje inovacije i proizvodnju u Europi. Kako bi se potaknula sinergija, u programima rada donesenima na temelju ove Uredbe („programi rada”) trebalo bi u poseban namjenski dio uključiti komponentu „Konkurentnost” drugog stupa „Konkurentnost i društvo” iz Uredbe (EU) [XXX]¹⁰ Europskog parlamenta i Vijeća [Okvirni program za istraživanje i inovacije Obzor Europa]¹¹ u skladu s postupkom odbora utvrđenim u ovoj Uredbi te osigurati usklađenost s tom komponentom. Specifični ciljevi i aktivnosti definirani u sastavnicama politika utvrđenima ovom Uredbom mogu se provoditi, prema potrebi, namjenskim djelovanjima u području istraživanja i inovacija. Programe rada ECF-a, uključujući suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti u okviru sastavnica politika iz poglavlja od IV. do VII. ECF-a, trebalo bi donijeti u skladu s pravilima programâ rada za ECF, uključujući njegove postupke odbora, kako bi se održala neometana potpora procesu ulaganja. Posebni program za istraživanje i razvoj u području obrane trebao bi imati vlastiti skup pravila konsolidiranih u ECF-u, pri čemu su pravila programâ rada za ECF primjenjiva na komponentu potpore politici obrambene industrije, uključujući suradničko istraživanje i razvoj, inovacije i tehnološku superiornost u području obrane. Pravila programa Obzor Europa, uključujući pravila o odborima za evaluaciju i kriterijima za dodjelu, trebala bi se primjenjivati na suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti koje se financiraju u okviru komponente „Konkurentnost” drugog stupa Obzora Europa, koji bi trebao biti integriran u poseban namjenski dio programâ rada ECF-a. Kad je riječ o pridruživanju, prihvatljivost za djelovanja iz posebnog namjenskog dijela o suradničkom istraživanju koje se financira u okviru programa Obzor Europa trebala bi ovisiti o potpunom ili djelomičnom pridruživanju programu Obzor Europa.

¹⁰ SL L..., str.

¹¹ COM(2025) 543.

- (11) Kako bi se potaknula sinergija između djelovanja u okviru ECF-a i Inovacijskog fonda, u programima rada trebala bi se osigurati usklađenost s prioritetima Inovacijskog fonda i vrstama djelovanja koja bi se mogla financirati u okviru tog fonda. ECF, Obzor Europa i Inovacijski fond zajedno trebali bi osigurati usklađenu potporu za konkurentnost Unije.
- (12) Kako bi se uspostavila čvrsta veza s alatom za koordinaciju konkurentnosti, u programima rada trebala bi se osigurati usklađenost s odabranim projektima i prioritetima konkurentnosti utvrđenima u okviru tog alata.
- (12a) Kako bi se osigurala učinkovita upotreba sredstava Unije u postizanju ciljeva ECF-a, ECF se provodi u sinergiji s drugim fondovima Unije, uključujući Fond Globalna Europa, Program za jedinstveno tržište i carinu te programe Erasmus+ i AgoraEU.
- (13) Suradnja javnog i privatnog sektora može biti korisna za europsku konkurentnost, a poticanje privatnih ulaganja potrebno je da bi se ostvarili ciljevi ECF-a. Stoga bi trebalo biti moguće izvršiti dijelove proračuna ECF-a putem europskih partnerstava zajedno s drugim partnerima te javnim ili privatnim akterima u slučajevima u kojima je to najdjelotvorniji oblik izvršenja za postizanje ciljeva politike, posebno za aktivnosti uvođenja na tržište. Ta opcija obuhvaća partnerstva u okviru VFO-a za razdoblje 2028. – 2034. i partnerstva uspostavljena u okviru VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. koja nastavljaju djelovati tijekom prijelazne faze. Kako bi se potaknule sinergija i učinkovitost, europska partnerstva trebala bi slijediti strateški portfeljni pristup radi povećanja dosljednosti, osiguravanja komplementarnosti i optimizacije upotrebe sredstava Unije, uzimajući u obzir njihov doprinos ciljevima konkurentnosti u okviru ovog Fonda. Stoga bi u transparentnom, otvorenom i konkurentnom postupku na temelju skupa mjerljivih kriterija životnog ciklusa trebalo odabrati dosljedan i komplementaran portfelj ograničenog broja europskih partnerstava.

- (14) ECF bi trebao iskoristiti cijeli paket instrumenata iz proračuna Unije kako bi se aktivirala dodatna javna i privatna ulaganja, posebno institucijskih ulagača tijekom cijelog procesa ulaganja. Trebao bi doprinijeti stvaranju „kulture ulaganja” boljim iskorištavanjem javnih sredstava i potencijala proračuna Unije za smanjenje rizika. ECF bi trebao maksimalno povećati dodanu vrijednost djelovanja Unije i privući privatni kapital kako bi se osigurala konkurentna inovacijska i industrijska baza, među ostalim korištenjem inovativnih instrumenata financiranja, uključujući javno-privatna zajednička ulaganja s asimetričnim rizikom i povratom. U tom bi pogledu korištenje financijskih instrumenata koji privlače privatne ulagače trebalo biti privilegirana opcija kad god je to moguće.
- (15) U Draghijevu izvješću poziva se na veću potporu ulaganjima kako bi se premostio investicijski jaz, a program InvestEU navodi se kao ključni instrument za podjelu rizika koji bi trebalo koristiti. [Instrumentom ECF InvestEU trebalo bi se uspostaviti jedinstveno proračunsko jamstvo i osigurati financijski instrumenti za potporu konkurentnosti EU-a.]
- (16) U gospodarskom, socijalnom, sigurnosnom i geopolitičkom okruženju koje se brzo mijenja novija iskustva ukazuju na potrebu za fleksibilnijim VFO-om i njegovim programima. [U tu bi svrhu i u skladu s ciljevima ECF-a pri financiranju, u proračunskom postupku, trebalo uzimati u obzir promjenjive potrebe politike i prioritete Unije kako su utvrđeni u relevantnim dokumentima koje je objavila Komisija i pritom osigurati potrebnu predvidljivost za provedbu ulaganja.]
- (17) ECF bi trebao olakšati pristup financiranju iz programâ Unije zahvaljujući bržim, jednostavnijim i usklađenim postupcima usmjerenima na korisnika te poboljšati usklađenost među instrumentima Unije i s ulaganjima država članica. Pri osmišljavanju financijskih instrumenata Unije ECF bi se trebao fokusirati na korisnike sredstava Unije, a posebno industriju, mala i srednja poduzeća („MSP-ovi”) te *start-up* i *scale-up* poduzeća, uključujući ona osnovana u okviru predstojećeg 28. režima.

- (18) [ECF bi trebao djelovati u okviru četiri sastavnice politika koje odražavaju ključne prioritete politika Unije, a to su: „Čista tranzicija i industrijska dekarbonizacija”, „Zdravlje, biotehnologija, poljoprivreda i biogospodarstvo”, „Digitalno vodstvo” i „Otpornost i sigurnost, obrambena industrija i svemir”.]
- (19) Infrastruktura je važan čimbenik koji doprinosi europskoj konkurentnosti. Ulaganja u infrastrukturu nužan su uvjet za pravilno funkcioniranje jedinstvenog tržišta Unije, zelenu i digitalnu tranziciju te povećanje otpornosti i sigurnosti Unije. Na primjer, transeuropska prometna mreža potiče održive oblike prijevoza i promiče poboljšana multimodalna i interoperabilna digitalna i prometna rješenja i tako doprinosi neometanom funkcioniranju unutarnjeg tržišta. Transeuropske energetske mreže važne su za stvaranje istinske energetske unije, koja doprinosi ostvarenju energetske i klimatske ciljeve povezivanjem elektroenergetskih mreža i mreža čiste energije zemalja Unije kako bi se postigla energetska neovisnost i konkurentnost. Za to je neophodan razvoj prekograničnih interkonekcijskih vodova i domaćih elektroenergetskih mreža. Potpora iz ECF-a trebala bi biti usklađena i komplementarna s Instrumentom za povezivanje Europe (CEF). Za konkurentnost Europe bitno je osigurati sinergiju između razvoja transeuropskih energetske i prometne mreže s izraženim prekograničnim učinkom za koje se dodjeljuje potpora iz CEF-a i potpore ulaganjima za dekarbonizaciju, modernizaciju i širenje prometne, energetske i digitalne infrastrukture koja se pruža u okviru ECF-a.
- (20) Transeuropske digitalne mreže važne su za međusobno povezivanje nacionalnih i međunarodnih telekomunikacijskih mreža jer omogućuju neometan i siguran prekogranični pristup kapacitetima računalstva visokih performansi, računalstva u oblaku, podataka i umjetne inteligencije. U tom je pogledu nužno razviti, zaštititi i održavati infrastrukturu za konkurentnost, kao što su zemaljske jezgrene mreže i podmorska kabelska infrastruktura, te tako osigurati kontinuitet usluge u slučaju incidenata i povećati kapacitet za otkrivanje incidenata u morskim bazenima kako bi se poboljšala sigurnost podmorskih kabela, kako je istaknuto u Zajedničkoj komunikaciji „Akcijски plan EU-a za sigurnost kabela”.

(21) Konkurentna snaga Unije leži u njezinim građanima. U Kompasu konkurentnosti promicanje vještina i kvalitetnih radnih mjesta utvrđeno je kao horizontalni pokretač. U zaključcima Europskog vijeća od 20. ožujka 2025. ističe se da bi „slijedom Komunikacije Komisije o uniji vještina od 5. ožujka 2025. dodatne napore trebalo [...] uložiti u unapređivanje stjecanja, priznavanja i zadržavanja vještina u cijelom EU-u, od izgradnje osnovnih vještina do sudjelovanja u cjeloživotnom učenju, prekvalifikaciji i usavršavanju, u skladu s europskim stupom socijalnih prava i njegovim akcijskim planom”. Ti napori uključuju intenzivan dijalog. Ljudski kapital i promicanje rodne ravnopravnosti važni su za održivi prosperitet, gospodarsku otpornost i jedinstveno socijalno tržišno gospodarstvo Unije. Važno je potaknuti održivi prosperitet, uključujući visokokvalitetna radna mjesta, i to povećanjem rasta produktivnosti te konkurentnosti i inovativnosti gospodarskih sektora Unije, privlačenjem dodatnih ulaganja, podupiranjem dinamičnog jedinstvenog tržišta i povećanjem gospodarske sigurnosti. ECF bi trebao doprinijeti razvoju Unije vještina¹² tako što će podupirati formiranje kvalificirane radne snage s posebnim vještinama potrebnima u područjima strateškog ulaganja ECF-a, i to cjeloživotnim učenjem, obrazovanjem, osposobljavanjem i naukovanjem te otvaranjem privlačnih kvalitetnih radnih mjesta dostupnih svima, i tako što će se ulaganja ECF-a popratiti ulaganjem u vještine kako bi se ublažio nedostatak vještina u određenom strateškom sektoru ECF-a. To bi trebalo uključivati Europsko jamstvo za vještine, koje radnicima u sektorima u postupku restrukturiranja omogućuje usavršavanje i prekvalifikaciju, u skladu s relevantnim nacionalnim, regionalnim ili sektorskim strategijama za tranziciju. ECF bi trebao podupirati informiranje o vještinama, uključujući analizu nedostatka vještina, usavršavanje i prekvalifikaciju te poticati javno-privatna partnerstva između sveučilišta, pružatelja strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, poduzeća, posebno MSP-ova, socijalnih partnera te organizacija za primijenjeno istraživanje i tehnoloških organizacija. Isto tako, ECF bi trebao moći podupirati aktivnosti saveza europskih sveučilišta, među ostalim u suradnji s poslodavcima, kako bi se poboljšali njihovi rezultati u području inovacija i razvoj vještina i talenata.

¹² Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija naslovljena „Unija vještina”, COM(2025) 90 final, 5.3.2025.

- (21a) ECF bi trebao podupirati djelovanja povezana sa zaštitom okoliša, djelovanjem u području klime, inovacijama i konkurentnošću u svim područjima obuhvaćenima programom LIFE u okviru VFO-a za razdoblje 2021. – 2027., uključujući kružno gospodarstvo, prirodu i bioraznolikost, ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu tim promjenama te prelazak na čistu energiju. Aktivnostima programa LIFE trebale bi se očuvati ključne značajke programa LIFE, čime bi se osigurala kontinuirana potpora inovativnim projektima odozdo prema gore i svim relevantnim dionicima u pogledu čiste tranzicije i industrijske dekarbonizacije, kao i podizanje svijesti o klimi i okolišu na svim relevantnim razinama upravljanja.

(22) ECF bi trebao doprinositi ciljevima dekarbonizacije europske industrije promicanjem razvoja i uvođenja čistih tehnologija i njihovih lanaca opskrbe. Trebao bi podupirati provedbu zakonodavstva EU-a o klimi i energiji te Plana za čistu industriju, zbog čega će prelazak na čistu energiju i dekarbonizacija postati pokretači rasta i konkurentnosti europske industrije. U tu bi svrhu ECF trebao podupirati dekarbonizaciju tehnološki neutralnim pristupom, koji obuhvaća niskouglična rješenja i rješenja s nultom neto stopom emisija i u okviru kojeg će se uzeti u obzir doprinos raznih tehnologija uravnoteženju mreže i povezivanju sektora, posebno radi usklađivanja s potrebama za ulaganjima u energetske intenzivne sektorima. Trebao bi doprinijeti i provedbi Akcijskog plana za priuštivu energiju, kojim se nastoji zajamčiti sigurna, priuštiva, učinkovita, obnovljiva i čista energija za sve Europljane. ECF bi trebao doprinijeti prelasku na dekarbonizirano, kružno, resursno učinkovito, klimatski neutralno biogospodarstvo s otpornom vodoopskrbom, što uključuje čistu tranziciju MSP-ova, primjerice u sektoru turizma, prometa, građevinarstva i drugim gospodarskim sektorima. Trebao bi podupirati održivu i otpornu industrijsku proizvodnju koja pozitivno utječe na prirodu u energetske intenzivne industrijama u Uniji, u skladu s ciljevima prijedloga Akta o ubrzanju industrijskog razvoja. Trebao bi podupirati napredne materijale u skladu s ciljevima predstojećeg Akta o naprednim materijalima. Trebao bi podupirati i ciljeve Uredbe (EU) 2024/1724 Europskog parlamenta i Vijeća¹³ („Akt o industriji s nultom neto stopom emisija”), odnosno povećanje kapaciteta za proizvodnju tehnologija s nultom neto stopom emisija te povećanje proizvodnih kapaciteta i potporu ulaganjima u povezanu infrastrukturu.

¹³ Uredba (EU) 2024/1735 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o uspostavi okvira mjera za jačanje europskog ekosustava za proizvodnju tehnologija s nultom neto stopom emisija i izmjeni Uredbe (EU) 2018/1724 (SL L, 2024/1735, 28.6.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj>).

- (22a) Kako bi se dekarbonizirao prometni sektor, ECF bi, među ostalim, trebao ulagati u razvoj obnovljivih i niskougljičnih goriva i elektrifikaciju, dopunjujući druge financijske instrumente Unije. To uključuje i povezanu infrastrukturu, kao što je infrastruktura za punjenje, te mobilnu imovinu, uključujući vozila, plovila kao što su ribarska plovila, zrakoplove i željeznička vozila, kao i modernizaciju, automatizaciju i digitalizaciju prometne infrastrukture, na primjer luka, energetske čvorovišta u lukama i željeznica velikih brzina. Tim se inicijativama mogu poduprijeti ciljevi prometnih politika EU-a, uključujući razvoj održivog prometa, konkurentnost i transformaciju automobilske industrije i relevantnih industrijskih lanaca vrijednosti, s obzirom na sektorske strategije i akcijske planove EU-a.
- (23) ECF bi trebao doprinijeti zaštiti, obnovi i poboljšanju kvalitete okoliša, uključujući zrak, vodu, obale, more, kopno i tlo, kako bi se smanjilo onečišćenje, zaustavio i preokrenuo trend gubitka bioraznolikosti te suzbila degradacija kopnenih, slatkovodnih i morskih ekosustava, te pritom povećala otpornost na klimatske promjene i otpornost vodoopskrbe, uključujući otpornost na utjecaje klimatskih promjena kao što su suše, poplave i ekstremni vremenski uvjeti. U okviru sastavnice politike ECF-a „Čista tranzicija i industrijska dekarbonizacija” trebali bi se financirati projekti koji doprinose tim ciljevima.
- (24) Projektima i aktivnostima u okviru sastavnice „Čista tranzicija i industrijska dekarbonizacija” trebalo bi podupirati dekarbonizaciju europske industrije, promicati dekarbonizaciju proizvodnih procesa i opskrbe energijom i uvođenje rješenja za obnovljivu i čistu energiju, energetska učinkovitost, integriranu energiju iz obnovljivih izvora, fleksibilnost energetske sustava, skladištenje energije, energetska obnovu i inovativna rješenja za grijanje i hlađenje, kao i razvoj inovativnih prirodnih poslovnih modela i rješenja na strani potražnje za čiste i dekarbonizirane zgrade, promet i industriju. Ako je to potrebno za postizanje ciljeva ECF-a, ECF bi trebao podupirati djelovanja za uvođenje komponente Instrumenta za novi europski Bauhaus, u sinergiji s [Desetim okvirnim programom: Obzor Europa].

- (25) Proizvodna produktivnost Unije ovisi o učinkovitosti resursa, pri čemu ulazni materijali čine velik dio troškova proizvodnje. Kružni pristupi materijalima, proizvodima, uslugama i proizvodnji povećavaju produktivnost resursa, a aktivnosti zadržavanja vrijednosti kao što su ponovna proizvodnja, obnova i popravak pružaju znatne mogućnosti zapošljavanja. ECF bi trebao doprinositi biogospodarstvu, kružnom gospodarstvu i pristupu materijalima, uključujući biomaterijale.
- (26) Unija ima potencijal postati globalni predvodnik u području digitalnih tehnologija. ECF bi trebao promicati razvoj i uvođenje digitalnih rješenja, infrastruktura i kapaciteta u cijeloj Uniji te razvoj naprednih digitalnih vještina, uključujući vještine u području kibernetičke sigurnosti, u korist europskog društva i gospodarstva. Uz potporu naprednim digitalnim vještinama u okviru ECF-a, trebalo bi podupirati širu odgovarajuću razinu digitalnih vještina u okviru drugih programa VFO-a, uključujući osnovne vještine i vještine srednje razine, jer su te vještine važne za potporu konkurentnosti Europe.
- (27) Kronični manjak ulaganja u europski tehnološki sektor jedan je od glavnih razloga nedovoljne konkurentnosti Unije u usporedbi s njezinim globalnim konkurentima. Nadalje, suverenost Unije u području digitalnih tehnologija i infrastruktura postala je ključna za otpornost, sigurnost i demokraciju Unije, kako je istaknuto u Izvješću o stanju digitalnog desetljeća 2025., u kojem su istaknuti i preostali znatni nedostaci u postizanju ciljeva Unije za 2030., posebno oni koji se odnose na razvoj umjetne inteligencije, poluvodiča, tehnologije 5G i naprednih digitalnih vještina, uključujući vještine u području kibernetičke sigurnosti.

- (28) Iako se digitalna transformacija Unije ubrzava, zbog mnogih su kritičnih ovisnosti o dobavljačima izvan Unije (od dobavljača sirovina, naprednih poluvodiča i čipova za umjetnu inteligenciju do dobavljača sustava, infrastruktura i usluga) potrebne europske alternative kojima bi se podupirala digitalna transformacija europskoga gospodarstva, zadržavajući pritom naše zajedničke vrijednosti kao glavne razlikovne elemente, među ostalim iskorištavanjem prednosti tehnologija otvorenog koda, interoperabilnim standardima i rješenjima za integriranu sigurnost.
- (28a) Potpora digitalnom vodstvu temelji se na regulatornim i neregulatornim inicijativama politika Unije u digitalnom području, uključujući, ali ne ograničavajući se na inicijative kao što su strategije, akcijski planovi, postojeći i budući pravni akti Unije povezani s umjetnom inteligencijom (kao što su Akt o umjetnoj inteligenciji, Akcijski plan za kontinent umjetne inteligencije, Strategija za primjenu umjetne inteligencije, Europska strategija za umjetnu inteligenciju u znanosti i [prijedlog Akta o razvoju računalstva u oblaku i umjetne inteligencije]); interoperabilnošću; podacima i računalstvom u oblaku (Strategija za podatkovnu uniju i Akt o podacima); digitalnom infrastrukturom i poveziivošću (kao što su [prijedlog Akta o digitalnim mrežama], podmorski kabeli i inicijative za povezivost kabela, Akcijski plan EU-a za sigurnost kabela); digitalnim identitetom i uslugama povjerenja (eIDAS2 i [prijedlog o europskim poslovnim lisnicama]); kvantnim tehnologijama (Strategija EU-a za kvantnu Europu i [prijedlog Akta o kvantnim tehnologijama]); kibernetičkom sigurnošću (kao što su Akt o kibernetičkoj otpornosti, Akt o kibernetičkoj solidarnosti, [prijedlog Akta o kibernetičkoj sigurnosti 2] i Direktiva NIS 2); poluvodičima (kao što je [prijedlog Akta o čipovima 2]); i šire strateške inicijative kao što je Međunarodna digitalna strategija za Uniju. Potpora digitalnom vodstvu trebala bi se provoditi u skladu s ostvarivanjem ciljnih vrijednosti i ciljeva programa politike za digitalno desetljeće do 2030. uspostavljenog Odlukom (EU) 2022/2481 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁴.

¹⁴ Odluka (EU) 2022/2481 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o uspostavi programa politike za digitalno desetljeće do 2030. (SL L 323, 19.12.2022., str. 4., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2022/2481/oj>).

(28b) Ključna tehnološka područja za ulaganja uključuju, ali nisu ograničena na: umjetnu inteligenciju (uključujući modele, algoritme i alate umjetne inteligencije, digitalne blizance koji se temelje na umjetnoj inteligenciji, održivu umjetnu inteligenciju, objekte za testiranje i eksperimentiranje s umjetnom inteligencijom); računalne i podatkovne tehnologije i infrastrukture visokih performansi (uključujući tvornice umjetne inteligencije, gigatvornice umjetne inteligencije i podatkovne prostore); kvantne tehnologije i infrastrukture (uključujući računalstvo i simulaciju, komunikacije, opažanje); poluvodiče (uključujući mikroelektroniku i fotoniku, materijale i tehnologije širokog zabranjenog pojasa, projektiranje čipova, procesne tehnologije, kvantne čipove); napredne materijale; softverske tehnologije i usluge (uključujući tehnologiju distribuiranog zapisa); proširenu stvarnost i virtualne svjetove, platforme i tehnologije povezane s medijima; robotiku (uključujući automatizaciju) te aditivne i digitalne proizvodne tehnologije i procese; tehnologije i infrastrukture za povezivost (uključujući tehnologije na rubu mreže i tehnologije u oblaku, internet stvari, tehnologije opažanja i komunikacijske tehnologije, tehnologije navođenja i navigacije, napredne infrastrukture za povezivost, digitalne mreže, 5G, 6G i druge bežične tehnologije, komunikacijske mreže – jezgrene, posredničke i pristupne mreže – te otpornost mreže, praćenje radiofrekvencijskog spektra i učinkovitost spektra, podmorske kabele, napredne kapacitete za podvodno promatranje i popravak); nove digitalne tehnologije i digitalne tehnologije u nastajanju, uključujući hibridne tehnologije, međusektorske digitalne tehnologije i aplikacije, uključujući one s potencijalom dvojne namjene; digitalne infrastrukture i usluge kao što su EU lisnice za digitalni identitet i usluge povjerenja, uključujući [europske poslovne lisnice], interoperabilne digitalne tehnologije. Međusektorska područja uključuju: kibernetičku sigurnost (uključujući postkvantnu kriptografiju, napredna rješenja za kibernetičku sigurnost te nacionalne i regionalne kibernetičke centre); napredne digitalne vještine, usavršavanje i prekvalifikaciju te specijalizirane programe za stjecanje vještina; potporu za prihvaćanje i uvođenje (europski centri za digitalne inovacije, Mreža „EU za poduzeća”); normizaciju i interoperabilnost.

- (28c) Poticanje ključnih digitalnih područja u privatnom i javnom sektoru čini naše cijelo gospodarstvo konkurentnijim, sigurnijim, suverenijim i održivijim, što jača otpornost i pripravnost društva. Nadalje, interoperabilne digitalne tehnologije pokreću modernizaciju javnog sektora i služe integraciji jedinstvenog tržišta, što je naš najvredniji adut za postizanje globalne konkurentnosti europskih digitalnih *start-up* i *scale-up* poduzeća.
- (28d) Potpora digitalnom vodstvu trebala bi se posebno provoditi sljedećim aktivnostima: razvojem i oblikovanjem održivih osnovnih digitalnih tehnologija; izgradnjom privlačnih, konkurentnih i otpornih digitalnih ekosustava te jačanjem sigurnosti opskrbe; izgradnjom, razvojem, modernizacijom, dovršetkom i uvođenjem najsuvremenijih i održivih digitalnih aplikacija, infrastruktura i usluga, uključujući transeuropske digitalne mreže; podupiranjem digitalne transformacije i interoperabilnosti javnog i privatnog sektora; podupiranjem razvoja, provedbe, praćenja i izvršavanja relevantnih pravnih akata i politike Unije; jačanjem Unijinog ekosustava kibernetičke sigurnosti i povećanjem visoke razine kibernetičke sigurnosti u Uniji. Radi kontinuiteta i s obzirom na to da je financiranje ključno za dugoročni razvoj i autonomiju sektora kibernetičke sigurnosti, Europski stručni centar za industriju, tehnologiju i istraživanja u području kibersigurnosti (ECCC) i Mreža nacionalnih koordinacijskih centara (NCC) trebali bi na razini Unije osigurati koordinaciju ulaganja u kibernetičku sigurnost između Unije i država članica u okviru parametara utvrđenih u Uredbi (EU) 2021/887 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁵ ili bilo kojim drugim mjerama koje bi se mogle poduzeti u tu svrhu.

¹⁵ Uredba (EU) 2021/887 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2021. o osnivanju Europskog stručnog centra za industriju, tehnologiju i istraživanja u području kibersigurnosti i mreže nacionalnih koordinacijskih centara (SL L 202, 8.6.2021., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/887/oj>).

- (29) Tehnološki napredak i inovacije u svakom gospodarskom sektoru, a time i njihova produktivnost i konkurentnost, u osnovi se temelje na integraciji sektorskog digitalnog razvoja i primjeni digitalnih rješenja, koja bi trebalo podupirati u cijelom ECF-u u kontekstu aktivnosti koje se razvijaju u okviru različitih sastavnica politika ECF-a.
- (29a) Unapređenje visoke razine kibernetičke sigurnosti u Uniji temelj je za osiguravanje njezine otpornosti i konkurentnosti. ECF bi stoga trebao promicati integriranu kibernetičku sigurnost ugrađivanjem mjera kibernetičke sigurnosti u sve relevantne aktivnosti te podupirati konkurentnost Unijina ekosustava kibernetičke sigurnosti, posebno MSP-ova te *start-up* i *scale-up* poduzeća.
- (29b) Ovisnost o visokorizičnim dobavljačima iz trećih zemalja u ključnim sektorima mogla bi predstavljati strateški rizik od inozemnog upletanja i ugroziti sigurnost, otpornost i suverenost Unije. Skupina za suradnju osnovana na temelju Direktive (EU) 2022/2555¹⁶, u suradnji s Komisijom i Agencijom Europske unije za kibersigurnost (ENISA), ima važnu ulogu u provedbi procjena sigurnosnih rizika ključnih lanaca opskrbe koordiniranih na razini Unije, uzimajući u obzir tehničke i, ako je to relevantno, netehničke čimbenike rizika u skladu s tom direktivom.

¹⁶ Direktiva (EU) 2022/2555 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o mjerama za visoku zajedničku razinu kibersigurnosti širom Unije, izmjeni Uredbe (EU) br. 910/2014 i Direktive (EU) 2018/1972 i stavljanju izvan snage Direktive (EU) 2016/1148; tekst značajan za EGP, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/2022-12-27>.

- (30) Unija treba zaštititi svoje sigurnosne interese od dobavljača koji bi mogli predstavljati trajni sigurnosni rizik zbog mogućeg upletanja trećih zemalja, ali i njihove sigurnosti, prije svega kibernetičke sigurnosti. Stoga je potrebno smanjiti rizik od trajne ovisnosti o visokorizičnim dobavljačima na unutarnjem tržištu, među ostalim u lancu opskrbe za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju (IKT), jer bi takvi dobavljači mogli imati znatne negativne učinke na sigurnost korisnika i poduzeća u Uniji i na kritičnu infrastrukturu Unije u smislu povjerljivosti, cjelovitosti i dostupnosti podataka i usluga. To bi se ograničenje trebalo temeljiti na razmjernoj procjeni rizika i povezanim mjerama ublažavanja kako su definirane u politikama i pravu Unije.
- (31) Uspješno uvođenje prekogranične i međusektorske interoperabilnosti ima znatan neiskorišteni potencijal, posebno za konkurentnost europskih poduzeća. Stoga je nužno ulagati u razvoj paneuropskih digitalnih javnih infrastruktura koje obuhvaćaju interoperabilne, sigurne i suverene digitalne mreže, rješenja i usluge kako bi se riješio problem fragmentirane interoperabilnosti u Uniji i javni sektor država članica pretvorio u međusobno povezan, neometan i prilagodljiv digitalni ekosustav. Interoperabilnost u europskim javnim upravama na svim razinama preduvjet je za otporan javni sektor koji se temelji na inovacijama i doprinosi ciljevima Unije u pogledu konkurentnosti, tehnološke suverenosti i sigurnosti.

(31a) Kako bi se povećali konkurentnost, otpornost i dugoročno blagostanje Unije, potrebno je promicati integrirani pristup kojim se prepoznaje međuovisnost zdravlja ljudi, životinja, biljaka i ekosustava. Pristupom „Jedno zdravlje”, kako ga je 2021. definirala Stručna skupina na visokoj razini za pristup „Jedno zdravlje”, osigurava se integrirani i ujedinjujući okvir čiji je cilj održiva ravnoteža i optimizacija zdravlja ljudi, životinja, biljaka i ekosustava te uklanjanje prijetnji javnom zdravlju, prehrambenim sustavima, bioraznolikosti i okolišu poboljšanjem prevencije, pripravnosti i otpornosti, održivosti i inovacija u svim relevantnim sektorima. Taj pristup i moguća mobilizacija povezanih disciplina i razina upravljanja trebali bi osigurati dosljedne odgovore politika i omogućiti Uniji da zaštiti zdravstvenu sigurnost, otpornost zdravstvenih sustava, suzbije klimatske promjene, zaštiti prirodne resurse i bioraznolikost, zaštiti sigurnost opskrbe hranom i ojača funkcioniranje jedinstvenog tržišta.

- (32) Kako bi se poboljšalo javno zdravlje i ojačala konkurentnost Unije, neophodno je suzbiti sve češće zarazne i nezarazne bolesti i smanjiti opterećenje koje one predstavljaju, i to primjenom ciljanih strategija za promicanje zdravlja i prevenciju bolesti te stalnim ulaganjima u zdravstvene sustave, farmaceutski sektor i sektor medicinskih proizvoda. U skladu s ciljevima europske zdravstvene unije i nadovezujući se na učinkovita djelovanja provedena na temelju Uredbe (EU) 2021/522 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁷, takva djelovanja, u kombinaciji s izgradnjom kapaciteta, razmjenom najbolje prakse, djelovanjima za smanjenje nejednakosti u zdravstvu i poticanje djelotvornih, pristupačnih i otpornih zdravstvenih sustava, mogu znatno povećati produktivnost radne snage jer će se poboljšati zdravlje stanovništva i umanjiti problem nedostatka radne snage, a istovremeno će se podupirati zdravstveni sustavi koji potiču inovacije. Korištenje zdravstvenih podataka pritom uvelike pomaže jer omogućuje donošenje utemeljenih odluka. Nadalje, ulaganja u zdravstveni sektor, uključujući strateške projekte utvrđene u pravnim aktima Unije, i poticanje odgovornih inovacija koje odražavaju vrijednosti Unije putem konkretizacije i pojednostavnjenja na dokazima utemeljenog procesa od medicinskih otkrića do utrživih rješenja važno je za jačanje konkurentnosti Unije i korisno za povećanje sigurnosti opskrbe.

¹⁷ Uredba (EU) 2021/522 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. ožujka 2021. o uspostavi Programa djelovanja Unije u području zdravlja (program „EU za zdravlje”) za razdoblje 2021. – 2027. i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 282/2014 (SL L 107, 26.3.2021., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/522/oj>).

- (32a) Program „EU za zdravlje” za razdoblje 2021. – 2027. znatno je doprinio ključnim područjima kao što su pripravnost i odgovor na zdravstvene krize, promicanje zdravlja i prevencija bolesti, rak i rijetke bolesti. Kako bi se nastavio napredak ostvaren u tim područjima, u okviru ECF-a trebalo bi razmotriti i niz djelovanja koja su se prethodno podupirala u okviru programa „EU za zdravlje”, a nisu bila obuhvaćena drugim programima u okviru VFO-a. Osobito, kad je riječ o sprečavanju prijetnji koje bi mogle dovesti do hitnih zdravstvenih situacija te o pripravnosti i odgovoru na njih, relevantna djelovanja koja su se prethodno podupirala u okviru programa „EU za zdravlje” trebala bi se i dalje razmatrati u okviru ECF-a ako su obuhvaćena područjem primjene specifičnih ciljeva utvrđenih u ovoj Uredbi. Tim bi se djelovanjima trebala dopuniti praktičnija djelovanja u svrhu prevencije, pripravnosti i odgovora na hitne zdravstvene situacije koja se provode na temelju Uredbe (EU) [Mehanizam Unije za civilnu zaštitu i potpora Unije za pripravnost i odgovor na hitne zdravstvene situacije], a mogu uključivati aktivnosti kao što su nadzor, brzo uvođenje javnozdravstvenih mjera, rezervni kapaciteti, stvaranje zaliha i uvođenje medicinskih protumjera te osposobljavanje i vježbe.
- (32b) Biotehnologija je jedna od najperspektivnijih tehnologija ovog stoljeća koja može uvesti revoluciju u mnoga područja gospodarstva, uključujući zdravstvo i zdravstvenu skrb, poljoprivredno-prehrambeni sektor, industriju, okoliš te morski i vodni sektor. Jačanje novih lanaca vrijednosti i pružanje pristupa sredstvima, financiranju i prilagođenoj potpori za, ovisno o slučaju, pružatelje zdravstvene zaštite, relevantne istraživačke organizacije, MSP-ove, *start-up* poduzeća, *scale-up* poduzeća, *spin-off* poduzeća i inovatore neophodno je kako bi se osiguralo da biotehnologija pruža rješenja koja odražavaju vrijednosti Unije i doprinose otpornosti, održivosti i konkurentnosti Unije.

- (32c) Poljoprivreda je strateški sektor koji je ključan za prehrambenu neovisnost, konkurentnost i gospodarsku otpornost Unije. Ona je ključna sastavnica prehrambenih sustava, koji uključuju cijeli lanac od proizvodnje do potrošnje, a obuhvaćaju poljoprivredu, ribarstvo, akvakulturu, proizvodnju hrane i hrane za životinje, preradu, distribuciju, maloprodaju, potrošnju i otpad, kao i poljoprivredno-prehrambenu industriju. Poljoprivredni sektor suočava se sa sve većim izazovima zbog klimatskih promjena, nestašice vode, poplava i gubitka bioraznolikosti, a na te je pojave potrebno odgovoriti kako bi se zaštitila konkurentnost poljoprivrednog sektora i dugoročno blagostanje Unije. Ključno je da se poljoprivrednim proizvođačima i proizvođačima hrane osiguraju kapaciteti i konkretna rješenja za prelazak na održiv, klimatski neutralan poljoprivredni sektor koji je otporan na klimatske promjene i koji pametno upravlja vodom. Time se doprinosi dugoročnoj kvaliteti vode i sigurnosti proizvodnje hrane i hrane za životinje, održivoj upotrebi prirodnih resursa i očuvanju bioraznolikosti. Općenito, potrebno je poticati konkurentnost, inovacije, održivost, otpornost i pravednost poljoprivrednog sektora, sektora ribarstva, akvakulture i šumarstva te ruralnih i obalnih područja, osiguravajući dugoročnu sigurnost opskrbe hranom u Uniji i štiteći zdravlje životinja i zdravlje bilja.
- (33) Biogospodarstvo je pokretač rasta koji Europi omogućuje da uspješno provede zelenu tranziciju i ojača svoju konkurentnost i stratešku autonomiju. Iako europsko biogospodarstvo već mijenja industrijske ekosustave, jača stratešku autonomiju i stvara vrijednost u svim strateškim sektorima, važno je povećati ulaganja i unaprijediti inicijative i strategije na razini Unije i država članica kako bi umjesto niše postalo norma u svim sektorima i regijama Unije i kako bi se u potpunosti ostvario njegov potencijal, posebno za ključne industrije.

- (34) Potrebna su ulaganja, inicijative i strategije kako bi se premostio inovacijski jaz i ubrzali otkrivanje, razvoj, smanjenje rizika, demonstracija, širenje i proizvodnja inovacija u području biogospodarstva, poduprlo njihovo uvođenje na tržište, osiguralo financiranje za *start-up* poduzeća i širenje brzorastućih poduzeća tijekom cijelog procesa ulaganja, maksimalno povećala učinkovitost resursa i osigurala opskrba biomasom iz održivih izvora. Biogospodarstvo pruža održive alternative proizvodima i procesima koji se temelje na fosilnim gorivima i tako doprinosi dekarbonizaciji, ali i kružnosti, čistoj tranziciji, gospodarenju ugljikom, bioraznolikosti, uslugama ekosustava i obnovi prirode.
- (35) Poticanje otpornosti europske industrije i njezinih strateških gospodarskih sektora važno je za održavanje konkurentnosti Unije čak i u kriznim vremenima i za njezinu sigurnost. Kako bi se zajamčila ta otpornost, ECF bi trebao podupirati djelovanja za smanjenje ovisnosti i diversifikaciju opskrbe u strateškim sektorima kao što je sektor kritičnih sirovina, čime bi se ojačali kapaciteti Unije za sigurnu opskrbu održivim kritičnim sirovinama duž cijelog lanca vrijednosti u skladu s ciljevima Uredbe (EU) 2024/1252 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁸ („Akt o kritičnim sirovinama”) i poduprli svi industrijski sektori. Da bi Unija mogla diversificirati svoje lance opskrbe i djelotvorno smanjiti ovisnosti, nužna je provedba ambicioznog i uzajamno korisnog trgovinskog programa. Centar EU-a za kritične sirovine trebao bi obavijestiti odbor iz ove Uredbe koji se saziva kao Opći odbor ECF-a ili Odbor za otpornost o provedbi potpore za otporne lance vrijednosti kritičnih sirovina.

¹⁸ Uredba (EU) 2024/1252 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. travnja 2024. o uspostavi okvira za osiguravanje sigurne i održive opskrbe kritičnim sirovinama i o izmjeni uredbi (EU) br. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 i (EU) 2019/1020 (Tekst značajan za EGP), SL L, 2024/1252, 3.5.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj>.

- (36) Osim toga, geopolitički kontekst, osobito ničim izazvan i neopravdan agresivni rat Rusije protiv Ukrajine, izložio je Uniju i države članice, posebno one koje graniče s Rusijom, Bjelarusom i Ukrajinom, visokom riziku od ostvarenja konvencionalnih vojnih prijetnji, kako je istaknuto u komunikaciji o istočnim pograničnim regijama, što dovodi do neoptimalnih okolnosti za ulaganja i zbog čega je povećanje ulaganja u obranu prioritet. Obrambena industrija i svemir ključni su ekosustavi za osiguravanje otpornosti, pripravnosti i strateške autonomije Unije te povećanje njezine obrambene pripravnosti. Podupire se i usmjerenost Unije na održivost, konkurentnost, otpornost i sigurnost te položaj Unije u svijetu. Jaka europska obrambena tehnološka i industrijska baza (EDTIB) nužan je preduvjet za pripravnost obrambene industrije i razvoj sposobnosti. Ključna je i za zaštitu građana Unije, osiguravanje sposobnosti Unije da odgovori na nove sigurnosne izazove, pruži potporu Ukrajini i očuva položaj Unije kao globalnog aktera. EDTIB je prepoznat kao strateški resurs koji doprinosi Unijinoj gospodarskoj otpornosti i sigurnosti, inovacijama, tehnološkom vodstvu i strateškoj autonomiji. Obrambeni sektor u Uniji i državama članicama brzo se razvija, a najsuvremenije tehnologije i novi akteri imaju sve važniju ulogu. Ubrzavaju se i inovacijski ciklusi, sa sve većim težištem na brzom izradi prototipova, testiranju i validaciji, među ostalim u stvarnim operativnim okruženjima. Kako bi se poboljšao vojni prijevoz, potrebno je razviti ulaganja u prijevozne i logističke kapacitete s dvojnomo namjenom, kao i u zaštitu i otpornost infrastrukture s dvojnomo namjenom te u sustave za skladištenje goriva i prateće sustave, uzimajući u obzir sve procjene njihove relevantnosti koje su provele države članice ili koje su provedene u kontekstu ZVSP-a.

Razvoj sustava za skladištenje goriva i pratećih sustava ne bi trebao uključivati razvoj i modernizaciju novih infrastruktura cjevovoda ni proširenje postojećih. Stoga je koordinirana i trajna potpora EDTIB-u, među ostalim razvojem obrambenih projekata od zajedničkog interesa na razini Unije, ključna za jačanje pripravnosti obrambene industrije i zajedničke sigurnosti Unije i njezinih država članica. [U vezi s tim trebalo bi financirati i djelovanja kojima se podupire jačanje ukrajinske obrambene tehnološke i industrijske baze jer će njezina industrija biti važna za potporu povećanim europskim obrambenim potrebama.] Potpora politici obrambene industrije u okviru ECF-a trebala bi se provoditi uzimajući u obzir ciljeve Strateškog kompasa za sigurnost i obranu te bi trebala biti u skladu s prioritetima u pogledu obrambenih sposobnosti koje su zajednički dogovorile države članice u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP), posebice u kontekstu plana za razvoj sposobnosti, i s prilikama za suradnju utvrđenima u okviru koordiniranog godišnjeg preispitivanja u području obrane (CARD). Osim toga, ECF bi na odgovarajući način trebao uzeti u obzir suradnju država članica u okviru stalne strukturirane suradnje (PESCO) te inicijative i projekte Europske obrambene agencije (EDA) i prema potrebi se s tim uskladiti. ECF bi također trebao na odgovarajući način uzeti u obzir relevantne aktivnosti koje provodi Organizacija sjevernoatlantskog ugovora (NATO), uključujući postupak obrambenog planiranja NATO-a. ECF bi trebao u potpunosti poštovati posebnost sigurnosne i obrambene politike određenih država članica.

(36a) (...)

(36b) Države članice, pridružene zemlje i Ukrajina, ili SEAP, trebali bi moći uspostaviti i održavati pričuve za pripravnost obrambene industrije koje se sastoje od obrambenih proizvoda koje bi države članice, pridružene zemlje i Ukrajina mogle lako kupiti ili upotrijebiti u svrhu jačanja konkurentnosti EDTIB-a i obnove, oporavka i modernizacije ukrajinskog DTIB-a, kao i upravljati tim pričuvama. Takve pričuve, koje se sastoje od zaliha obrambenih proizvoda nabavljenih od EDTIB-a ili ukrajinskog DTIB-a, privukle bi potražnju i povećale predvidljivost za obrambeni sektor. Dale bi pozitivne signale Uniji i ukrajinskoj industriji te ih potaknule na proizvodnju obrambenih proizvoda i ulaganje u jačanje industrijskih kapaciteta u tom sektoru.

- (37) Unijina svemirska tehnologija, svemirski podaci i svemirske usluge postali su neophodni u svakodnevnom životu Europljana i imaju ključnu ulogu u očuvanju strateških interesa. Sektor svemira doprinosi svim sektorima gospodarstva, od poljoprivrede do bankarstva, telekomunikacija, pripravnosti i upravljanja katastrofama. Jedan je od strateških pospješitelja sigurnosti i obrane, dobrog funkcioniranja društva i konkurentnosti gospodarstva, primjerice pružanjem usluga točnog određivanja položaja za širok spektar sektora i korisnika, uključujući sve oblike prijevoza, stoga ima važnu ulogu u neovisnosti i suverenosti Europe. Svemir je ključan za postizanje prioriteta Unije i njezinih strateških ciljeva, koji se među ostalim odnose na gospodarski prosperitet, održivi rast i gospodarsku sigurnost, dekarbonizaciju, zaštitu okoliša te zelenu i digitalnu tranziciju, kao i za postizanje strateške autonomije Unije. Sektor svemira doprinosi gospodarskoj sigurnosti Unije i država članica. Potiče i znanstvena istraživanja i tehnološke inovacije, s učincima prelijevanja u brojnim sektorima. Naposljetku, svemir nudi platformu za međunarodnu suradnju i svemirsku diplomaciju te učvršćuje Unijin položaj pouzdanog partnera na globalnoj sceni.
- (38) Svemirske komponente u okviru ECF-a trebale bi pružati stabilne i potpuno pouzdane operativne usluge i osigurati dostupnost tih usluga na definiranim područjima usluga. Potrebno je osigurati kontinuitet, integritet i otpornost operativnih usluga i visoku razinu sigurnosti, čak i u najozbiljnijim kriznim situacijama, među ostalim u okviru postupaka dodjele. Prekid tih usluga mogao bi ozbiljno utjecati na sigurnost Unije i država članica. Kako bi se to izbjeglo, trebale bi se primjenjivati posebne odredbe koje se ponajprije odnose na uvjete prihvatljivosti i sudjelovanja te iznimnu hitnost za usluge ovlaštenim državnim korisnicima i za javnu reguliranu uslugu sustava Galileo. Osim toga, u cilju zaštite sigurnosti Unije i država članica, sudjelovanje u potkomponenti Nadzor i praćenje u svemiru (SST) trebalo bi biti otvoreno samo Norveškoj, s obzirom na njezin strateški položaj i činjenicu da bi njezino sudjelovanje moglo donijeti koristi za infrastrukturu SST-a.

(38a) Kad je riječ o bespovratnim sredstvima koja se dodjeljuju u svemirskom sektoru, iskustvo je pokazalo da prihvaćenost među korisnicima i na tržištu bolje funkcionira na decentraliziran način. Primjena postojećih mjera s najvišom stopom uspješnosti među novim sudionicima i MSP-ovima, kao što su vaučeri, otežana je zbog gornje granice financijske potpore, koju bi stoga trebalo povećati za svemirski sektor. Nadalje, dionici u svemirskom sektoru suočavaju se s posebnim neizravnim troškovima, primjerice u pogledu sigurnosti ili upotrebe posebnih objekata za testiranje. Stoga bi primjenjiva paušalna stopa neizravnih troškova trebala iznositi najviše 25 % ukupnih izravnih prihvatljivih troškova. Osim toga, ako se Agenciji Europske unije za svemirske usluge osnovanoj u skladu s Uredbom (EU) xx/xx* [EUSPA] („Agencija”) povjeri iskorištavanje svemirske komponente, ona bi trebala moći povjeriti zadaće drugim subjektima, izbjegavajući pritom nepotrebno udvostručavanje rada, kako bi se osigurala učinkovita provedba.

* SL: Molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta 2026/0084(COD).

(38b) Politički i sigurnosni odbor Vijeća potvrdio je [*unijeti datum*] dokument naslovljen „Potrebe civilnih i vojnih korisnika na visokoj razini za uslugama promatranja Zemlje za državne potrebe (EOGS)”, koji je izradila Europska služba za vanjsko djelovanje (ESVD) i u kojem su objedinjeni zahtjevi vojnih korisnika koje je EDA utvrdila u svojem zajedničkom cilju u pogledu osoblja, donesenom u travnju 2026., i potrebe civilnih korisnika koje je prikupila Komisija. Uzimajući u obzir te potrebe civilnih i vojnih korisnika na visokoj razini, potrebno je provedbenim aktima utvrditi tehničke specifikacije za razvoj i provedbu infrastrukture usluge EOGS. S obzirom na mogući učinak na interese nacionalne sigurnosti država članica i interese Unije u području ZVSP-a, za odluke o razvoju i operacijama novih misija i infrastrukture za promatranje Zemlje u kontekstu EOGS-a potrebno je izvršavanje provedbenih ovlasti, koje bi trebalo dodijeliti Vijeću. Vijeće bi trebalo odlučiti o prijedlogu Komisije, koji će se temeljiti na analizi nedostataka. S obzirom na ključnu ulogu SatCen-a u podupiranju autonomnosti Unije i država članica u donošenju odluka, SatCenu-u bi trebalo povjeriti zadaće povezane s pružanjem usluga EOGS-a i podataka EOGS-a. U skladu s člankom 40. UEU-a i člankom 4. stavkom 2. UEU-a pri definiranju politika pristupa i ograničenja te davanju prednosti ovlaštenim korisnicima u pružanju usluga EOGS-a trebalo bi poštovati interese Unije u području ZVSP-a i interese nacionalne sigurnosti država članica. Pristup trećih zemalja ili međunarodnih organizacija uslugama EOGS-a i podacima EOGS-a trebao bi podlijegati međunarodnim sporazumima.

- (39) Iako je nacionalna sigurnost i dalje u nadležnosti država članica, za njezinu su zaštitu potrebne suradnja i koordinacija na razini Unije. ECF bi trebao podupirati ciljeve politike za sigurniju i zaštićeniju Europu koja je bolje pripremljena na sigurnosne prijetnje, posebno jačanjem konkurentnosti i strateške autonomije europske industrije, uključujući pomorsku i carinsku sigurnost, ključnu energiju, prometnu infrastrukturu i civilnu pripravnost. Kako bi se odgovorilo na sve veće sigurnosne prijetnje kao što su terorizam, nasilni ekstremizam, teški i organizirani kriminal, kaznena djela omogućena kibernetičkim tehnologijama i napadi na kritičnu infrastrukturu te klimatske katastrofe i hibridne prijetnje, ECF bi trebao podupirati nastojanja Europe da poveća informiranost o prijetnjama, izgradi svoju otpornost, uključujući otpornost kritičnih subjekata u smislu Direktive (EU) 2022/2557¹⁹ i drugih subjekata koji bi se mogli smatrati kritičnima u slučaju sigurnosnih prijetnji, poveća svoja ulaganja u sigurnost i promiče svoju integriranu pripravnost u relevantnim sektorima.
- (40) Iste se tehnologije sve više upotrebljavaju za civilne i obrambene primjene, često zahvaljujući *start-up* poduzećima i inovatorima. Stoga je nužno uvoditi mjere za bolje iskorištavanje potencijalne sinergije civilnog i obrambenog sektora i tehnologija s dvojnog namjenom, čime se ujedno doprinosi otpornosti regionalne sigurnosti. Tehnologije, materijali, znanje ili proizvodi s dvojnog namjenom koji se mogu upotrebljavati i u civilne i u vojne svrhe mogu se podupirati u cijelom ECF-u kako bi se osigurala bolja povezanost tehnološke industrije Unije s njezinom obrambenom industrijskom bazom i s kapitalom Unije za tehnološke inovacije.

¹⁹ Direktiva (EU) 2022/2557 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o otpornosti kritičnih subjekata i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2008/114/EZ (SL L 333, 27.12.2022., str. 164., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj>).

- (41) [Kako bi se zajamčila predvidljivost za dionike i pružila dovoljna razina sigurnosti za planiranje ulaganja, za ECF bi trebalo utvrditi okvirnu raspodjelu proračuna po sastavnicama politika za razdoblje 2028. – 2034. uz zadržavanje fleksibilnosti za preraspodjelu dijelova proračuna s obzirom na nove izazove i prioritete tijekom trajanja višegodišnjeg financijskog okvira.] U tu bi svrhu trebalo osigurati da za dugoročno planiranje i preuzimanje obveza za rashode bude dostupna određena minimalna proračunska omotnica raspoređena na godišnje obroke za više godina u svakoj sastavnici politike, što bi Uniji omogućilo da konsolidira svoju potražnju i uspostavi strateške dugoročne odnose s primateljima, pruži dugoročnu predvidljivost industriji i financijskom sektoru te omogući uspostavu važnih infrastruktura u Uniji, kao što su infrastrukture za vodik i industrijsko upravljanje ugljikom, vrhunski satelitski sustavi, infrastruktura za podvodno motrenje, kibernetička sigurnost, poluvodiči, kvantno računalstvo, umjetna inteligencija i računalstvo visokih performansi ili kritična infrastruktura te obrambeni ili svemirski projekti od zajedničkog interesa.
- (42) [Radi ostvarenja važnih ciljeva i upravljanja ECF-om trebalo bi osigurati dostatne resurse za provedbu ECF-a. Proračunska omotnica stoga bi trebala pružiti dostatan doprinos za troškove upravljanja ECF-om.]

- (43) Uredba (EU, Euratom) 2024/2509 Europskog parlamenta i Vijeća²⁰ („Financijska uredba”) primjenjuje se na ovu Uredbu. U njoj se utvrđuju pravila o donošenju i izvršenju općeg proračuna Unije, što uključuje pravila o bespovratnim sredstvima, nagradama, nefinancijskim donacijama, nabavi, neizravnom upravljanju, financijskim instrumentima i proračunskim jamstvima. U skladu s Financijskom uredbom, Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća²¹, Uredbom Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95²², Uredbom Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96²³ i Uredbom Vijeća (EU) 2017/1939²⁴, financijske interese Unije treba zaštititi proporcionalnim mjerama, što uključuje sprečavanje, otkrivanje, ispravljanje i istragu nepravilnosti i prijevara, povrat izgubljenih, nepropisno plaćenih ili nepravilno upotrijebljenih sredstava te, prema potrebi, izricanje administrativnih sankcija.

²⁰ Uredba (EU, Euratom) 2024/2509 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2024. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije (SL L, 2024/2509, 26.9.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

²¹ Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. rujna 2013. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Vijeća te Uredbe Vijeća (Euratom) br. 1074/1999 (SL L 248, 18.9.2013., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

²² Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 od 18. prosinca 1995. o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica (SL L 312, 23.12.1995., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

²³ Uredba Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. studenoga 1996. o provjerama i inspekcijama na terenu koje provodi Komisija s ciljem zaštite financijskih interesa Europskih zajednica od prijevara i ostalih nepravilnosti (SL L 292, 15.11.1996., str. 2., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

²⁴ Uredba Vijeća (EU) 2017/1939 od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO”) (SL L 283, 31.10.2017., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

Osobito, u skladu s uredbama (EU, Euratom) br. 883/2013 i (Euratom, EZ) br. 2185/96, Europski ured za borbu protiv prijevvara (OLAF) treba provoditi istrage, uključujući provjere i inspekcije na terenu, kako bi se ustanovilo je li bilo prijevvara, korupcije ili bilo koje druge nezakonite aktivnosti koja šteti financijskim interesima Unije. U skladu s Uredbom (EU) 2017/1939 Ured europskog javnog tužitelja (EPPO) može provoditi istrage i kazneni progon zbog prijevvara i drugih kaznenih djela koja utječu na financijske interese Unije, kako je propisano u Direktivi (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća²⁵. U skladu s Financijskom uredbom svaka osoba ili subjekt koji prima sredstva Unije mora u potpunosti surađivati u zaštiti financijskih interesa Unije, dodijeliti potrebna prava i pristup Komisiji, OLAF-u, Europskom revizorskom sudu i, prema potrebi, EPPO-u i osigurati da im svaka treća strana koja je uključena u izvršenje sredstava Unije dodijeli jednakovrijedna prava.

- (44) Radi promicanja konkurentnosti Unije ECF bi, uz svoj proračun, kad god je to moguće trebao privlačiti i ostvarivati dodatne namjenske vanjske prihode. U tom bi pogledu ECF trebao biti otvoren i olakšavati sinergiju i suradnju za sve financijske ili nefinancijske doprinose koji mogu doprinijeti ciljevima konkurentnosti, uključujući doprinose država članica, trećih zemalja i međunarodnih organizacija.

²⁵ Direktiva (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2017. o suzbijanju prijevvara počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima (SL L 198, 28.7.2017., str. 29., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj>).

- (45) Radi promicanja otpornosti gospodarstva Unije, posebno smanjenjem strateških ovisnosti, ECF bi trebao omogućiti povlaštenost Unije u potpori za razvoj i proizvodnju strateških tehnologija i sektora koji se nalaze u Uniji, prije svega za djelovanja povezana sa strateškom imovinom i interesima, autonomijom ili sigurnošću Unije, u skladu s pravom Unije i njezinim međunarodnim obvezama. Nužno je da financiranje sredstvima Unije doprinosi prihvaćanju strateških tehnologija razvijenih u Uniji i financiranih sredstvima Unije. Kako bi se podržali razvoj i proizvodnja u Uniji strateških tehnologija koje financira Unija, trebalo bi omogućiti da se potpora ECF-a uvjetuje putem kontrolnih ograničenja, ograničenja prijenosa imovine i ograničenja opskrbe određenim proizvodima i tehnologijama.
- (46) Aktivnosti ECF-a trebale bi biti otvorene za sudjelovanje trećih zemalja ako je to u interesu Unije. U tu bi svrhu Unija trebala moći dopustiti potpuno ili djelomično pridruživanje trećih zemalja aktivnostima koje se financiraju u okviru ECF-a ako su s tom zemljom na snazi relevantni međunarodni sporazumi i u skladu s uvjetima utvrđenima u njima. Treće zemlje trebale bi uključivati i kategoriju europskih mikrodržava (Kneževina Andora, Kneževina Monako, Republika San Marino i Država Vatikanskoga Grada). Pri sudjelovanju bi trebalo osigurati pravednu ravnotežu doprinosa i koristi trećih zemalja te zaštitu financijskih i sigurnosnih interesa Unije. Pri odlučivanju o sudjelovanju trećih zemalja trebalo bi poštovati ovlasti Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije na temelju članka 218. UFEU-a.

(47) ECF bi trebao biti otvoren i olakšavati sinergiju s drugim aktivnostima Unije za potporu područjima politike usko povezanim s konkurentnošću, uključujući Okvirni program za istraživanje i inovacije, vanjske politike i programe u okviru podijeljenog upravljanja s državama članicama. To bi trebalo omogućiti kombiniranje i kumuliranje financiranja za djelovanja kojima se podupiru ciljevi više područja politike Unije. Ne dovodeći u pitanje primjenu posebnih pravila za potporu politici obrambene industrije, trebalo bi omogućiti primjenu jedinstvenog skupa pravila i potpisivanje jedne pravne obveze za cijeli iznos sredstava koja se dodjeljuju projektu ili djelovanju u okviru zasebnih programa. U svakom slučaju, u programima rada trebalo bi navesti koja se pravila primjenjuju. Trebalo bi uspostaviti suradnju Komisije i država članica kako bi se osigurala dosljednost i komplementarnost između ECF-a i Uredbe (EU) [XXX] [planovi za nacionalno i regionalno partnerstvo]. Osim toga, trebalo bi olakšati pružanje potpore na temelju Uredbe (EU) [XXX] [planovi za nacionalno i regionalno partnerstvo] i u okviru ECF-a za projekte kojima je dodijeljen pečat konkurentnosti, uzimajući u obzir procjenu provedenu prije dodjele pečata konkurentnosti i ne dovodeći u pitanje pravila o državnim potporama. Kriteriji za dodjelu pečata konkurentnosti trebali bi biti osmišljeni tako da pečat može služiti i kao jamstvo kvalitete koje institucionalnim ulagačima jamči da je projekt provjeren na odgovarajući način. Pečat konkurentnosti trebalo bi dodjeljivati visokokvalitetnim projektima koji doprinose ciljevima ECF-a, među ostalim strateškim projektima u okviru Akta o kritičnim sirovinama, Akta o industriji s nultom neto stopom emisija i Uredbe (EU) 2025/102 („Akt o kritičnim lijekovima”) i drugim strateškim projektima utvrđenima u pravnim aktima Unije, a popis projekata kojima je dodijeljen pečat konkurentnosti trebalo bi staviti na raspolaganje podložno primjenjivim pravilima o objavi i povjerljivosti. Trebalo bi omogućiti da se ECF provodi zajednički s drugim programima Unije ili drugim sudonatorima ili suulagačima, a ti bi sudonatori i suulagači trebali moći sudjelovati u odborima za evaluaciju za zajednički financirane postupke dodjele. Provedba svih tih sinergijskih aktivnosti trebala bi biti jednostavna. Zahtjeve za primatelje u pogledu izvješćivanja i vođenja evidencije trebalo bi, ako je moguće, smanjiti na jedan ugovorni tok izvješćivanja i plaćanja s jedinstvenim skupom pravila za svu pruženu potporu.

- (48) Potpora Unije trebala bi biti usmjerena na postizanje ciljeva politike i europske dodane vrijednosti. U svim bi se slučajevima financiranje sredstvima ECF-a trebalo pružati u obliku koji najbolje može ostvariti njegove ciljeve, a da se pritom administrativno opterećenje za primatelje ograniči na apsolutni minimum. Pri izvršenju proračuna ECF bi trebao pružati puni paket Unijinih instrumenata potpore i osigurati sinergiju među politikama koje podupire, posebno tako što će omogućiti pojednostavnjene zajedničke postupke dodjele kako bi se ostvarivali ciljevi više od jedne politike. Jedna od glavnih mjera pojednostavnjenja trebalo bi biti uklanjanje opterećujućeg financijskog izvješćivanja tako da se u najvećoj mogućoj mjeri koristi financiranje koje nije povezano s troškovima.
- (49) [ECF bi trebao podupirati raznolik skup politika koje doprinose konkurentnosti i pritom pružati usklađen osnovni skup kriterija prihvatljivosti radi usmjeravanja na razini politike i osiguravati dostatnu razinu zaštite gospodarskih i sigurnosnih interesa tako što će prednost u pružanju potpore Unije davati primateljima u državama članicama, uključujući prekomorske zemlje i područja. U okviru ECF-a trebalo bi prema potrebi utvrditi posebne uvjete prihvatljivosti za strateške sektore i tehnologije, uključujući temeljne lance vrijednosti, kritične infrastrukture Unije i specifične kapacitete.]

(50) ECF bi se trebao provoditi na temelju programâ rada kako je utvrđeno u ovoj Uredbi. Trebalo bi biti moguće donijeti programe rada u godišnjem ili po mogućnosti višegodišnjem formatu, ovisno o prirodi i cilju aktivnosti. Osobito bi trebalo razmotriti višegodišnji format za potrebe potpore Unije koja se pruža za proračunska jamstva i financijske instrumente kako bi se partnerima u provedbi omogućila predvidljivost. Kad je riječ o doprinosima sastavnica politika Instrumentu ECF InvestEU, može se provesti prethodno savjetovanje s relevantnim partnerima u provedbi kako bi se osigurala njihova provedivost i izvedivost. Odabrani način provedbe ECF-a odražava utvrđene potrebe za usmjerenošću, fleksibilnošću, predvidljivošću i učinkovitošću radi postizanja ciljeva ove Uredbe. U skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2024/2059 u programima rada i dokumentaciji poziva treba utvrditi više tehničkih pojedinosti o provedbi proračuna za sve politike koje se podupiru iz ECF-a, uključujući posebne kriterije prihvatljivosti i kriterije za dodjelu ovisno o instrumentu izvršenja proračuna, bilo da je riječ o bespovratnim sredstvima ili nabavi, te o posebnim ciljevima politike koje se želi postići. U skladu s člankom 136. Financijske uredbe ograničenja prihvatljivosti trebala bi se iz sigurnosnih razloga primjenjivati na visokorizične dobavljače. Ako se u programima rada utvrđuju kriteriji za dodjelu, u njima bi se, ako je primjenjivo, trebali uzeti u obzir kvaliteta i učinak prijedloga s obzirom na ciljeve ECF-a, kao i sposobnost prijedloga da podupiru posebne aktivnosti sastavnica politike. Procjena prijedloga trebala bi se provoditi u skladu s načelima transparentnosti, jednakog postupanja, nediskriminacije i proporcionalnosti. Programi rada odgovarajuće su mjesto i za dodjelu proračunskih sredstava u skladu s promjenjivim prioritetima politika te bi u njima trebalo utvrditi doprinose, posebne uvjete i očekivane rezultate. Programi rada trebali bi biti usmjereni na prioritetna područja koja najdjelotvornije i najučinkovitije doprinose postizanju ciljeva ovog programa.

- (50a) MSP-ovi su sastavni dio europskog gospodarstva i važan izvor zapošljavanja i potencijala za rast, ali se ujedno suočavaju s izazovima i preprekama koji bi mogli zahtijevati posebnu pozornost. Kako bi se osiguralo da se potrebe MSP-ova na odgovarajući način uzimaju u obzir, u programima rada u posebnom namjenskom dijelu trebalo bi opisati kako se njima nastoji pružiti potpora MSP-ovima.
- (51) Da bi financijski instrumenti i proračunsko jamstvo djelotvorno privukli privatna sredstva, potrebno je blisko surađivati s partnerima u provedbi. Time se osigurava usmjeravanje i usklađivanje na razini politika, kao i priprema portfelja projekata. Iskustvo stečeno u provedbi programa InvestEU pokazalo je koliko su ulagačke smjernice važne za lakše uključivanje partnera u provedbi i ulagača i pružanje potrebne predvidljivosti i vidljivosti kako bi oni mogli uspostaviti svoje organizacijske kapacitete i pokrenuti portfelj ulaganja, uz istodobno omogućivanje potrebne fleksibilnosti kako bi se osiguralo odgovarajuće usmjeravanje na razini politika tijekom provedbe. Ulagачke smjernice trebale bi uključivati detaljan opis područja politike u kojima će se intervenirati i fokusa ulaganja kako bi se osigurala dodatnost i potaknulo privlačenje osobito privatnog kapitala i institucionalnih ulagača, kao i javnog financiranja, i to na razmjern način, za potporu ciljevima politike i strateškim projektima Unije. Ulagачke smjernice trebalo bi izraditi uz savjetovanje s partnerima u provedbi kako bi se iskoristilo njihovo znanje o tržištu. One bi partnerima u provedbi trebale omogućiti da ulažu u prioritetna područja Unije i potaknuti ih na preuzimanje većeg rizika, što se podupire višom stopom rezervacija za Instrument ECF InvestEU. [Kako bi se uzele u obzir nove potrebe i promjene, ulagačke smjernice mogu se preispitati u kontekstu preispitivanja VFO-a u sredini programskog razdoblja.]
- (52) Financiranje *scale-up* poduzeća u području duboke tehnologije u okviru Fonda za *scale-up* poduzeća u Europi, najavljenog u Strategiji za *start-up* i *scale-up* poduzeća, kakvo postoji u trenutku stupanja na snagu ove Uredbe trebalo bi provoditi u skladu s uvjetima dogovorenima u VFO-u za razdoblje 2021. – 2027. Sva financiranja *scale-up* poduzeća u VFO-u za razdoblje 2028. – 2034. trebalo bi provoditi u okviru ECF-a.

(52a) Trebalo bi osigurati komplementarnosti i sinergije između Fonda EIC-a i ECF-a u svim fazama provedbe. Instrument ECF InvestEU trebali bi provoditi partneri u provedbi koji su izravno ili preko financijskih posrednika odgovorni za odabir ulaganja, ponajprije s pomoću proračunskih jamstava i financijskih instrumenata za podjelu rizika. Trebalo bi omogućiti da se Instrumentom ECF InvestEU podupiru svi gospodarski održivi krajnji primatelji i ulaganja u bilo kojoj fazi njihova razvoja, od početne faze (financiranje početne faze i rani rast) do rasta, te sve tehnologije, uključujući revolucionarne tehnologije. Trebalo bi omogućiti da potpora Unije za krajnje primatelje bude u širokom rasponu oblika, npr. u obliku zajmova, jamstava te kvazivlasničkih i vlasničkih ulaganja. Fond EIC-a trebao bi poduzećima pružati potporu u obliku izravnih vlasničkih ulaganja. Odluke Fonda EIC-a o ulaganju trebale bi sadržavati procjenu kako bi se osiguralo da Fond EIC-a ulaže u krajnje primatelje (obično *start-up* poduzeća u području duboke tehnologije) koji zbog razine rizika povezane s novim tehnologijama ili novim tržištima ne mogu zadovoljiti sve svoje potrebe za financiranjem iz tržišnih izvora ili iz ECF-a. Trebalo bi omogućiti da se uslugama ubrzanja poslovanja u okviru EIC-a pruža nefinancijska potpora korisnicima i krajnjim primateljima EIC-a, usmjerena na njihove konkretne potrebe koje se odnose na inovacije u području duboke tehnologije i disruptivne inovacije, dok bi se savjetovanjem o projektima u okviru ECF-a trebale moći pružati općenitije savjetodavne usluge za potporu širem rasponu korisnika. Trebalo bi stvoriti sinergije kako bi se krajnji primatelji Akceleratora EIC-a i Fonda EIC-a u fazi rasta mogli financirati iz Instrumenta ECF InvestEU, osobito iz Instrumenta za *scale-up* poduzeća, pod uvjetom da ispunjavaju relevantne uvjete. Te bi se komplementarnosti trebale osigurati, primjerice, suradnjom Savjetodavnog odbora u okviru Instrumenta ECF InvestEU i Odbora EIC-a.

- (53) [Kako bi se ostvario cilj prenošenja rezultata istraživanja na tržišta i jačanja industrijske prisutnosti Unije u strateškim tehnologijama i sektorima, Uredba (EU) [XXX] [Okvirni program za istraživanje i inovacije Obzor Europa] bit će usko povezana s ECF-om i podupirat će istraživačke i inovacijske aktivnosti kako je utvrđeno u sastavnicama politika ECF-a. Programi rada ECF-a uključivat će suradnička istraživačka i inovacijska djelovanja u posebnom namjenskom dijelu. To može uključivati i doprinose europskim partnerstvima uspostavljenima u sklopu Okvirnog programa za istraživanje i inovacije, ako je to potrebno za postizanje ciljeva ECF-a. U programima rada ECF-a trebali bi se utvrditi i prioriteti politika koji će usmjeravati rješenja za izazove EIC-a.]
- (54) Alati za koordinaciju industrijske politike (tj. pozivi na izgradnju lanaca vrijednosti jedinstvenog tržišta, tehnološki predvodnici u EU-u, djelovanja za povećanje proizvodnje i dodatna sredstva za važne projekte od zajedničkog europskog interesa te ubrzana i ciljana djelovanja za konkurentnost) trebali bi se provoditi u okviru programâ rada. Jačanje industrijske baze Unije ključno je za jačanje otpornosti i gospodarske sigurnosti Unije, osiguravanje kontinuiteta opskrbe tijekom kriza i zaštitu dugoročne konkurentnosti, posebno u strateškim sektorima. Kako bi se potaknula otpornost lanaca vrijednosti u Uniji koji obuhvaćaju više država članica, trebalo bi omogućiti da programi rada uključuju posebne pozive na podnošenje prijedloga za širenje lanaca vrijednosti kojima se podupire priprema projekata, osobito privlačenje privatnog kapitala i institucionalnih ulagača, kao i javnog financiranja, na razmjeran način, radi integracije dobavljača, proizvođača i inovatora iz raznih država članica te diversifikacije izvora opskrbe. Pozivi na podnošenje prijedloga u vezi s lancima vrijednosti mogli bi doprinijeti jačanju funkcioniranja jedinstvenog tržišta, među ostalim razvojem prekograničnih lanaca vrijednosti, uključujući MSP-ove, uz izbjegavanje poremećaja.
- (55) Radi povećanja konkurentnosti europske industrije putem industrijskih inovacija odozdo prema gore, trebalo bi omogućiti da programi rada uključuju posebne postupke dodjele u dvije faze odozdo prema gore kako bi se preko industrijskih konzorcija identificirali i podupirali tehnološki predvodnici u EU-u. Ti bi konzorciji trebali uključivati MSP-ove kako bi se oslobodio njihov puni potencijal i povećala dodana vrijednost Unije te bi mogli uključivati partnere u području istraživanja i inovacija.

- (56) Trebalo bi uspostaviti horizontalni, međusektorski paket instrumenata za financiranje koji bi služio svim sastavnicama politika i nudio sve oblike potpore dopuštene na temelju Financijske uredbe, kao što su financijski instrumenti, uključujući potporu koja se pruža u obliku vlasničkog kapitala. Odabir konkretnog instrumenta financiranja, a posebno odluka o tome treba li potporu vratiti, trebali bi ovisiti o prirodi djelovanja koje će se financirati (npr. temeljni tržišni nedostaci, konkretna potreba, priroda industrije, faza razvoja ili vrsta korisnika). Potpora Unije trebala bi smanjiti rizik projekata u mjeri potrebnoj da bi privatni sektor mogao ulagati i da bi projekt bio uspješno proveden. [Stope sufinanciranja trebale bi biti što niže, ali dovoljno visoke za realizaciju projekta za koji se potpora dodjeljuje.] Trebalo bi omogućiti korištenje više raznih instrumenata financiranja, uključujući operacije mješovitog financiranja i kombinaciju financiranja. ECF bi se trebao provoditi tako da se osigura korištenje najprikladnijeg instrumenta financiranja za konkretna djelovanja u svakom programu rada, ovisno, među ostalim, o fazi razvoja, posebnim potrebama industrije i temeljnim tržišnim nedostacima.
- (56a) Opći odbor ECF-a trebao bi pružati savjete o mogućim djelovanjima za potporu MSP-ovima i *start-up* poduzećima kako bi se omogućilo da se potrebe MSP-ova i *start-up* poduzeća iz cijele Unije uzmu u obzir pri osmišljavanju djelovanja usmjerenih na MSP-ove. Opći odbor ECF-a trebao bi služiti i kao forum za olakšavanje suradnje i razmjene informacija među državama članicama o pitanjima povezanim s ECF-om. Komisija bi savjete Općeg odbora ECF-a trebala uzeti u obzir pri provedbi ECF-a.

(56b) Države članice trebale bi moći u ranoj fazi provedbe ECF-a pružiti strateški doprinos u pogledu općeg strateškog smjera ECF-a, uzimajući u obzir dugoročne trendove konkurentnosti i područja u kojima postoje tržišni nedostaci. U tu bi se svrhu Opći odbor ECF-a trebao moći sastati na odgovarajućoj razini prije početka razdoblja VFO-a i nakon t + 3 godine kako bi dao preporuke o općem strateškom smjeru i prioritetima ECF-a. Kako bi se razmotrila pitanja koja se odnose na suradničko istraživanje i inovacije i koja su od zajedničke važnosti, ti bi sastanci trebali uključivati zajedničku sjednicu s Odborom iz članka 17.b [Odluke Vijeća – Obzor Europa 2025/0544] koji djeluje u svojoj savjetodavnoj ulozi. Na tim bi se sastancima trebale uzeti u obzir šire političke smjernice Unije za razdoblje obuhvaćeno VFO-om. Kako bi se olakšala rasprava, Komisija bi trebala izraditi višegodišnji strateški dokument koji obuhvaća pitanja relevantna za ECF, uzimajući u obzir relevantne doprinose, uključujući stajališta država članica, relevantne analize, prognostičke studije i, prema potrebi, doprinose gospodarskih i industrijskih organizacija te organizacija za istraživanje i inovacije utemeljene na dokazima. Time se ne dovode u pitanje godišnji proračunski postupak, postupak odbora za donošenje programa rada ni savjetodavna priroda Općeg odbora ECF-a. Preporuke koje na tim sastancima iznesu države članice trebalo bi uzeti u obzir u provedbi ove Uredbe, ne obvezujući Komisiju.

- (57) Povratne informacije od zajednica dionika trebale bi biti strukturirane u okviru savjetodavnih odbora i uključene u izradu programa rada. U tu bi svrhu Odbor dionika ECF-a trebao pružiti uvid i savjetovati Komisiju o trendovima politika, potrebama za ulaganjima i provedbi ECF-a iz perspektive dionika, uključujući nositelje projekata, istraživanja i industriju. Savjetovanja s više dionika, uključujući ona sa stručnjacima iz sektora, istraživačima i industrijom, socijalnim partnerima te ulagačima, krajnjim korisnicima i civilnim društvom, od MSP-ova do malih i velikih organizacija, trebala bi doprinositi prioritetima programâ rada. U tu bi svrhu Komisija trebala uspostaviti javne mreže za suradnju u obliku barem jedne tematske platforme za svaku sastavnicu. Te bi platforme svim relevantnim dionicima trebale omogućiti da dobrovoljno daju svoj doprinos o sektorskim pitanjima za koja smatraju da se trebaju obuhvatiti programima rada. Savjetovanja bi, zajedno sa savjetima Odbora dionika ECF-a, Komisiji trebala poslužiti kao temelj za rad na programima rada.

- (58) VPZEI-ji su instrument državne potpore i alat industrijske politike koji Komisija ocjenjuje na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a²⁶. Oni znatno doprinose gospodarskom rastu, otvaranju radnih mjesta, zelenoj i digitalnoj tranziciji te konkurentnosti i otpornosti industrije i gospodarstva Unije. VPZEI-ji omogućuju objedinjavanje znanja, stručnosti, financijskih resursa i gospodarskih subjekata iz cijele Unije te stvaraju pozitivne učinke prelijevanja u cijeloj Uniji. Omogućuju i privlačenje privatnih ulaganja u visokorizične projekte koji su nužni za industrijsku primjenu revolucionarnih inovacija i u infrastrukturne projekte od velike važnosti za Uniju, kojima je pristup otvoren i nediskriminirajući. [S obzirom na zajedničke značajke ciljeva koje se želi postići, ECF će poticati sinergiju između financijskih sredstava Unije i VPZEI-ja podupiranjem posebnih projekata integriranih u VPZEI-je, na temelju njihova doprinosa strateškim prioritetima Unije, kao što je otpornost Unije, i sposobnosti financiranja ECF-a da proširi sudjelovanje, posebno MSP-ova, ili proširi pokrivenost država članica, kao i da poveća dodanu vrijednost Unije.]
- (59) [Zbog geopolitičke situacije koja se stalno mijenja ističe se potreba da Europa osigura vlastitu stratešku autonomiju i izbjegne strateške ovisnosti. ECF će uključivati mogućnost da se podupire povećanje proizvodnje i provode ubrzana djelovanja za konkurentnost za projekte koji nude posebnu potporu europskoj strateškoj autonomiji.] To se primjerice odnosi na projekte koji su odabrani kao strateški na temelju Akta o kritičnim sirovinama, Akta o industriji s nultom neto stopom emisija i Akta o kritičnim lijekovima.
- (60) Mehanizam uzajamnog osiguranja, koji je uspostavljen u okviru programa Obzor Europa i kojim upravlja Komisija, pokazao se kao važan zaštitni mehanizam koji ublažava rizike povezane s iznosima koji su dospjeli, ali ih sudionici koji ne ispunjavaju obveze nisu uplatili. Stoga bi taj mehanizam trebalo nastaviti primjenjivati i on bi, prema potrebi, trebao biti otvoren za djelovanja u okviru ECF-a.

²⁶ Vidjeti Komunikaciju Komisije naslovljenu „Kriteriji za analizu spojivosti državnih potpora za promicanje provedbe važnih projekata od zajedničkog europskog interesa s unutarnjim tržištem”, C(2021) 8481 (SL C 528, 30.12.2021., str. 10.).

- (61) Kako bi se istražili svi mogući načini za povećanje europske konkurentnosti, ECF bi trebao pružati strukturirani okvir za ciljano eksperimentiranje u dodjeli i provedbi potpore Unije, posebno kako bi se bolje usmjerili i ubrzali Unijini postupci dodjele te pojednostavnila i ubrzala njihova provedba u korist primatelja. To bi trebalo omogućiti, u konkretno definiranom okviru, da se na pojedinačnoj osnovi utvrde određena djelovanja ili kategorije djelovanja za koja će se moći odobriti određeni dodaci, odstupanja i iznimke od drugih pravnih akata Unije i da se ispita učinak u stvarnom okruženju tijekom ograničenog razdoblja trajanja ECF-a, pri čemu bi trebalo osigurati da postoje odgovarajuće zaštitne mjere, posebno zajednički europski interes. Ti su mehanizmi iznimne prirode. Kako bi se osiguralo da su ti mehanizmi rezervirani za djelovanja od strateške važnosti za konkurentnost Unije, njihova bi upotreba trebala biti ograničena na djelovanja od strateškog učinka pri čemu bi izostanak ili odgoda potpore Unije doveli do znatnog rizika za konkurentnost Unije. Primjena tih mehanizama trebala bi biti propisno opravdana u svakom pojedinom slučaju, uzimajući u obzir prirodu, opseg i hitnost dotičnog djelovanja, a razloge za njihovu primjenu trebalo bi transparentno priopćiti, među ostalim objavom u relevantnom godišnjem izvješću o radu. Iskustvo stečeno primjenom eksperimentalnih mjera moglo bi se iskoristiti pri procjenjivanju budućih promjena horizontalnog pravnog okvira za pružanje potpore Unije.

- (62) Ako je to potrebno i opravdano, ECF bi trebao osigurati mehanizam za ciljanu intervenciju kako bi se potpora Unije pružala ciljano za određena djelovanja od strateške i gospodarske važnosti. Ako se određeni važni projekti nisu mogli uspješno provesti u roku za dovršetak redovitih natjecateljskih postupaka dodjele, u okviru ECF-a trebalo bi predvidjeti mogućnost izravnog pokretanja izvrsnih projekata koji nisu financirani u okviru nekog od programa Unije ili daljnjeg pružanja potpore za uspješne projekte u sljedećim koracima u procesu ulaganja, bez nametanja dodatnog administrativnog opterećenja primateljima. Osim toga, u skladu s pristupom koji se primjenjuje u relevantnim sektorskim pravnim aktima, kao što su Akt o industriji s nultom neto stopom emisija, Akt o kritičnim sirovinama ili Direktiva (EU) 2023/2413 Europskog parlamenta i Vijeća²⁷ („Direktiva o obnovljivoj energiji”) i na koji se upućuje u Komunikaciji o Planu za čistu industriju i Strategiji za jedinstveno tržište, u zasebnim postojećim ili budućim pravnim aktima Unije trebalo bi biti moguće utvrditi slučajeve u kojima se smatra da su posebni projekti, kao što su strateški projekti, od javnog interesa ili se pretpostavlja da su od prevladavajućeg javnog interesa.
- (63) [Ako je to potrebno i opravdano, ECF bi trebao moći pružiti i mehanizam za „ubrzanu intervenciju” kako bi se ubrzalo pružanje potpore Unije za ispunjavanje hitnih potreba za financiranjem i tako omogućila uspješna provedba važnih poslovnih ideja na jedinstvenom tržištu u slučajevima u kojima takvo financiranje nije dovoljno dostupno na tržištu. U tu bi svrhu, zbog hitnosti, određene provjere trebalo provoditi tek nakon pružanja financijskih sredstava, čime bi se smanjilo i ograničilo administrativno opterećenje za primatelje i pružila financijska sigurnost na najbrži mogući način, uz prihvaćanje razumne razine financijskog rizika za Uniju razmjerne ciljevima koje se želi postići.]

²⁷ Direktiva (EU) 2023/2413 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. listopada 2023. o izmjeni Direktive (EU) 2018/2001, Uredbe (EU) 2018/1999 i Direktive 98/70/EZ u pogledu promicanja energije iz obnovljivih izvora te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća (EU) 2015/652 (SL L, 2023/2413, 31.10.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

- (64) Ako je to potrebno i opravdano, ECF bi trebao poticati *start-up* poduzeća i inovatore sa sjedištem izvan Unije da se premjeste ili ulažu te da razvijaju svoje poduzeće na jedinstvenom tržištu tako što bi uspostavio mehanizam poticajne intervencije, koji bi privlačio uspješna *start-up* poduzeća i inovatore iz cijelog svijeta, oslanjajući se i na mrežu delegacija EU-a. U tu bi svrhu trebalo privremeno ukinuti zahtjeve prihvatljivosti, na primjer u pogledu poslovnog nastana u državama članicama ili pridruženim zemljama na početku primanja potpore Unije, kako bi se primateljima omogućilo preseljenje u zadanom roku uz jamstvo kasnije potpore Unije. Financijski interes Unije trebao bi biti na odgovarajući način zaštićen, a plaćanja bi trebala krenuti tek nakon što se ispune zahtjevi u pogledu prihvatljivosti.
- (65) Ako je to potrebno i opravdano, ECF bi trebao omogućiti fleksibilniji i pristupačniji način utvrđivanja, odabira i podupiranja inovativnih projekata i ideja, među ostalim osiguravanjem postupaka dodjele koji ne ovise o instrumentima, a koji istraživačima, poduzetnicima, poduzećima i drugim građanima omogućuju da predlože inovacijsko rješenje bez početnog umjetnog sužavanja ili ograničavanja potpore Unije na bespovratna sredstva, nabavu ili drugi oblik potpore. Ideje bi trebalo ocjenjivati i odabirati na temelju njihova značaja u rješavanju određenog problema ili ispunjavanju određenog prioriteta politike Unije, a najprikladniji i najdjelotvorniji instrument za izvršenje proračuna za potporu tim idejama, bez obzira na to je li riječ o bespovratnim sredstvima, nabavi ili nečem drugom, trebao bi se odabrati tek nakon toga na temelju zahtjeva i značaja pojedinačnog projekta.
- (66) Ako je to potrebno i opravdano, ECF bi trebao pojednostavniti i ubrzati provedbu potpore Unije za određene važne projekte.
- (67) Instrument ECF InvestEU trebao bi pružati proračunsko jamstvo i financijske instrumente za mobilizaciju dodatnih ulaganja u Uniji radi potpore europskoj konkurentnosti u strateškim tehnologijama, uslugama i sektorima.

- (68) Instrument ECF InvestEU trebali bi provoditi partneri, uključujući Grupu Europske investicijske banke (EIB), međunarodne financijske institucije, nacionalne razvojne banke i institucije te agencije za kreditiranje izvoza. S obzirom na svoju ulogu na temelju Ugovora, sposobnost da djeluje u svim državama članicama i postojeće iskustvo u okviru sadašnjeg Fonda InvestEU, Grupa EIB-a trebala bi i dalje biti privilegirani partner u provedbi za odjeljak „EU” u okviru Instrumenta ECF InvestEU. Uz Grupu EIB-a, nacionalne razvojne banke i institucije trebale bi moći ponuditi dopunske financijske proizvode s obzirom na to da bi njihovo iskustvo i sposobnosti na nacionalnoj i regionalnoj razini mogli biti korisni za maksimalno povećanje učinka javnih sredstava na cijelom području Unije te za osiguravanje pravedne geografske ravnoteže projekata na temelju otvorene strukture, koja bi trebala ostati važan aspekt Instrumenta ECF InvestEU, a temeljit će se na širokoj suradnji i iskustvu u okviru programa InvestEU. Komisija i Grupa EIB-a trebale bi biti partneri u pružanju potpore za provedbu Instrumenta ECF InvestEU te poticanju dosljednosti, uključivosti i dodatnosti, kao i učinkovitog uvođenja.
- (69) Kako bi se izbjeglo nepotrebno administrativno opterećenje i osigurali brzo uvođenje i kontinuirana potpora tržištu u svim programskim razdobljima, provedba Instrumenta ECF InvestEU trebala bi se temeljiti na postojećoj zajednici partnera u provedbi programa InvestEU pozitivno ocijenjenih na temelju stupova, ugovornim aranžmanima i relevantnim financijskim proizvodima. Ova Uredba ne utječe na valjanost postojećih ocjena na temelju stupova, koje ostaju valjane u skladu s uvjetima utvrđenima u Financijskoj uredbi. Nadalje, kako bi se osiguralo dobro financijsko upravljanje, brže uvođenje i pojednostavnjenje za subjekte kojima su povjerene zadaće, provedba Instrumenta ECF InvestEU trebala bi se temeljiti na postojećim sporazumima, predlošcima za pravne i ugovorne aranžmane te uspostavljenim alatima za praćenje i izvješćivanje. Time bi se povećao učinak potpore Unije i omogućila veća usmjerenost na učinkovitu potporu krajnjim primateljima. Komisija bi se trebala moći osloniti na sporazume s partnerima u provedbi sklopljene na temelju Uredbe (EU) 2021/523 i na ocjene koje je provela sama ili koje su proveli drugi subjekti u kontekstu sporazuma sklopljenih na temelju te uredbe i ponovno ih upotrijebiti u cijelosti ili djelomično.

- (70) Kako bi se partnerima u provedbi omogućio širi pristup Instrumentu ECF InvestEU, Komisija bi trebala moći sklapati sporazume u okviru neizravnog upravljanja sa svim kategorijama subjekata iz članka 62. stavka 1. točke (c) Financijske uredbe.
- (71) Radi osiguravanja dosljednosti, proračunsko jamstvo i financijski instrumenti, među ostalim u kombinaciji s bespovratnom potporom u operacijama mješovitog financiranja, u okviru Instrumenta ECF InvestEU trebali bi se provoditi u skladu s glavom X. Financijske uredbe.
- (72) Radi osiguravanja dosljednosti u provedbi proračunskih jamstava, financijskih instrumenata i operacija mješovitog financiranja u okviru raznih programa Unije, Komisija bi trebala izraditi smjernice, uključujući tehničke aranžmane i uvjete za pružanje tih oblika potpore u okviru tih programa.
- (72a) Ocjena na temelju stupova u kontekstu ove Uredbe trebala bi se provoditi u skladu s pravilima o neizravnom upravljanju utvrđenima u Financijskoj uredbi.
- (73) Kako bi se ispunili zahtjevi iz Financijske uredbe, u ovoj bi Uredbi trebalo utvrditi najveći iznos proračunskog jamstva u okviru Instrumenta ECF InvestEU, stopu rezervacija za to proračunsko jamstvo u skladu s člankom 214. stavkom 1. Financijske uredbe i obvezu Komisije da svake godine procijeni tu stopu rezervacija na temelju procjene iz članka 41. stavka 5. Financijske uredbe i u skladu s Komisijinim okvirom za upravljanje rizicima te mogućnošću da treće strane i treće zemlje daju poseban doprinos za Instrument ECF InvestEU.
- (74) [Potrebno je predvidjeti mogućnost da Instrument ECF InvestEU, uključujući proračunsko jamstvo, služi kao horizontalni instrument provedbe za druge politike Unije koji bi pružao potporu u okviru drugih programa Unije u skladu s ciljevima utvrđenima u tim programima. Za te bi potrebe odgovarajuće rezervacije za financijske obveze trebalo osigurati iz tih drugih programa. Ako drugi programi Unije doprinose ciljevima unutarnjih politika Unije, potpora u obliku proračunskog jamstva ili financijskih instrumenata, među ostalim u kombinaciji s bespovratnom potporom u okviru operacije mješovitog financiranja, trebala bi se pružati isključivo putem Instrumenta ECF InvestEU.]

- (74a) Instrument ECF InvestEU trebao bi omogućiti uspostavu odjeljka „Države članice”. Detaljne uvjete kojima se uređuje doprinos sredstava odjeljku „Države članice”, uključujući izvore, iznose, stope rezervacija i načine provedbe, trebalo bi utvrditi u sporazumu o doprinosu koji se sklapa između Komisije i relevantne države članice za taj odjeljak. Za potrebe odjeljka „Države članice” predstavnike država članica koje daju doprinos trebalo bi pozvati da sudjeluju u praćenju provedbe aktivnosti u okviru relevantnog odjeljka, primjerice sudjelovanjem u tome posvećenim dijelovima dijaloga o preispitivanju politika.
- (75) Instrument ECF InvestEU trebao bi služiti kao jedinstveno, centralizirano mjesto za uspostavu proračunskog jamstva i svih financijskih instrumenata koji doprinose ciljevima unutarnjih politika Unije te za upravljanje njima. Time bi se doprinijelo poboljšanju učinkovitosti i povećao učinak financiranja sredstvima Unije na politike. Komisija i partneri u provedbi trebali bi osigurati i da novi financijski proizvodi koje treba uspostaviti na temelju ove Uredbe budu usklađeni s pravilima o državnim potporama u smislu članka 212. stavka 2. Financijske uredbe kako bi se osiguralo njihovo brzo uvođenje. To je već učinjeno za financijske proizvode uspostavljene na temelju Uredbe (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća²⁸.
- (75a) Odbor za ulaganja Instrumenta ECF InvestEU trebao bi se temeljiti na modelu Odbora za ulaganja u okviru programa InvestEU koji dobro funkcionira. Sastav Odbora za ulaganja trebao bi osigurati široku pokrivenost sastavnica politika kombiniranjem dobrog financijskog i tržišnog stručnog znanja sa znanjem specifičnim za sektor. To bi trebala omogućiti prisutnost stalnih članova i stručnjaka s iskustvom u ulaganjima u sektore obuhvaćene sastavnicama politika.

²⁸ Uredba (EU) 2021/523 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. ožujka 2021. o uspostavi programa InvestEU i izmjeni Uredbe (EU) 2015/1017 (SL L 107, 26.3.2021., str. 30., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/523/oj>).

- (76) Europska inovativna *start-up* i *scale-up* poduzeća važni su pokretači rasta i konkurentnosti. Uzimajući u obzir da se suočavaju s trajnim preprekama u pristupu potrebnom financiranju u Uniji, putem Instrumenta ECF InvestEU trebala bi se pružati ciljana financijska potpora rastu i širenju poduzeća u Uniji u svim fazama, od ideje i pokretanja do širenja i industrijske proizvodnje. Instrument ECF InvestEU europskim bi poduzećima radi privlačenja privatnih ulagača trebao pružati izravno i neizravno financiranje i tako osloboditi puni potencijal europskog poduzetništva i ulaganja. Time bi se poduprlo *start-up* i *scale-up* poduzeća, ojačalo globalno vodstvo Unije u području tehnologije i industrije i premostio inovacijski i investicijski jaz u Europi te ostvarile ambicije unije štednje i ulaganja. Instrument ECF InvestEU trebao bi uključivati mehanizam čiji je cilj osigurati da brzorastuća poduzeća koja razvijaju ili primjenjuju inovativne tehnologije, među ostalim u područjima važnima za strateške interese i gospodarsku sigurnost Unije, mogu pristupiti odgovarajućem kapitalu za širenje poslovanja. Tako bi se mobilizirala ulaganja s europskih tržišta kapitala, u skladu s prioritetima politike Unije.
- (77) Na temelju iskustva sa savjetodavnim centrom InvestEU trebalo bi uspostaviti uslugu savjetovanja o projektima u okviru ECF-a kako bi se poduprli ciljevi ECF-a. To bi trebalo služiti objedinjavanju savjetodavne potpore privatnim i javnim subjektima u Europi, pri čemu bi se nudile usluge prilagođene potencijalnim korisnicima i doprinosilo razvoju portfelja potencijalnih operacija ulaganja u okviru ECF-a u cijeloj Europi. Istodobno, usluge potpore poslovanju, kao što je Mreža „EU za poduzeća”, trebale bi pomoći europskim poduzećima da postanu inovativnija i konkurentnija, rastu i šire se na jedinstvenom tržištu i da informiraju druge i doprinose izgradnji kapaciteta za pristup financiranju koje se temelji na tržištu kapitala. Kako bi se izbjeglo nepotrebno administrativno opterećenje i osiguralo brzo uvođenje i kontinuirana potpora tržištu, trebalo bi omogućiti da se ECF osloni na postojeću zajednicu savjetodavnih partnera ocijenjenih na temelju stupova programa InvestEU.

- (77a) Radi potpore provedbi ECF-a i njegovih sastavnica politika države članice trebale bi moći imenovati i podupirati nacionalne kontaktne točke. Komisija bi trebala surađivati s mrežom nacionalnih kontaktnih točaka kako bi potaknula suradnju i olakšala razmjenu iskustava, znanja i najbolje prakse radi povećanja djelotvornosti usluga koje pružaju nacionalne kontaktne točke u Uniji. Države članice trebale bi upravljati nacionalnim kontaktnim točkama i financirati ih. Države članice trebale bi imati diskrecijsko pravo da dodatno prošire usluge nacionalnih kontaktnih točaka na nacionalnoj i podnacionalnoj razini. Nacionalne kontaktne točke trebale bi moći pružati, među ostalim, prilagođene usluge potpore poslovanju i usluge provjere prijedloga za potporu podnositeljima koji prvi put podnose prijedlog, kao i usluge ciljane potpore u strateškim područjima kako bi se smanjile prepreke ulasku i olakšalo uspješno sudjelovanje, u suradnji s provoditeljima savjetovanja o projektima u okviru ECF-a, Mrežom „EU za poduzeća” i drugim strukturama. Izgradnja kapaciteta koja se pruža nacionalnim kontaktnim točkama u okviru ECF-a može uključivati aktivnosti kao što su osposobljavanje, učenje, radionice i mentorstvo kako bi se povećali njihovi kapaciteti s ciljem poboljšanja potpore podnositeljima prijedloga i dionicima. Prilagođena sektorska potpora nacionalnim kontaktnim točkama za izgradnju kapaciteta, primjerice putem tematskih mreža nacionalnih kontaktnih točaka, može se pružiti u okviru sastavnica politika ECF-a ako je to u skladu sa specifičnim ciljevima relevantne sastavnice politike.
- (78) MSP-ovi čine više od 99 % svih poduzeća u Uniji, osiguravaju dvije trećine radnih mjesta i znatno doprinose stvaranju novih kvalitetnih radnih mjesta u svim sektorima. *Scale-up* poduzeća postoje u svim sektorima i na svim razinama inovativnosti. Intenzivniji rast i povećanje inovacija u Uniji mogli bi se ostvariti samo poticanjem brojnih *scale-up* poduzeća među MSP-ovima u Uniji. MSP-ovi su ključni za zelenu i digitalnu tranziciju gospodarstva, uključujući postizanje klimatske neutralnosti.

- (79) Međutim, pristup financiranju velika je prepreka za MSP-ove, posebno za *start-up* i *scale-up* poduzeća, jer se za potporu svojim planovima rasta često oslanjaju na vanjsko financiranje. MSP-ovi se suočavaju s dodatnim preprekama inovacijama i rastu koje na veća poduzeća ne utječu u istoj mjeri, kao što su nedostatak poduzetničkih vještina, nedovoljan pristup tehnološkoj infrastrukturi i poteškoće u zaštiti intelektualnog vlasništva ili pristupu izvoznim tržištima i lancima vrijednosti koji bi omogućio razvoj njihovih aktivnosti internacionalizacije.
- (80) Postoje dokazi da izravna financijska potpora MSP-ovima nije dovoljna za njihovo širenje i da su im potrebni i korisni ciljani savjeti na razini Unije. Pružanjem savjeta o pravilima jedinstvenog tržišta, inovacijama i pristupu financiranju doprinosi se konkurentnosti Unije. Osim toga, potpora poslovanju na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini raznolika je te bi ujedno trebala povezati slabije razvijene i najudaljenije regije. Postojeće inicijative Unije kao što su Europska poduzetnička mreža, Europska platforma za suradnju klastera i europski centri za digitalne inovacije pomogle su u smanjivanju tih razlika. U skladu s tim trebalo bi uspostaviti Mrežu „EU za poduzeća” na temelju Europske poduzetničke mreže, Europske platforme za suradnju klastera i drugih mreža kako bi se pojednostavnile i racionalizirale savjetodavne i partnerske usluge.

- (81) ECF bi trebao olakšati pristup MSP-ova financiranju i povećavati konkurentnost MSP-ova iz Unije na dva glavna načina, koja treba provesti u okviru programâ rada. Prvo, komplementarno Mreži „EU za poduzeća”, ECF bi trebao provoditi dodatne međusektorske aktivnosti za jačanje konkurentnosti MSP-ova. Drugo, sastavnice politika ECF-a trebale bi uključivati ciljana djelovanja za MSP-ove u strateškim sektorima, kao što su sustavi bonusa za poticanje njihova sudjelovanja, u cilju poticanja njihovih inovacija, rasta i širenja. Trebalo bi omogućiti odobravanje posebne potpore za pristup i dostupnost financiranja za MSP-ove i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije u svim sektorima gospodarstva, uključujući mikrofinanciranje i potporu socijalnim poduzećima. Nadalje, paket fleksibilnih financijskih instrumenata u okviru ECF-a trebao bi osigurati da MSP-ovi mogu dobiti vrstu potpore koja najbolje odgovara njihovim potrebama tijekom procesa ulaganja.
- (82) Kako bi se dodatno poduprla načela pojednostavnjenja i jednostavnog pristupa mogućnostima financiranja sredstvima Unije za korisnike, ECF bi trebao ponuditi jedinstveni portal na kojem će biti dostupne informacije o svim mogućnostima financiranja sredstvima Unije i putem kojeg će se pristupati tim mogućnostima te podupirati druge aktivnosti. Jedinstveni portal trebao bi olakšati i ubrzati pristup Unijinu i drugom financiranju i ulaganjima tako što će se pristup pojednostavniti na temelju iskustva s Portalom za financiranje i natječaje, Portalom InvestEU, Portalom za pristup financiranju, Portalom STEP i drugim relevantnim platformama. Na jedinstvenom portalu kojim upravlja Komisija trebalo bi biti moguće i izravno se prijaviti za mogućnosti financiranja sredstvima Unije.

- (83) [ECF se treba provoditi u skladu s Uredbom (EU) [XXX]²⁹ Europskog parlamenta i Vijeća [Uredba o okviru uspješnosti], u kojoj se utvrđuju pravila za praćenje rashoda i okvir uspješnosti za proračun Unije, uključujući pravila kojima se osigurava ujednačena primjena načela nenanošenja bitne štete i rodne ravnopravnosti iz članka 33. stavka 2. točaka (d) i (f) Financijske uredbe, pravila za praćenje i izvješćivanje o uspješnosti Unijinih programa i aktivnosti, pravila za uspostavu Unijina portala za potporu, pravila za evaluaciju programa i druge horizontalne odredbe koje se primjenjuju na sve programe Unije, na primjer one o informiranju, komunikaciji i vidljivosti.]
- (83a) U skladu s Financijskom uredbom i Uredbom o okviru uspješnosti Komisija bi trebala pratiti provedbu ECF-a i njegovu ukupnu uspješnost, uključujući trendove sudjelovanja i geografsku raspodjelu financiranih djelovanja u Uniji u skladu s Prilogom II. Uredbi o okviru uspješnosti, te svake godine obavješćivati Europski parlament i Vijeće o razini provedbe programa u skladu s člankom 9. Uredbe o okviru uspješnosti. Trebalo bi uložiti najveće moguće napore kako bi se na kraju razdoblja provedbe izbjegla prekomjerna i trajna geografska koncentracija koja nije opravdana raspodjelom relevantnih tehnoloških i industrijskih kapaciteta u Uniji. Komisija bi trebala obavijestiti Opći odbor ECF-a o rezultatima praćenja uspješnosti i svim poduzetim mjerama u slučaju utvrđivanja prekomjerne i trajne koncentracije.
- (84) U gospodarskom, socijalnom i geopolitičkom okruženju koje se brzo mijenja novija iskustva ukazuju na potrebu za fleksibilnijim VFO-om i programima Unije. [U tu bi svrhu i u skladu s ciljevima ECF-a pri financiranju trebalo na odgovarajući način uzeti u obzir promjenjive potrebe politike utvrđene u relevantnim dokumentima koje objavi Komisija, u zaključcima Vijeća i rezolucijama Europskog parlamenta, a ujedno osigurati dostatnu predvidljivost za izvršenje proračuna.]

²⁹ SL L..., str.

- (85) Kako bi se ostvarili opći i specifični ciljevi ECF-a, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a u vezi s donošenjem ulagačkih smjernica za Instrument ECF InvestEU i prilagodbama najvećeg iznosa proračunskog jamstva i stope rezervacija, kao i u pogledu određenih mjera za potporu svemirskoj politici. Posebno je važno da Komisija tijekom svojeg pripremnog rada provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.³⁰ Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.
- (86) Radi osiguravanja jedinstvenih uvjeta za provedbu ECF-a na temelju određenih mjera utvrđenih u programima rada kao i određenih mjera za potporu svemirskoj politici i politici obrambene industrije, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća³¹.

³⁰ SL L 123, 12.5.2016., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

³¹ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije, SL L 55, 28.2.2011., str. 13–18.

- (87) Programe rada za provedbu poglavlja od III. do VIII. i druge akte kojima se provode ista poglavlja trebalo bi donijeti u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011. Za donošenje određenih akata kako su definirani u toj uredbi, uključujući programe rada za provedbu aktivnosti za čistu tranziciju, zdravlje, biotehnologiju, poljoprivredu i biogospodarstvo te digitalno vodstvo, otpornost i sigurnost, obrambenu industriju i svemir, trebalo bi primijeniti postupak ispitivanja jer bi te akte trebalo u potpunosti podupirati i stvoriti sinergije s nacionalnim aktivnostima i aktivnostima u okviru podijeljenog upravljanja koje provode države članice. Za neke provedbene akte tehničke prirode u području svemira trebalo bi primjenjivati savjetodavni postupak.
- (87a) Kako bi se osigurala odgovarajuća zastupljenost država članica, Komisija bi državama članicama dovoljno prije sastanaka sastava odbora trebala nastojati dostaviti dnevni red u kojem se navode točke za raspravu i, ako je primjenjivo, točke o kojima će se glasovati na sastancima. Prema potrebi, dnevni redovi relevantnih sastava odbora trebali bi uključivati posebne točke o suradničkom istraživanju i inovacijama.

- (88) Komisija bi trebala donijeti provedbene akte koji se odmah primjenjuju u opravdanim slučajevima u kojima program rada nije donesen ili ga je potrebno donijeti po žurnom postupku kako bi se odmah reagiralo na krizu ili ako za to postoje krajnje hitni razlozi u drugim sličnim iznimnim i opravdanim izvanrednim situacijama.
- (89) ECF zamjenjuje programe uspostavljene uredbama (EU) 2021/522, (EU) 2021/694³², (EU) 2021/696³³, (EU) 2021/697³⁴, (EU) 2021/783³⁵ i (EU) 2023/588³⁶ i izmjenjuje uredbe (EU) 2021/696, (EU) 2023/588 i (EU) 2025/2643. Za potrebe ove Uredbe upućivanja na kriterije prihvatljivosti na temelju Uredbe (EU) 2025/2643 trebalo bi tumačiti kao upućivanja na njihove ekvivalente u ovoj Uredbi,

³² Uredba (EU) 2021/694 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi programa Digitalna Europa te o stavljanju izvan snage Odluke (EU) 2015/2240 (SL L 166, 11.5.2021., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/694/oj>).

³³ Uredba (EU) 2021/696 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Svemirskog programa Unije i osnivanju Agencije Europske unije za svemirski program te o stavljanju izvan snage uredaba (EU) br. 912/2010, (EU) br. 1285/2013 i (EU) br. 377/2014 i Odluke br. 541/2014/EU (SL L 170, 12.5.2021., str. 69., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/696/oj>).

³⁴ Uredba (EU) 2021/697 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Europskog fonda za obranu i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2018/1092 (SL L 170, 12.5.2021., str. 149., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/697/oj>).

³⁵ Uredba (EU) 2021/783 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Programa za okoliš i djelovanje u području klime (LIFE) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1293/2013 (SL L 172, 17.5.2021., str. 53., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/783/oj>).

³⁶ Uredba (EU) 2023/588 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2023. o uspostavi Programa Unije za sigurnu povezivost za razdoblje 2023. – 2027. (SL L 79, 17.3.2023., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/588/oj>).

Poglavlje I.

Opće odredbe

ODJELJAK 1.

CILJEVI I STRUKTURA FONDA

Članak 1.

[Predmet]

1. [Ovom Uredbom uspostavlja se Europski fond za konkurentnost („ECF”), koji uključuje posebni program za istraživanje i inovacije u području obrane iz članka 182. stavka 3. UFEU-a, i utvrđuju se ciljevi ECF-a, njegov proračun za razdoblje 2028. – 2034., oblici potpore Unije i pravila za pružanje te potpore u okviru međusektorskih aktivnosti i posebnih politika koje se podupiru sredstvima iz ECF-a.
2. Ovom se Uredbom utvrđuju:
 - (a) sastavnica politike „Čista tranzicija i industrijska dekarbonizacija”, koja se provodi aktivnostima utvrđenima u poglavlju II. i poglavlju IV. i koja doprinosi specifičnim ciljevima utvrđenima u članku 3. stavku 2. točki (a);
 - (b) sastavnica politike „Zdravlje, biotehnologija, poljoprivreda i biogospodarstvo”, koja se provodi aktivnostima utvrđenima u poglavlju II. i poglavlju V. i koja doprinosi specifičnim ciljevima utvrđenima u članku 3. stavku 2. točki (b);
 - (c) sastavnica politike „Digitalno vodstvo”, koja se provodi aktivnostima utvrđenima u poglavlju II. i poglavlju VI. i koja doprinosi specifičnim ciljevima utvrđenima u članku 3. stavku 2. točki (c);

- (d) sastavnica politike „Otpornost i sigurnost, obrambena industrija i svemir”, koja se provodi aktivnostima utvrđenima u poglavlju II. i poglavlju VII., uključujući posebni program za istraživanje i inovacije u području obrane iz stavka 1., i koja doprinosi specifičnim ciljevima utvrđenima u članku 3. stavku 2. točki (d).
3. Uredbom se uspostavlja i pravni okvir čiji je cilj zajamčiti sigurnost opskrbe, ukloniti prepreke ulaganjima i uska grla u proizvodnji te poduprijeti konkurentnost industrijske baze Unije.]

Članak 2.

Definicije

1. Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:
1. „savjetodavni sporazum” znači pravni instrument kojim Komisija i savjetodavni partner utvrđuju uvjete za pružanje usluga savjetovanja o projektima;
 2. „savjetodavni partner” znači prihvatljivi partner, kao što je financijska institucija ili drugi subjekt, s kojim je Komisija sklopila savjetodavni sporazum radi provedbe jedne ili više savjetodavnih inicijativa, osim savjetodavnih inicijativa koje provode vanjski pružatelji usluga s kojima je Komisija sklopila ugovor ili izvršne agencije;
 3. „odjeljak” znači dio Instrumenta ECF InvestEU kako je utvrđen u članku 24. stavku 1. i definiran izvorom sredstava za potporu;

4. „kontrola” znači sposobnost izvršavanja odlučujućeg utjecaja na pravni subjekt izravno ili neizravno putem jednog ili više posredničkih pravnih subjekata;
- 4.a „obrambeni proizvodi” znači svi obrambeni proizvodi kako su navedeni u Prilogu Direktivi 2009/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća³⁷ te radovi, roba i usluge izravno povezani s tim proizvodima za bilo koji i za sve elemente njihova životnog vijeka u smislu članka 2. točke (c) Direktive 2009/81/EZ³⁸;
5. „izvršna upravljačka struktura” znači tijelo pravnog subjekta koje je imenovano u skladu s nacionalnim pravom i, ako je primjenjivo, odgovara glavnom izvršnom direktoru ili bilo kojoj drugoj osobi koja ima usporedivu ovlast za odlučivanje, te koje je ovlašteno za utvrđivanje strategije, ciljeva i općeg usmjerenja pravnog subjekta te nadzire i prati odlučivanje uprave;
6. „Grupa EIB-a” znači Europska investicijska banka (EIB), njezina društva kćeri i drugi subjekti osnovani u skladu s člankom 28. stavkom 1. Protokola br. 5 o Statutu Europske investicijske banke (Statut EIB-a);
- 6.a „klasificirani podaci EU-a” ili „EUCI” znači svi podaci ili materijali koji su označeni stupnjem tajnosti EU-u i čijim bi se neovlaštenim otkrivanjem moglo u različitoj mjeri naštetiti interesima Unije ili interesima jedne ili više država članica;

³⁷ Direktiva 2009/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. svibnja 2009. o pojednostavnjivanju uvjeta za transfer obrambenih proizvoda unutar Zajednice (SL L 146, 10.6.2009., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/43/oj>).

³⁸ Direktiva 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju postupaka nabave za određene ugovore o radovima, ugovore o nabavi robe i ugovore o uslugama koje sklapaju javni naručitelji ili naručitelji u području obrane i sigurnosti te izmjeni direktiva 2004/17/EZ i 2004/18/EZ (SL L 216, 20.8.2009., str. 76., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj>).

- 6.b „klasificirani postojeći podaci” znači svi klasificirani podaci, materijalni ili nematerijalni, koji se čuvaju prije pristupanja određenom djelovanju i za koje je u pisanom sporazumu utvrđeno da su potrebni za provedbu tog djelovanja. Takvi podaci nose nacionalnu oznaku stupnja tajnosti ili oznaku stupnja tajnosti EU-a;
- 6.c „klasificirani novostečeni podaci” znači svi klasificirani rezultati, materijalni ili nematerijalni, koji su nastali u okviru određenog djelovanja na temelju ove Uredbe;
7. „sporazum o jamstvu” ili „sporazum o doprinosu” znači sporazum sklopljen između Komisije i partnera u provedbi za provedbu potpore u okviru Instrumenta ECF InvestEU;
8. „imperativni javni interes” znači, za potrebe članka 20., prevladavajući razlog za pružanje potpore Unije određenom djelovanju ili nizu djelovanja zbog njihova jasnog i znatnog doprinosa postizanju ciljeva politike iz članka 3. ECF-a, ako djelovanje ima strateški učinak i ako bi izostanak potpore Unije ili njezina odgoda mogli značajno ugroziti konkurentnost Unije, što opravdava primjenu ubrzanih i pojednostavnjenih pravila na dodjelu;
9. „partner u provedbi” znači subjekt koji u okviru neizravnog upravljanja provodi potporu u okviru Instrumenta ECF InvestEU;
10. „važni projekti od zajedničkog europskog interesa (VPZEI-ji)” znači projekti koji ispunjavaju sve kriterije utvrđene u Komunikaciji Komisije o kriterijima za analizu spojivosti državnih potpora za promicanje provedbe važnih projekata od zajedničkog europskog interesa s unutarnjim tržištem ili u naknadnim izmjenama te komunikacije;

11. „proces ulaganja” znači kontinuitet javne i privatne financijske potpore i mehanizama potpore politikama koji se pružaju primateljima u cijelom razvojnem lancu, uključujući sveobuhvatan niz aktivnosti uključenih u dodjelu financijskih sredstava i pružanje potpore za poticanje inovacija i gospodarskog rasta. To uključuje, među ostalim, početak od faze temeljnog i primijenjenog istraživanja, napredovanje kroz faze širenja i industrijske primjene, sve do vrhunca, koji uključuje opsežnu proizvodnju, industrijsku zrelost i internacionalizaciju;
12. „operacije financiranja i ulaganja” ili „operacije financiranja ili ulaganja” znači operacije putem kojih se financijska sredstva izravno ili neizravno pružaju krajnjim primateljima s pomoću financijskih proizvoda:
 - (a) koje partner u provedbi provodi u vlastito ime i pruža u skladu sa svojim internim pravilima, politikama i postupcima te koje su prikazane u financijskim izvješćima partnera u provedbi, ili, ako je to primjenjivo, koje su navedene u bilješkama uz ta financijska izvješća;
 - (b) koje, u okviru Instrumenta ECF InvestEU, partner u provedbi provodi u vlastito ime ili u vlastito ime, ali za račun Komisije, ovisno o slučaju;
13. „pravni subjekt” znači fizička ili pravna osoba osnovana i priznata kao takva na temelju prava Unije, nacionalnog prava ili međunarodnog prava, uključujući strukture za europski program naoružanja (SEAP), uspostavljene u skladu s Uredbom (EU) 2025/2643 Europskog parlamenta i Vijeća³⁹, koja ima pravnu osobnost i sposobnost da djeluje u vlastito ime, ostvaruje prava i podliježe obvezama, ili subjekt koji nema pravnu osobnost kako je navedeno u članku 200. stavku 2. točki (c) Financijske uredbe;

³⁹ SL L, 2025/2643, 29.12.2025., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2025/2643/oj>.

14. „sastavnica politike” znači ciljano područje za koje će se potpora pružati putem paketa instrumenata ECF-a kako je utvrđeno u članku 3. stavku 2.;
15. „pretkomercijalna nabava” znači nabava usluga istraživanja i razvoja koja uključuje podjelu rizika i koristi pod tržišnim uvjetima, pri čemu su nabavljene usluge istraživanja i razvoja jasno razdvojene od uvođenja komercijalnih količina krajnjih proizvoda;
16. „savjetovanje o projektima” znači savjetovanje za potporu ulaganjima, uključujući aktivnosti izgradnje kapaciteta i razvoja tržišta, te usluge ubrzanja poslovanja koje pružaju savjetodavni partneri, vanjski pružatelji usluga s kojima je Komisija sklopila ugovor ili europske izvršne agencije;
17. „pečat konkurentnosti” znači oznaka kvalitete koja se dodjeljuje prijedlogu podnesenom u okviru poziva na podnošenje prijedloga i kojom se potvrđuje da prijedlog ispunjava sve zahtjeve u pogledu kvalitete utvrđene u postupku dodjele;
18. „malo poduzeće srednje tržišne kapitalizacije” znači subjekt kako je definiran u Prilogu Preporuci Komisije 2025/3500⁴⁰;
19. „malo i srednje poduzeće” ili „MSP” znači mikropoduzeće, malo ili srednje poduzeće kako je definirano u članku 2. Priloga Preporuci Komisije 2003/361/EZ⁴¹;
20. „dionici” znači pojedinci, skupine ili organizacije na koje utječe provedba programa i koji u njoj mogu sudjelovati;

⁴⁰ Preporuka Komisije od 21. svibnja 2025. o definiciji malih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije.

⁴¹ Preporuka Komisije 2003/361/EZ od 6. svibnja 2003. o definiciji mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća (SL L 124, 20.5.2003., str. 36.).

21. „infrastruktura” znači svi fizički i virtualni elementi potrebni za pružanje usluga i provedbu gospodarskih aktivnosti, uključujući razne oblike mreža i imovinu, kao i mobilnu imovinu povezanu s infrastrukturom, uz iznimku mobilne imovine za popravak iz točke 21.aa, koji potiču dekarbonizaciju, otpornost, učinkovitost, digitalizaciju i interoperabilnost;
- 21.aa „prijevozni i logistički kapaciteti s dvojnog namjenom” znači kapaciteti koji se mogu upotrebljavati u svrhu civilnog i vojnog prijevoza; pri čemu „prijevozni kapaciteti” znači sva roba, prijevozna sredstva ili osoblje, zasebno ili u kombinaciji, koji mogu olakšati, omogućiti i izvesti operacije vojnog prijevoza, kao i mobilna imovina za popravak strateške infrastrukture s dvojnog namjenom, a „logistički kapaciteti” znači osoblje, oprema i usluge koji mogu olakšati, omogućiti i pružiti logističku potporu, uključujući skladištenje i distribuciju goriva, zaliha i druge osnovne robe;
- 21.a „dinamično upravljanje dostupnošću” znači opskrba obrambenim proizvodima na vrijeme, na dogovorenoj lokaciji i na dogovorenim razinama dostupnosti, kao i upravljanje rizicima u pogledu dostupnosti koji bi se mogli manifestirati kao nestašice dotičnog obrambenog proizvoda; u ovom kontekstu „dostupnost” znači sposobnost obrambenog proizvoda da funkcionira bez greške u definiranim uvjetima i da je spreman za upotrebu kada je to potrebno;

- 21.b „održavanje obrambenih proizvoda” znači sva djelovanja koja se poduzimaju kako bi se osigurala spremnost i operativna sposobnost obrambenog proizvoda, osobito kako bi se oprema zadržala ili obnovila na određene parametre do kraja njezine upotrebe, uključujući spremnost za misiju, dugovječnost i nadogradnju, prilagodbu i specijalizaciju, inspekciju, remont, ispitivanje, servisiranje, preinake, klasifikaciju u pogledu upotrebljivosti, popravak, oporabu, ponovnu izgradnju, obnavljanje, spašavanje i kanibalizaciju;
- 21.ba „životni ciklus obrambenog proizvoda” znači sve moguće uzastopne faze obrambenog proizvoda, od istraživanja i razvoja do stavljanja izvan pogona i zbrinjavanja;
- 21.c „djelovanje za koordinaciju i potporu” znači djelovanje u svrhu izgradnje kapaciteta, širenja informacija te znanja i podizanja svijesti.

Članak 3.

Ciljevi

1. Opći je cilj ECF-a ojačati konkurentnost Unije i doprinijeti rastu produktivnosti i strateškoj autonomiji, otpornosti i sigurnosti Unije podupiranjem ulaganja koja pružaju dodanu vrijednost Unije na njezinu unutarnjem tržištu, posebno u strateškim sektorima i tehnologijama, kao i inovativnih rješenja, tijekom cijelog procesa ulaganja, i to:
 - (a) ostvarivanjem tehnološkog, gospodarskog, socijalnog i okolišnog učinka ulaganja Unije, među ostalim razvojem disruptivnih i postupnih inovacija te novih i najsuvremenijih tehnologija, tehnologija s dvojnog namjenom i strateških tehnologija sa znatnim gospodarskim potencijalom, među ostalim povećanjem produktivnosti i razvojem i ubrzavanjem njihove proizvodnje, industrijske primjene i uvođenja na tržište;

- (b) smanjenjem ili sprečavanjem strateških ovisnosti Unije i jačanjem otpornosti, suvereniteta te gospodarske i energetske sigurnosti Unije, među ostalim diversifikacijom izvora i tržišta, kružnom upotrebom resursa, potporom za povećanje Unijine proizvodnje strateških tehnologija te stvaranjem, jačanjem i zaštitom kritičnih lanaca vrijednosti i infrastrukture Unije, pa tako i protiv svih vrsta prijetnji, uključujući kibernetičke ili hibridne prijetnje, kao što su sabotaza ili dezinformacije;
- (c) pronalaženjem rješenja za tržišne nedostatke i neoptimalne okolnosti za ulaganja, osobito privlačenjem privatnog kapitala i institucionalnih ulagača, kao i javnog financiranja na razmjernan način, uz osiguravanje dodatnosti, izbjegavanjem udvostručavanja i bez istiskivanja drugih privatnih ili javnih ulagača te funkcioniranjem kao integrirana platforma za pružanje ciljane financijske potpore poduzećima u svim razvojnim fazama, uključujući ona koja se aktivno bave proizvodnjom, industrijskom primjenom i uvođenjem na tržište;
- (d) poticanjem integracije Unijinih tržišta kapitala u skladu s ciljem ostvarivanja unije štednje i ulaganja, uključujući alate za smanjenje fragmentiranosti tržišta kapitala Unije, uklanjanje prepreka, stvaranje poticaja za privatna ulaganja te diversifikaciju i jačanje izvora financiranja za poduzeća iz Unije u svim državama članicama, uključujući one sa slabije razvijenim tržištima kapitala;
- (e) usklađivanjem potpore istraživanju, inovacijama i industrijskoj politici kako bi istraživačka izvrsnost Unije doprinijela njezinoj industrijskoj snazi na globalnim tržištima i osigurala budućnost proizvodnje u Europi, potičući pritom inovativno europsko gospodarstvo;

- (f) razvojem i jačanjem prekogranične i kritične infrastrukture Unije koja je neophodna za konkurentnost, stratešku neovisnost i otpornost Unije, posebno energetske i prometne infrastrukture, uključujući vojnu prometnu infrastrukturu, te digitalne, sigurnosne, obrambene, svemirske, vodne i socijalne infrastrukture i povezanih podataka i usluga;
- (g) jačanjem konkurentnosti MSP-ova i malih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije s poslovnim nastanom u Uniji i njihove sposobnosti rasta i širenja, posebno poboljšanjem njihova pristupa financiranju, među ostalim privatnim ulaganjima, mikrofinanciranju i potpori socijalnim poduzećima te olakšavanjem njihova pristupa financiranju sredstvima Unije, osiguravanjem bržih, pojednostavnjenih i usklađenih postupaka te smanjenjem tereta izvješćivanja i osiguravanjem njegove razmjernosti;
- (h) promicanjem kvalitetnih radnih mjesta i rješavanjem problema nedostatka vještina ključnih za sve vrste zapošljavanja u strateškim sektorima za konkurentnost Unije s pomoću horizontalnih i prvenstveno ciljanih ulaganja u vještine, čime se doprinosi dostupnosti vještina u budućim tehnologijama i tehnologijama u nastajanju, te nastojanjem da se ulaganja poprate ulaganjem u vještine;
- (i) osiguravanjem integracije jedinstvenog tržišta i povezivanjem punog potencijala konkurentnosti Unije, među ostalim podupiranjem u svim fazama procesa ulaganja inicijativa koje će vjerojatno dovesti do znatnog povećanja inovacija, produktivnosti i sigurnosti, s pozitivnim učincima prelijevanja na jedinstveno tržište i otpornost unutarnjih lanaca vrijednosti Unije;
- (k) osiguravanjem pravednog prelaska na održivo, dekarbonizirano i digitalno gospodarstvo koje je pošteno i u kojem se podupiru radnici i zajednice, čime se doprinosi zaštiti bioraznolikosti i ljudskog zdravlja;
- (ka) podupiranjem djelovanja za razvoj, provedbu i praćenje relevantnih pravnih akata i politika Unije.

2. U okviru općih ciljeva utvrđenih u stavku 1. potporom iz ECF-a nastoje se ostvariti ponajprije sljedeći specifični ciljevi:

(a) za potporu čistoj tranziciji i industrijskoj dekarbonizaciji, specifični su ciljevi:

- i. potpora dekarbonizaciji europske industrije, uključujući podupiranje MSP-ova i energetski intenzivnih industrija, potpora proizvodnji čistih tehnologija i njezinim lancima opskrbe i povećanju proizvodnje, kao i povezanim infrastrukturnim ulaganjima, te doprinos prelasku na održivo, kružno, energetski, vodno i resursno učinkovito, klimatski neutralno, otporno gospodarstvo koje pozitivno utječe na prirodu, među ostalim provedbom politike zaštite okoliša i na tehnološki neutralan način;
- ii. poticanje vodećih tržišta za čiste proizvode, usluge, procese i tehnologije;
- iii. prihvaćanje tehnologija dekarbonizacije i kružnih tehnologija u industrijama te drugih rješenja za njihove industrijske procese i aktivnosti;
- iv. dekarbonizacija opskrbe energijom, promicanje energetske učinkovitosti, prihvaćanje rješenja za obnovljivu i čistu energiju, razvoj fleksibilnosti energetskog sustava, razvoj, otpornost, integracija i digitalizacija energetske i prometne infrastrukture i sustava, poticanje pametne mobilnosti, obnovljivih i niskougljičnih goriva i elektrifikacije te poticanje održivog plavoga gospodarstva;
- v. razvoj inovativnih prirodnih i kružnih poslovnih modela i rješenja na strani potražnje za čiste dekarbonizirane zgrade, promet i industriju, čime se povećava otpornost društva na klimatske promjene;

- (b) za potporu zdravlju, biotehnologiji, poljoprivredi i biogospodarstvu:
- i. kad je riječ o potpori zdravlju, specifični su ciljevi: poticanje inovacija i konkurentnosti zdravstvenog sektora u korist ljudi i društva u cijeloj Uniji, uz osiguravanje pretvaranja inovacija u praksu, sigurnosti opskrbe te industrijskih kapaciteta i sposobnosti potrebnih za suočavanje s izazovima u području javnog zdravlja i s budućim ozbiljnim prekograničnim prijetnjama zdravlju; poboljšanje i zaštita javnog zdravlja i zdravlja stanovništva prvenstveno promicanjem zdravlja i prevencije bolesti, unapređenjem dijagnostike i liječenja tijekom cijelog života, i to putem „zdravlja u svim politikama” i politike „Jedno zdravlje” te jačanjem inovacija, pripravnosti, održivosti i otpornosti zdravstvenih sustava i javnozdravstvenih tijela;
 - ii. kad je riječ o potpori biotehnologiji, specifični su ciljevi: doprinos inovacijama, razvoju i proizvodnji koja je prilagodljiva potražnji te prihvaćanju, dostupnosti i pristupačnosti biotehnoških rješenja, uključujući lijekove, medicinske proizvode, *in vitro* dijagnostičke medicinske proizvode i druge medicinske protumjere;
 - iii. kad je riječ o potpori politici biogospodarstva, specifični su ciljevi: poticanje inovativnog i konkurentnog biogospodarstva u Uniji, među ostalim u područjima biomaterijala i bioproizvoda, bioproizvodnje, inovativnih prehrambenih proizvoda i biokemikalija, uključujući potporu MSP-ovima, *start-up* i *scale-up* poduzećima, te unapređenje razvoja, proizvodnje koja je prilagodljiva potražnji i prihvaćanja, dostupnosti i pristupačnosti inovacija u biogospodarstvu, uključujući one koje se temelje na međusektorskoj najsuremenijoj biotehnologiji i biotehnoškim rješenjima, kako bi se ojačali njihovi lanci opskrbe i povećala njihova otpornost;

- iv. kad je riječ o potpori poljoprivredi i sigurnosti opskrbe hranom, specifični je cilj: poticanje konkurentnosti, inovacija, održivosti i otpornosti poljoprivrede, prehrambenih sustava (uključujući preradu hrane), ribarstva, akvakulture, šumarstva, ruralnih i obalnih područja i podupiranje njihove uloge u ublažavanju klimatske i okolišne krize te krize bioraznolikosti, kao i u zaštiti zdravlja životinja i zdravlja bilja;
- (c) za potporu digitalnom vodstvu, specifični su ciljevi: poticanje inovacija, konkurentnosti i suvereniteta digitalnog sektora za konkurentnu i sigurnu Uniju te donošenje koristi građanima i društvu, javnim upravama i poduzećima u cijeloj Uniji. To uključuje, ali nije ograničeno na, podupiranje cjelokupnog opsega digitalnog sektora i lanaca vrijednosti na sveobuhvatan i strateški način, uključujući potporu *start-up* i *scale-up* poduzećima te MSP-ovima, s naglaskom na ključnim digitalnim područjima koja uključuju, ali nisu ograničena na, umjetnu inteligenciju, računalstvo visokih performansi i podatkovne tehnologije i infrastrukturu, kvantne tehnologije i infrastrukture, poluvodiče, napredne materijale, softverske tehnologije i usluge, proširenu stvarnost i virtualne svjetove, platforme i tehnologije relevantne za medije, robotiku, aditivne i digitalne proizvodne tehnologije i procese, tehnologije i infrastrukture za povezivost, digitalne infrastrukture i usluge kao što su digitalni identitet i usluge povjerenja te interoperabilne digitalne tehnologije, kibernetička sigurnost te nove digitalne tehnologije i digitalne tehnologije u nastajanju, kao i međusektorske digitalne tehnologije i aplikacije, uključujući one s potencijalom za dvojnu namjenu, posebno:

- i. razvojem i oblikovanjem održivih temeljnih digitalnih tehnologija;
 - ii. izgradnjom privlačnih, konkurentnih, sigurnih i otpornih digitalnih ekosustava te jačanjem sigurnosti opskrbe;
 - iii. izgradnjom, razvojem, modernizacijom, dovršetkom i uvođenjem najsuvremenijih i održivih digitalnih aplikacija, infrastruktura i usluga, uključujući transeuropske digitalne mreže;
 - iv. podupiranjem digitalne transformacije i interoperabilnosti javnog i privatnog sektora;
 - v. podupiranjem razvoja naprednih digitalnih vještina, uključujući vještine u području kibernetičke sigurnosti;
 - vi. podupiranjem razvoja, provedbe, praćenja i izvršavanja relevantnih pravnih akata i politika Unije;
 - vii. povećanjem visoke razine kibernetičke sigurnosti u Uniji; i
 - viii. podupiranjem potencijala kulturnih i kreativnih industrija i sektora za inovacije i konkurentnost;
- (d) za potporu otpornosti i sigurnosti, obrambenoj industriji i svemiru, specifični su ciljevi:
1. kad je riječ o potpori otpornim lancima vrijednosti kritičnih sirovina, specifični su ciljevi: jačanje europske strateške autonomije, gospodarske sigurnosti i otpornosti industrije Unije, i to:
 - (a) jačanjem različitih faza lanca opskrbe kritičnim sirovinama, uključujući kapacitet Unije za istraživanje, vađenje, preradu, uporabu, ponovnu uporabu i recikliranje kritičnih sirovina;

- (b) diversifikacijom izvora i tržišta opskrbe;
 - (c) povećanjem pravodobne dostupnosti takvih proizvoda, među ostalim skraćivanjem rokova njihove isporuke, rezervacijom proizvodnih slotova ili stvaranjem zaliha proizvoda, međuproizvoda ili kritičnih sirovina;
2. kad je riječ o potpori europskoj obrambenoj tehnološkoj i industrijskoj bazi (EDTIB), specifični su ciljevi:
- (a) poticanje pripravnosti obrambene industrije Unije i država članica jačanjem dugoročne konkurentnosti, sposobnosti reagiranja i otpornosti EDTIB-a, uključujući pružanje potpore *start-up* i *scale-up* poduzećima te MSP-ovima, i poticanjem inovativnog ekosustava obrambene industrije EU-a;
 - (b) zajedničko istraživanje i razvoj obrambenih proizvoda i tehnologija, uključujući disruptivne tehnologije u području obrane;
 - (c) suradnja tijekom cijelog životnog ciklusa obrambene opreme, posebno u nabavi za potrebe obrane i razvoju europskih obrambenih projekata od zajedničkog interesa;
 - (d) prilagodba EDTIB-a strukturnim promjenama, uključujući njegovu sposobnost osiguravanja pravodobne dostupnosti i opskrbe obrambenim proizvodima;
3. kad je riječ o provedbi svemirskih sustava i svemirske politike EU-a, specifični su ciljevi:
- (a) projektiranje, razvoj, uvođenje, rad i održavanje svemirskih sustava koji pružaju visokokvalitetne i ažurirane svemirske podatke, informacije i usluge, ispunjavaju potrebe korisnika i sigurnosne zahtjeve te podupiru politike Unije i osiguravaju razvoj tih sustava i usluga;

- (b) maksimalno povećanje socioekonomskih koristi svemirskih aktivnosti, posebno poticanjem razvoja inovativnog i konkurentnog svemirskog gospodarstva Unije i prihvaćanja svemirskih informacija, podataka i usluga, te podupiranje razvoja istinskog unutarnjeg tržišta za svemirske aktivnosti, uključujući suradnička istraživanja i inovacije za svemirske proizvode i tehnologije te potporu *start-up* i *scale-up* poduzećima i MSP-ovima, uz podupiranje međunarodnog rasta poduzeća;
 - (c) jačanje sigurnosti, zaštite i okolišne održivosti svih aktivnosti u svemiru;
 - (d) promicanje uloge Unije kao globalnog aktera u svemirskom sektoru i svemirskoj diplomaciji;
4. kad je riječ o potpori industriji civilne sigurnosti, specifični su ciljevi jačanje konkurentnosti i sposobnosti reagiranja europske industrije civilne sigurnosti u sljedećim područjima:
- (a) sigurnost i otpornost kritične infrastrukture i infrastrukture s dvojnog namjenom, kritičnih subjekata i tehnologija, uključujući kritičnu energetska infrastrukturu;
 - (b) rješenja za kontrolu robe i osoba na granicama;
 - (ba) zaštita granica, pomorska sigurnost i carinska sigurnost;
 - (c) civilna pripravnost, prevencija i sposobnosti odgovora na sigurnosne prijetnje;
 - (d) sprečavanje i suzbijanje kriminala, posebno terorizma, nasilnog ekstremizma, teškog i organiziranog kriminala i kaznenih djela omogućenih kibernetičkim tehnologijama;
 - (e) jačanje sposobnosti relevantnih krajnjih korisnika u sektoru civilne sigurnosti, uključujući stručnjake za sigurnost.

Članak 4.
[Proračun]

1. [Indikativna financijska omotnica za provedbu ECF-a za razdoblje od 1. siječnja 2028. do 31. prosinca 2034. iznosi 234 300 000 000 EUR u tekućim cijenama.
2. Iznos iz stavka 1. okvirno se raspoređuje kako slijedi:
 - (a) 11 000 000 000 EUR za aktivnosti koje doprinose općim ciljevima iz članka 3., kako se provode ponajprije putem međusektorskih aktivnosti kao što je netematska potpora Instrumenta ECF InvestEU iz poglavlja II. odjeljka 2. te savjetovanje o projektima u okviru ECF-a, suradnja MSP-ova, razvoj vještina i pristup financiranju iz poglavlja III.;
 - (b) 26 210 000 000 EUR za specifične ciljeve iz članka 3. stavka 2. točke (a);
 - (c) 20 393 000 000 EUR za specifične ciljeve iz članka 3. stavka 2. točke (b);
 - (d) 51 493 000 000 EUR za specifične ciljeve iz članka 3. stavka 2. točke (c);
 - (e) 125 204 000 000 EUR za specifične ciljeve iz članka 3. stavka 2. točke (d).
3. Proračunske obveze za aktivnosti koje traju dulje od jedne financijske godine mogu se rasporediti na godišnje obroke za više godina.
4. Odobrena sredstva mogu se unijeti u proračun Unije nakon 2034. da se pokriju troškovi potrebni za ispunjavanje ciljeva iz članka 3. i omogućiti upravljanje djelovanjima koja se ne završe do kraja razdoblja iz stavka 1. ovog članka, kao i troškovi koji obuhvaćaju ključne operativne aktivnosti i usluge.

5. Financijska omotnica iz stavka 1. ovog članka i dodatna sredstva iz članka 5. mogu se upotrijebiti i za tehničku i administrativnu pomoć za provedbu ECF-a, npr. za aktivnosti pripreme, praćenja, kontrole, revizije i evaluacije, za institucijske sustave i platforme informacijske tehnologije, aktivnosti informiranja i komunikacije, uključujući institucijsko priopćavanje političkih prioriteta Unije, te svu drugu tehničku i administrativnu pomoć ili troškove povezane s osobljem koji nastanu za Komisiju u upravljanju ECF-om.]

ODJELJAK 2.

JEDINSTVENA PRAVILA

Članak 5.

Dodatna sredstva

1. Države članice, institucije, tijela, uredi i agencije Unije, treće zemlje, međunarodne organizacije, međunarodne financijske institucije ili druge treće strane mogu za ECF ili bilo koji od njegovih specifičnih ciljeva iz članka 3. stavka 2. dati dodatne financijske ili nefinancijske doprinose, uključujući posebne doprinose proračunskom jamstvu i financijskim instrumentima u okviru Instrumenta ECF InvestEU iz članka 21. Dodatni financijski doprinosi čine vanjske namjenske prihode u smislu članka 21. stavka 2. točaka (a), (d) ili (e) ili članka 21. stavka 5. Financijske uredbe.

2. Sredstva dodijeljena državama članicama u okviru podijeljenog upravljanja mogu se na njihov zahtjev, u skladu s člankom X. Uredbe (EU) [XXX][Uredba o Fondu za nacionalna i regionalna partnerstva], staviti na raspolaganje ECF-u. Komisija ta sredstva izvršava izravno ili neizravno u skladu s člankom 62. stavkom 1. točkom (a) ili (c) Financijske uredbe. Ta se sredstva dodaju iznosu iz članka 4. i upotrebljavaju se u korist dotične države članice. Ako Komisija ne preuzme pravnu obvezu u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja za dodatne iznose koji su stavljeni na raspolaganje ECF-u u skladu s ovim stavkom, odgovarajući iznosi za koje nisu preuzete obveze mogu se na zahtjev dotične države članice prenijeti natrag na jedno ili više odgovarajućih izvornih poglavlja Plana ili njihovih sljednika.
3. [Svi prihodi ostvareni aktivnostima i komponentama u okviru poglavlja VII. odjeljka 3. ove Uredbe čine vanjske namjenske prihode ECF-a ili njegova sljednika u smislu članka 21. stavka 5. Financijske uredbe.]
4. [[Od 1. siječnja 2028. / datuma početka programa], odstupajući od članka 212. stavka 3. prvog, drugog i četvrtog podstavka Financijske uredbe, prihodi, vraćanja i povrati od financijskih instrumenata financiranih na temelju ove Uredbe, instrumenata iz njoj prethodnih uredaba te instrumenata iz Priloga IV. Uredbi (EU) 2021/523 koriste se za pružanje potpore Unije u okviru ECF-a. Odstupajući od članka 21. stavka 3. točke (f) i u skladu s člankom 21. stavkom 5. Financijske uredbe, ta sredstva čine vanjske namjenske prihode ECF-a.]
5. [[Od 1. siječnja 2028. / datuma početka programa], odstupajući od članka 216. stavka 4. točke (a) Financijske uredbe, svaki višak rezervacija namijenjenih proračunskim jamstvima utvrđenima uredbama (EU) 2015/1017[2] i (EU) 2021/523[3] može se iskoristiti za pružanje potpore Unije u okviru ECF-a. Ta sredstva čine vanjske namjenske prihode za ECF u smislu članka 21. stavka 5. Financijske uredbe.]

Članak 6.

Alternativno, kombinirano i kumulativno financiranje

1. ECF se provodi u sinergiji s drugim programima Unije. Za djelovanje za koje je primljen doprinos Unije iz drugog programa može se primiti i doprinos iz ECF-a, pod uvjetom da ti doprinosi ne pokrivaju iste troškove. Ne dovodeći u pitanje primjenu posebnih pravila za potporu politici obrambene industrije, pravila relevantnog programa Unije primjenjuju se na odgovarajući doprinos ili se na sve doprinose može primijeniti jedinstveni skup pravila bilo kojeg programa Unije iz kojeg se daje doprinos te se može preuzeti samo jedna pravna obveza. Ako se Unijin doprinos temelji na prihvatljivim troškovima, kumulativna potpora iz proračuna Unije ne smije premašiti ukupne prihvatljive troškove djelovanja i može se izračunati proporcionalno, u skladu s dokumentima o uvjetima za potporu.
2. Postupci dodjele u okviru ECF-a mogu se provoditi zajednički u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja s državama članicama, institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije, trećim zemljama, međunarodnim organizacijama, međunarodnim financijskim institucijama ili ostalim trećim stranama, pod uvjetom da je osigurana zaštita financijskih interesa Unije, kao i sigurnosnih i obrambenih interesa Unije i država članica. Na postupke dodjele u okviru ECF-a primjenjuje se jedinstven skup pravila i oni dovode do preuzimanja jedne pravne obveze. U tu svrhu partneri mogu ECF-u staviti sredstva na raspolaganje u skladu s člankom 5. ove Uredbe ili im se može povjeriti provedba postupka dodjele, ako je to primjenjivo, u skladu s člankom 62. stavkom 1. točkom (c) Financijske uredbe. U zajedničkim postupcima dodjele predstavnici partnera u zajedničkom postupku dodjele mogu biti i članovi odbora za evaluaciju iz članka 153. stavka 3. Financijske uredbe.

Članak 7.

Koordinacija u pogledu ECF-a i drugih programa Unije

1. Komisija osigurava stratešku usklađenost i dosljednu provedbu Europskog fonda za konkurentnost, Okvirnog programa za istraživanje i inovacije i Inovacijskog fonda.
2. Komisija i države članice razmjerno svojim nadležnostima olakšavaju koordinaciju i usklađenost između Europskog fonda za konkurentnost i planova za nacionalno i regionalno partnerstvo u pogledu zajedničkih prioriteta konkurentnosti u odabranim ključnim područjima i projektima za koje se smatra da su od strateške važnosti i od zajedničkog europskog interesa.
3. ECF se provodi u sinergiji i komplementarno s Fondom Globalna Europa kako bi se poduprla globalna konkurentnost, osigurali diversificirani izvori opskrbe, ojačao izvozni potencijal i povećale prilike za europska poduzeća, kao i s drugim programima Unije, uključujući Instrument za povezivanje Europe, Program za jedinstveno tržište i carinu te programe Erasmus+ i AgoraEU.

Članak 8.

Pečat konkurentnosti

1. Ako je programom rada predviđena mogućnost dodjele pečata konkurentnosti, on se dodjeljuje visokokvalitetnim prijedlozima ili djelovanjima koji ispunjavaju sve sljedeće uvjete:
 - (a) ocijenjeni su u postupku dodjele u okviru ECF-a;
 - (b) u skladu su s minimalnim zahtjevima u pogledu kvalitete iz tog postupka dodjele; i
 - (ba) ispunjavaju sve dodatne uvjete koji se mogu utvrditi u programu rada ili dokumentaciji povezanoj s tim postupkom dodjele.
3. Države članice mogu podupirati projekte kojima je dodijeljen pečat konkurentnosti ili mogu pružiti potporu putem ECF-a stavljanjem dodatnih sredstava na raspolaganje ECF-u u skladu s člankom 5. stavkom 1. ili 2.
4. Neovisno o stavku 1., strateškim projektima utvrđenima u pravnim aktima Unije koji ispunjavaju uvjete iz stavka 1. točaka (a) i (b) dodjeljuje se pečat konkurentnosti.

Članak 9.

Prihvatljivost

1. Kriteriji prihvatljivosti utvrđuju se za potporu ostvarenju općih i specifičnih ciljeva iz članka 3. ove Uredbe, u skladu s Financijskom uredbom, a primjenjuju se na sve postupke dodjele u okviru ECF-a.
2. Ne dovodeći u pitanje posebne uvjete ni ograničenja utvrđene za svaku sastavnicu politike ili komponentu te dosljedno s člankom 10., pravni subjekti iz jedne ili više sljedećih kategorija mogu biti prihvatljivi za primanje potpore Unije u postupcima dodjele u sklopu ECF-a u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja:
 - (a) subjekti s poslovnim nastanom u državi članici ili prekomorskim zemljama i područjima;
 - (b) subjekti s poslovnim nastanom u pridruženoj zemlji;
 - (c) međunarodne organizacije;
 - (d) drugi subjekti s poslovnim nastanom u nepridruženim trećim zemljama samo ako je financiranje takvih subjekata nužno za provedbu djelovanja i doprinosi ciljevima iz članka 3., osobito u konkretnim slučajevima u interesu strateške autonomije i gospodarske sigurnosti Unije.

3. Uz članak 168. stavke 2. i 3. Financijske uredbe, pridružene treće zemlje iz članka 11. stavka 1. ove Uredbe i međunarodne organizacije mogu, ako je to relevantno, sudjelovati u bilo kojem mehanizmu nabave iz članka 168. stavaka 2. i 3. Financijske uredbe i od njega ostvariti koristi. Pravila za države članice na temelju članka 168. Financijske uredbe primjenjuju se *mutatis mutandis* na pridružene treće zemlje i međunarodne organizacije sudionice.
4. U postupcima dodjele u okviru ECF-a za potporu nisu prihvatljive sljedeće aktivnosti:
 - (a) aktivnosti zabranjene u skladu s pravom Unije, primjenjivim međunarodnim pravom ili nacionalnim pravom svih država članica; ili
 - (b) aktivnosti koje su već u potpunosti financirane iz drugih javnih ili privatnih izvora.
- 4.a U skladu s člankom 136. Financijske uredbe ograničenja prihvatljivosti primjenjuju se iz sigurnosnih razloga na dobavljače koji se u skladu s pravom Unije smatraju visokorizičnima.
5. U programu rada ili u dokumentaciji koja se odnosi na postupak dodjele mogu se detaljnije utvrditi kriteriji prihvatljivosti iz ove Uredbe.
6. Predstavnici trećih zemalja ili međunarodnih organizacija ne smiju prisustvovati raspravama o kriterijima prihvatljivosti.

Članak 9.a

Kriteriji za dodjelu

1. U skladu s Financijskom uredbom kriteriji za dodjelu utvrđeni u programima rada iz članka 15. ili u pozivima na podnošenje prijedloga odražavaju, ovisno o slučaju, opće ciljeve iz članka 3. stavka 1. i temelje se na sljedećim načelima:
 - (a) kvaliteti podnesenih prijedloga s obzirom na ciljeve i prioritete utvrđene u pozivu na podnošenje prijedloga. Kriteriji kvalitete uključuju elemente kao što su tehnička vrijednost, inovativne i funkcionalne značajke te sposobnost postizanja očekivanih rezultata;
 - (b) učinku očekivanih rezultata prijedloga na postizanje ciljeva i prioriteta utvrđenih u pozivu na podnošenje prijedloga, s posebnim naglaskom na dodanoj vrijednosti Unije, doprinosu konkurentnosti, produktivnosti i otpornosti, te mjeri u kojoj se projektom mogu prevladati financijske prepreke kao što su nedostatak tržišnog financiranja ili neoptimalne okolnosti za ulaganja; i
 - (c) sposobnosti prijedloga da podupiru posebne aktivnosti iz poglavlja III., IV., V., VI. i VII., odjeljaka 1., 3. i 4., ako je to relevantno s obzirom na prirodu i ciljeve tih aktivnosti.
2. Predstavnici trećih zemalja ili međunarodnih organizacija ne smiju prisustvovati raspravama o kriterijima za dodjelu.
3. Ovaj se članak ne primjenjuje na programe rada donesene radi provedbe aktivnosti iz poglavlja VII. odjeljka 2.

Članak 10.

[Povlaštenost EU-a]

1. [Potpora iz ECF-a usmjerena je na razvoj, proizvodnju i iskorištavanje strateških tehnologija i sektora u Uniji, u skladu s pravom i međunarodnim obvezama Unije. U postupcima dodjele može se primijeniti bilo koji od uvjeta iz stavka 2. kako bi se zaštitili strateški i gospodarsko-sigurnosni interesi Unije, kao i sigurnost i ključna imovina te usluge koje pruža.
2. U programu rada, ulagačkim smjernicama ili dokumentaciji koja se odnosi na postupak dodjele mogu se utvrditi uvjeti prihvatljivosti kako bi se osigurala konkurentnost Unije, uključujući zaštitu gospodarskih interesa i autonomije Unije ako je to potrebno i primjereno, među ostalim na temelju povlaštenih uvjeta kao što su ograničenja ili poticaji za subjekte iz Unije, a da se pritom ograniči narušavanje jedinstvenog tržišta. Ti uvjeti prihvatljivosti mogu biti u obliku:
 - (a) ograničenja u vezi sa sudjelovanjem i obavljanjem aktivnosti na temelju kojih su subjekti sudionici dužni imati poslovni nastan, koristiti objekte ili obavljati aktivnosti u državama članicama i, ovisno o slučaju, drugim prihvatljivim zemljama. U programu rada ili u dokumentaciji koja se odnosi na postupak dodjele mogu se utvrditi dodatne pojedinosti o primjeni tih ograničenja u vezi sa sudjelovanjem i obavljanjem aktivnosti;
 - (b) ograničenja u vezi s prijenosom na temelju kojih primatelji sredstava iz ECF-a tijekom ili u roku od pet kalendarskih godina nakon završetka djelovanja ne smiju izravno ni neizravno prenijeti sve ili određene operacije, rezultate ili povezana prava pristupa i korištenja, uključujući dodjeljivanje licencija, iz prihvatljive države članice ili pridružene zemlje u neprihvatljivu treću zemlju. U protivnom financijska sredstva Unije mogu biti smanjena i može se zatražiti njihov djelomičan ili potpun povrat. U programu rada ili u dokumentaciji koja se odnosi na postupak dodjele mogu se utvrditi dodatne pojedinosti o primjeni tih ograničenja u vezi s prijenosom;

- (c) ograničenja u vezi s nabavom i sadržajem na temelju kojih su primatelji sredstava iz ECF-a dužni osigurati određenu minimalnu razinu korištenja ili nabavljanja opreme, potrepština i materijala ili njihovih komponenata koji se koriste za dotično djelovanje od prihvatljivih subjekata iz stavka 2. točaka (a) i (b), osim ako nabava tih potrepština i materijala od tih prihvatljivih subjekata nije razumno moguća. U programu rada ili u dokumentaciji koja se odnosi na postupak dodjele mogu se utvrditi dodatne pojedinosti o primjeni tih ograničenja u vezi s nabavom i sadržajem;
 - (d) ograničenja u vezi s kontrolom na temelju kojih su primatelji sredstava iz ECF-a dužni steći i/ili zadržati mogućnost odlučivanja, bez ograničenja koja nameću subjekti koji nisu prihvatljivi, o stvaranju i korištenju rezultata, uključujući pravnu ovlast i praktičnu sposobnost izmjene, zamjene ili uklanjanja komponenata rezultata koje podliježu ograničenjima koja nameću subjekti koji nisu prihvatljivi ili treće zemlje. U programu rada ili u dokumentaciji koja se odnosi na postupak dodjele mogu se utvrditi dodatne pojedinosti o primjeni tih ograničenja u vezi s nadležnošću za projektiranje.
3. Postupci dodjele koji utječu na sigurnost, obranu ili javni poredak, osobito kad se to odnosi na stratešku imovinu i interese Unije ili njezinih država članica, ograničavaju se u skladu s člankom 136. Financijske uredbe. Ta ograničenja prihvatljivosti mogu, među ostalim, uključivati:
- (a) kad je riječ o subjektima sudionicima, ograničenja u vezi s izvršnim upravljačkim strukturama i ograničenja u vezi s vlasništvom i kontrolom kojima se ograničava sudjelovanje svih ili određenih subjekata na subjekte s izvršnom upravljačkom strukturom te one u vlasništvu i pod kontrolom fizičkih ili pravnih osoba s poslovnim nastanom u državama članicama i, ovisno o slučaju, drugim prihvatljivim zemljama;

- (b) kad je riječ o aktivnostima koje se provode, ograničenja u vezi s mjestom obavljanja aktivnosti, korištenjem objekata ili opremom kojima se za sve ili određene aktivnosti korištenje ograničava na imovinu koja se nalazi u državama članicama ili, ovisno o slučaju, drugim prihvatljivim zemljama ili iz njih potječe;
- (c) kad je riječ o drugim sigurnosnim ograničenjima, ograničenja u vezi s preispitivanjem sigurnosti i procjenama rizika, sigurnosnim provjerama, prijenosom i pravima pristupa, uključujući dodjeljivanje licencija kako bi se osigurale odgovarajuće zaštitne mjere za sve ili za određene rezultate i druge podatke koji su nastali ili su upotrijebljeni u okviru dotičnog djelovanja.]

Članak 11.

Treće zemlje pridružene ECF-u

1. ECF može biti otvoren za sudjelovanje sljedećih trećih zemalja koje mu se u potpunosti ili djelomično pridruže, u skladu s ciljevima iz članka 3. koji se primjenjuju na:
 - (a) članice Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA) koje su članice Europskog gospodarskog prostora (EGP), u skladu s uvjetima utvrđenima u Sporazumu o EGP-u, i europske mikrodržave (Andora, Monako, San Marino i Vatikanski Grad), u skladu s uvjetima utvrđenima u relevantnim sporazumima;
 - (b) zemlje pristupnice, zemlje kandidatkinje i potencijalne kandidate, u skladu s općim načelima i općim uvjetima za sudjelovanje tih zemalja u programima Unije koji su uspostavljeni u odgovarajućim okvirnim sporazumima, protokolima i odlukama Vijeća za pridruživanje ili u sličnim sporazumima te u skladu s posebnim uvjetima utvrđenima u sporazumima između Unije i tih zemalja;

- (c) zemlje obuhvaćene europskom politikom susjedstva, u skladu s općim načelima i općim uvjetima za sudjelovanje tih zemalja u programima Unije koji su uspostavljeni u odgovarajućim okvirnim sporazumima, protokolima i odlukama Vijeća za pridruživanje ili u sličnim sporazumima te u skladu s posebnim uvjetima utvrđenima u sporazumima između Unije i tih zemalja;
- (d) ostale treće zemlje, u skladu s uvjetima utvrđenima u posebnom međunarodnom sporazumu o sudjelovanju određene treće zemlje u bilo kojem programu Unije.

2. U sporazumima u svrhu sudjelovanja u ECF-u iz stavka 1.:

- (a) osigurava se pravedna ravnoteža u smislu doprinosa i koristi treće zemlje koja sudjeluje u ECF-u;
- (b) utvrđuju se uvjeti sudjelovanja u programima, uključujući izračun financijskih doprinosa, koji se sastoje od operativnog doprinosa i naknade za sudjelovanje, za ECF i njegove administrativne troškove;
- (c) trećoj zemlji ne dodjeljuju se ovlasti za donošenje odluka u programu;
- (d) jamče se prava Unije da osigura dobro financijsko upravljanje i zaštiti svoje financijske interese;
- (e) ako je to relevantno, osigurava se zaštita strateških, sigurnosnih i obrambenih interesa te interesa javnog poretka Unije i država članica.

3. Za potrebe stavka 2. točke (d) treća zemlja daje potrebna prava i pristup na temelju Financijske uredbe i Uredbe (EU, Euratom) br. 883/2013 i jamstvo da su odluke kojima se nameće novčana obveza, osim ako se ona nameće državama, u smislu članka 299. UFEU-a, kao i presude i rješenja Suda Europske unije, izvršivi.
4. U skladu s člankom 218. UFEU-a mogu se sklopiti zasebni sporazumi za aktivnosti u okviru ECF-a koje se odnose na sigurnost i pružanje sigurnih usluga te ključnu imovinu Unije.

Članak 12.

Provedba i oblici potpore Unije

1. ECF se provodi u okviru programa rada izrađenih u skladu s člankom 110. Financijske uredbe. Programi rada godišnji su ili višegodišnji. Provedbi ECF-a u okviru višegodišnjih programa rada daje se prednost ovisno o prirodi i cilju aktivnosti koje se provode.
2. ECF se provodi u skladu s Financijskom uredbom, u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja sa subjektima iz članka 62. stavka 1. točke (c) te uredbe.
3. Ne dovodeći u pitanje pravila utvrđena u članku 53.a, postupci dodjele koji se provode u okviru ECF-a moraju biti u skladu s općim odredbama ECF-a kako su utvrđene u poglavljima I. i II. ove Uredbe, koje u slučaju sukoba imaju prednost pred svim drugim pravilima koja se odnose na aktivnosti ili kasnijim provedbenim aktima.

4. Ako se postupci dodjele koji se provode u okviru ECF-a odnose na više od jednog specifičnog cilja utvrđenog u članku 3. stavku 2., u programu rada može se na temelju toga koja su od primjenjivih pravila najprikladnija za prirodu i posebne značajke dotične aktivnosti i, ako je to primjenjivo, na temelju toga koja komponenta prevladava, navesti da se postupak dodjele treba provesti u skladu s pravilima za jedan od dotičnih specifičnih ciljeva utvrđenih u poglavljima od IV. do VII. ove Uredbe, uz Financijsku uredbu i opća pravila utvrđena u poglavljima I. i II. ove Uredbe. Na aktivnosti obuhvaćene ciljevima utvrđenima u članku 3. stavku 2. točki (d) podtočki 2. primjenjuju se pravila utvrđena u poglavlju VII. odjeljku 2.
5. U skladu s člankom 192. Financijske uredbe bespovratna sredstva dodjeljuju se otvorenim, natjecateljskim postupcima nakon objave poziva na podnošenje prijedloga, osim u slučajevima iz članka 198. te uredbe, uključujući točku (e).
6. Potpora Unije može se pružiti u bilo kojem obliku predviđenom u Financijskoj uredbi, osobito u obliku bespovratnih sredstava, nagrada, nabave, nefinancijskih donacija, proračunskih jamstava ili financijskih instrumenata.
7. Ako se potpora Unije pruža u obliku proračunskog jamstva ili financijskih instrumenata, među ostalim kada se kombinira s drugim oblicima bespovratne potpore u operacijama mješovitog financiranja, provodi se u skladu s glavom X. Financijske uredbe.

8. Ako se financijska sredstva Unije pružaju u obliku bespovratnih sredstava, među ostalim kada se u operacijama mješovitog financiranja kombiniraju s drugim oblicima povratne potpore koji se ne financiraju iz proračuna Unije, ta se sredstva pružaju u skladu s glavom VIII. Financijske uredbe i u obliku financiranja koje nije povezano s troškovima u skladu s člankom 125. stavkom 1. točkom (a) Financijske uredbe ili, ako je to potrebno i u skladu s tom uredbom, u obliku pojednostavnjenih mogućnosti obračuna troškova. Financiranje se može pružati i u obliku nadoknade stvarnih prihvatljivih troškova ako se ciljevi djelovanja ne mogu postići na drugi način ili ako je takav oblik potreban da bi se omogućili drugi izvori financiranja, uključujući financiranje od država članica.
9. U skladu s člankom 153. stavkom 3. Financijske uredbe, za djelovanja kojima se provode istraživačke i inovacijske aktivnosti odbor za evaluaciju može se u potpunosti ili djelomično sastojati od neovisnih vanjskih stručnjaka.
10. Doprinosima mehanizmu uzajamnog osiguranja iz članka 30. Uredbe (EU) [XXX] Europskog parlamenta i Vijeća [Okvirni program za istraživanje i inovacije Obzor Europa] može se pokriti rizik povezan s povratom iznosa koje primatelji duguju i ti se doprinosi smatraju dostatnim jamstvom na temelju članka 155. Financijske uredbe. Od korisnika se ne mogu prihvatiti niti im se mogu nametnuti dodatna jamstva ni osiguranje.
11. Ako je to potrebno za postizanje ciljeva iz članka 3., dijelovi ECF-a mogu se provoditi putem europskih partnerstava utvrđenih i usuglašanih u bliskoj suradnji s državama članicama, u skladu s pravilima uspostavljenima na temelju članka 11. Okvirnog programa za istraživanje i inovacije.

- 11.a Ako je to potrebno za postizanje ciljeva utvrđenih u članku 3., dijelovi ECF-a mogu se provoditi u okviru višedržavnih projekata uspostavljenih u skladu s Odlukom (EU) 2022/2481, ponajprije uključujući one koji se provode putem konzorcija za europsku digitalnu infrastrukturu.
12. Osim razloga utvrđenih u članku 132. Financijske uredbe, postupci dodjele i pravne obveze koje iz njih proizlaze predviđaju mogućnost raskida pravne obveze ako nije vjerojatno da će se ciljevi djelovanja ostvariti uopće ili u zadanom roku ili ako djelovanje više nije politički relevantno.

Članak 13.

Zaštita klasificiranih podataka EU-a

1. Komisija štiti klasificirane podatke EU-a u skladu sa sigurnosnim propisima utvrđenima u Odluci Komisije (EU, Euratom) 2015/444⁴².
2. Svaka država članica osigurava da nudi razinu zaštite klasificiranih podataka EU-a jednakovrijednu sigurnosnim propisima utvrđenima u Odluci Vijeća 2013/488/EU⁴³.
- 2.a Klasificirani podaci EU-a mogu se razmjenjivati samo s trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama koje su s Unijom sklopile sporazum o razmjeni i zaštiti klasificiranih podataka koji je na snazi i primjenjiv.
- 2.b Podložno stavku 2.a, fizičkoj osobi s boravištem u trećoj zemlji ili pravnoj osobi s poslovnim nastanom u trećoj zemlji može se dati pristup klasificiranim podacima EU-a ako se to smatra potrebnim u konkretnom pojedinačnom slučaju, u skladu s prirodom i sadržajem takvih podataka, primateljevom nužnošću pristupa tim podacima i stupnjem koristi za Uniju.

⁴² Odluka Komisije (EU, Euratom) 2015/444 od 13. ožujka 2015. o sigurnosnim propisima za zaštitu klasificiranih podataka EU-a (SL L 72, 17.3.2015., str. 53–88).

⁴³ Odluka Vijeća od 23. rujna 2013. o sigurnosnim propisima za zaštitu klasificiranih podataka EU-a (SL L 274, 15.10.2013., str. 1–50).

- 2.c Ako ugovori ili sporazumi o dodjeli bespovratnih sredstava uključuju klasificirane podatke EU-a, ako su takvi podaci za njih potrebni ili ako sadržavaju takve podatke, relevantni javni naručitelji ili tijela koja dodjeljuju bespovratna sredstva u pozivu na podnošenje prijedloga ili u natječajnoj dokumentaciji navode mjere i zahtjeve potrebne za osiguravanje sigurnosti takvih podataka na odgovarajućoj razini.
- 2.d Radi zaštite klasificiranih podataka EU-a javni naručitelji ili tijela koja dodjeljuju bespovratna sredstva osiguravaju da su obveze ugovaratelja ili korisnika u pogledu zaštite klasificiranih podataka EU-a koji se upotrebljavaju ili nastaju pri izvršavanju ugovora ili sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava sastavni dio tih ugovora ili sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava. Sigurnosni zahtjevi specifični za ugovore i bespovratna sredstva opisuju se u pismu o sigurnosnim aspektima („SAL”). Kada je to relevantno, sigurnosni zahtjevi specifični za program ili projekt opisuju se u sigurnosnim naputcima za program ili projekt („PSI”).
- 2.e Kako bi se osigurala dosljedna klasifikacija klasificiranih podataka EU-a, Komisija izrađuje vodiče za stupnjeve tajnosti, uz pomoć stručnjaka za sigurnost koje imenuju države članice ili pridružene zemlje na čijem državnom području korisnici ili ugovaratelji imaju poslovni nastan.
3. Sustavi razmjene koje je sigurnosno akreditiralo nadležno tijelo za sigurnosnu akreditaciju za zaštitu klasificiranih podataka EU-a na potrebnom stupnju tajnosti upotrebljavaju se za olakšavanje razmjene klasificiranih podataka EU-a s državama članicama i, prema potrebi, drugim primateljima, uključujući relevantne ugovaratelje i korisnike.
4. Institucije, tijela, uredi i agencije Unije uključeni u izvršenje proračuna Unije imaju pristup neklasificiranim podacima potrebnima za provedbu postupaka dodjele, provedbu ugovora ili sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava, uključujući izvješćivanje i plaćanja, te za provođenje provjera, preispitivanja, revizija i istraga.
- 4.a Pristup klasificiranim podacima EU-a mogu imati samo institucije, tijela, uredi i agencije Unije koji su uspostavili sigurnosna pravila i postupke za postupanje s klasificiranim podacima EU-a i njihovo čuvanje kojima se osigurava razina zaštite jednakovrijedna onoj koju osigurava Komisija ili Vijeće, ovisno o slučaju. Pristup klasificiranim podacima EU-a odobrava se samo na temelju nužnosti pristupa podacima osobi koja je ovlaštena za pristup klasificiranim podacima EU-a na odgovarajućoj razini, ako je to primjenjivo.

Članak 13.a

Zaštita postupaka dodjele

1. U svim fazama postupaka dodjele u okviru ECF-a koji uključuju klasificirane podatke, s administrativnim podacima koji nisu klasificirani a potrebni su za evaluaciju, dodjelu ili reviziju potpore Unije, i ograničeni su na pravne, financijske i postupovne podatke, postupa se u skladu sa sljedećim pravilima:
 - (a) smatraju se obuhvaćenima obvezom čuvanja poslovne tajne;
 - (b) dostupni su samo primateljima čiji je pristup podacima nužan;
 - (c) njihov elektronički prijenos šifriran je u skladu sa zahtjevima subjekta koji ih šalje;
 - (d) korisnici komunikacijskog i informacijskog sustava (CIS) koji postupaju s takvim podacima identificiraju se prije nego što im se odobri pristup CIS-u i autentificiraju se na razini sigurnosti koja odgovara razini procijenjenog rizika;
 - (e) čuvaju se pod nadzorom odgovornog imatelja.

ODJELJAK 3.

UPRAVLJANJE

Članak 13.b

Strateška savjetodavna uloga Općeg odbora ECF-a

1. Opći odbor ECF-a iz članka 83. stavka 1. točke (a), osim što ima ulogu odbora u smislu Uredbe (EU) 2011/182, savjetuje Komisiju i daje preporuke o:
 - (a) općem strateškom usmjerenju i prioritetima ECF-a, uzimajući u obzir opće ciljeve utvrđene u članku 3. stavku 1. ove Uredbe;

- (aa) dugoročnim trendovima konkurentnosti, područjima u kojima postoje tržišni nedostaci i neoptimalnim okolnostima za ulaganja;
 - (b) potpori MSP-ovima te *start-up* i *scale-up* poduzećima, među ostalim o olakšavanju sudjelovanja manje iskusnih subjekata u ECF-u;
 - (c) olakšavanju suradnje među državama članicama iskorištavanjem mogućnosti koje proizlaze iz ciljeva i prioriteta njihovih nacionalnih industrijskih politika, među ostalim o prekograničnoj suradnji i širenju sudjelovanja u cijeloj Uniji;
 - (ca) potrebi za prilagođavanjem prioriteta promjenama gospodarskih uvjeta;
 - (cb) jačanju povezanosti istraživanja, inovacija i industrijske politike kako bi se osigurao integrirani pristup tijekom cijelog procesa ulaganja.
2. Opći odbor ECF-a također može razmjenjivati informacije o pitanjima povezanim s ovom Uredbom.
- 2.a U svojoj savjetodavnoj ulozi u skladu s ovom Uredbom Opći odbor ECF-a razmatra, među ostalim, usmjerenje sadržano u aktima donesenima u okviru europskog semestra, godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti, preporuke Odbora dionika ECF-a i rezultate savjetovanja u okviru tematskih platformi.
3. Opći odbor ECF-a na svojem prvom sastanku u savjetodavnoj ulozi donosi, na temelju prijedloga Komisije, svoj poslovnik, kojeg se Opći odbor ECF-a treba pridržavati kada djeluje u savjetodavnoj ulozi.

4. Sastanci Općeg odbora ECF-a u strateškoj savjetodavnoj ulozi održavaju se kako slijedi:
- i. Opći odbor ECF-a održava redovite sastanke u savjetodavnoj ulozi, i to najmanje jedanput godišnje ili češće ako to zatraži obična većina država članica. Komisija saziva sastanke i priprema dnevni red, nakon savjetovanja s članovima Općeg odbora ECF-a, u skladu s njegovom savjetodavnom ulogom na temelju ove Uredbe i njegovim poslovníkom. Opći odbor ECF-a u savjetodavnoj ulozi i strateški sastav odbora iz članka 17.b [Odluke Vijeća – Obzor Europa 2025/0544] u savjetodavnoj ulozi organiziraju zajedničke sastanke kako bi razmotrili pitanja od zajedničke važnosti povezana sa suradničkim istraživačkim i inovacijskim aktivnostima koje se financiraju u okviru komponente „Konkurentnost” drugog stupa programa Obzor Europa;
 - ii. uz redovite sastanke opisane u točki i., prije pripreme prvih programa rada i tri godine nakon početka programa, Opći odbor ECF-a održava strateški sastanak na odgovarajućoj razini kako bi dao preporuke o općem strateškom usmjerenju i prioritetima za provedbu ECF-a u skladu s ciljevima iz članka 3. Kad je riječ o točkama dnevnog reda koje se odnose na pitanja od zajedničke važnosti povezana sa suradničkim istraživačkim i inovacijskim aktivnostima koje se financiraju u okviru komponente „Konkurentnost” drugog stupa programa Obzor Europa, sastanak postaje zajednička sjednica sa strateškim sastavom odbora iz članka 17.b [Odluke Vijeća – Obzor Europa 2025/0544] koji djeluje u svojoj savjetodavnoj ulozi;

- iii. za pripremu strateških sastanaka iz točke ii. države članice mogu u ranoj fazi dati strateški doprinos o općem strateškom usmjerenju ECF-a, uzimajući u obzir sve relevantne elemente, među ostalim dugoročne trendove konkurentnosti i područja u kojima postoje tržišni nedostaci. Komisija priprema višegodišnji strateški dokument ECF-a o općem strateškom usmjerenju i prioritetima ECF-a, koji ujedno obuhvaća suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti koje se financiraju u okviru komponente „Konkurentnost” drugog stupa programa Obzor Europa, uzimajući u obzir doprinos država članica i, prema potrebi, relevantne analize i doprinose drugih dionika utemeljene na dokazima. O tom se dokumentu raspravlja na strateškim sastancima iz točke ii.;
- iv. preporuke koje proizidu iz rasprava na strateškim sastancima iz točke ii. uzimaju se u obzir u provedbi ove Uredbe, ne obvezujući Komisiju.

Članak 14.

Odbor dionika ECF-a

1. Osniva se Odbor dionika ECF-a.
2. Članove Odbora dionika ECF-a imenuje Komisija na temelju transparentnog postupka i otvorenog poziva na podnošenje kandidatura ili na iskaz interesa, ovisno o tome što Komisija smatra primjerenijim. Pri imenovanju članova Odbora dionika ECF-a Komisija uzima u obzir potrebu za osiguravanjem sektorske ravnoteže, posvećujući posebnu pozornost strateškim sektorima, vrsti organizacije, uključujući privatne ulagače, predstavnike industrije te stručnjake za istraživanje i inovacije, npr. iz akademske zajednice, te veličini, uključujući predstavnike MSP-ova, stručnosti, rodu, dobi i geografskoj raspodjeli. Mandat članova Odbora ograničen je na četiri godine i može se jednom obnoviti. Članovi Odbora postupaju pošteno i čestito.

3. Komisija za Odbor dionika ECF-a utvrđuje detaljna pravila o odabiru i sastavu, naknadama, poslovniku, sukobu interesa i povjerljivosti. Ta su pravila obvezujuća za članove Odbora dionika ECF-a.
4. Strateški odbor dionika ECF-a, na temelju informacija opservatorija za tehnologije u nastajanju, pruža savjete o općem usmjerenju ECF-a tako što savjetuje o:
 - (a) dugoročnim trendovima konkurentnosti i područjima u kojima postoje tržišni nedostaci i neoptimalne okolnosti za ulaganja na kojima bi se moglo raditi tijekom provedbe ECF-a;
 - (b) utvrđivanju strateških portfelja projekata u okviru aktivnosti ECF-a i među tim aktivnostima.

Za potrebe pružanja savjeta u skladu s prvim podstavkom točkom (b) Odbor dionika ECF-a može se sastajati u različitim sastavima ovisno o politikama.

- 4.a Savjeti Odbora dionika ECF-a dijele se s Općim odborom ECF-a iz članka 13.b.

Članak 14.a

Tematske platforme

Komisija stavlja na raspolaganje suradničke tematske platforme kako bi osigurala da se pri izradi programâ rada provodi savjetovanje s dionicima. To može uključivati međutematsko savjetovanje kako bi se osigurala usklađenost programa rada u vezi s pitanjima horizontalne prirode, posebno MSP-ovima.

Odbor za ulaganja u okviru Instrumenta ECF InvestEU

5. U okviru Instrumenta ECF InvestEU osniva se potpuno neovisan Odbor za ulaganja („Odbor za ulaganja”).
6. Odbor za ulaganja sastaje se u različitim sastavima, koji odgovaraju četirima sastavnicama politika iz članka 1. stavka 2. Članstvom svakog sastava osigurava se zastupljenost širokog raspona stručnog znanja u gospodarskim i tehnološkim sektorima obuhvaćenima određenom sastavnicom politike, kao i zastupljenost na zemljopisnim tržištima u Uniji i u globalnim lancima vrijednosti. Sastav Odbora za ulaganja rodno je uravnotežen.
- 6.a Odbor za ulaganja svoje dužnosti obavlja nepristrano i u isključivom interesu ECF-a. Članovi Odbora za ulaganja ne smiju tražiti ni primati upute od partnera u provedbi, institucija Unije, država članica ni bilo kojeg drugog javnog ni privatnog tijela.
7. Odbor za ulaganja razmatra prijedloge operacija financiranja i ulaganja, koje mogu imati oblik okvirnih operacija, koje partneri u provedbi podnose radi njihova obuhvaćanja Instrumentom ECF InvestEU i provjerava jesu li usklađeni s primjenjivim pravilima u okviru Instrumenta ECF InvestEU i sa zahtjevima iz članka 212. stavka 2. točke (a) Financijske uredbe, uzimajući u obzir izloženost višim razinama rizika koje privatni financijski izvršitelji mogu prihvatiti ili koje su voljni prihvatiti, i zahtjevima iz članka 212. stavka 2. točaka (b), (d) i (h) Financijske uredbe. Odbor za ulaganja u svojem razmatranju uzima u obzir ciljeve utvrđene u članku 3. i smjernice o ulaganjima. Nakon razmatranja Odbor za ulaganja odlučuje o odobravanju predloženih operacija financiranja i ulaganja za obuhvaćanje Instrumentom ECF InvestEU.

- 7.a Komisija za Odbor za ulaganja utvrđuje detaljna pravila o odabiru i sastavu, naknadama, poslovniku, sukobu interesa i povjerljivosti.

Članak 14.c

Savjetodavni odbor u okviru Instrumenta ECF InvestEU

- 7.aa U okviru Instrumenta ECF InvestEU osniva se Savjetodavni odbor („Savjetodavni odbor”).
8. Savjetodavni odbor sastoji se od po jednog predstavnika svakog partnera u provedbi i po jednog predstavnika svake države članice. Savjetodavni odbor preispituje uspješnost i učinak Instrumenta ECF InvestEU, uključujući doprinose država članica predviđene člankom 5. stavkom 1. i drugih programa EU-a kako je predviđeno člankom 23. stavkom 2., uzimajući u obzir informacije koje Komisija svake godine dostavlja o provedbi Instrumenta ECF InvestEU, uključujući učinak poluge, multiplikacijski učinak, mobilizaciju privatnog kapitala i procjenu primjerenosti stope rezervacija proračunskog jamstva u skladu s člankom 41. stavkom 5. Financijske uredbe, te o savjetovanju o projektima, u cilju sveukupne koherentnosti ECF-a. Savjetodavni odbor pruža savjete o oblikovanju financijskih proizvoda, o iskorištavanju privatnog financiranja za potporu prioritetima i inicijativama politika EU-a, uključujući Instrument za *scale-up* poduzeća iz članka 22., te o strateškom i operativnom usmjerenju u svojem području nadležnosti, među ostalim u vezi s ulagačkim smjernicama, osiguravajući usklađenost s prioritetima Unije u području industrije i konkurentnosti. Također pruža savjete o koordinaciji s EIC-om kako bi se osigurala komplementarnost s drugim financijskim sredstvima Unije ili privatnim ulaganjima. Savjetodavnim odborom predsjedava predstavnik Komisije. Potpredsjednik je predstavnik Grupe EIB-a.

9. Komisija za Savjetodavni odbor utvrđuje detaljna pravila o sastavu, poslovniku i, među ostalim, sukobu interesa i povjerljivosti.
10. Komisija uspostavlja redovite dijaloge o preispitivanju politika sa svakim partnerom u provedbi kako bi se razgovaralo o napretku u provedbi financijskih proizvoda i financijskih aranžmana te o relevantnom razvoju politika.

Poglavlje II.

PAKET INSTRUMENATA ECF-a

ODJELJAK 1.

BESPOVRATNA SREDSTVA, NABAVA I ALATI ZA KOORDINACIJU INDUSTRIJSKE POLITIKE

Članak 15.

Programi rada

1. U programima rada iz članka 12. navodi se sljedeće:
 - (a) djelovanja i povezani proračun iz ECF-a te djelovanja utvrđena u posebnom namjenskom dijelu programa rada iz stavka 2.;
 - (b) instrumenti i oblici financiranja;
 - (c) kriteriji prihvatljivosti i, ako je primjenjivo, kriteriji za dodjelu;
 - (d) jedinstvena stopa sufinanciranja po djelovanju za bespovratna sredstva za stvarne troškove;
 - (e) djelovanja na koja se primjenjuje mehanizam uzajamnog osiguranja uspostavljen Uredbom (EU) [XXX] [Obzor Europa];
 - (f) pravila koja se primjenjuju na djelovanja koja se odnose na više specifičnih ciljeva;

- (g) djelovanja na koja se primjenjuju posebna pravila, osobito o vlasništvu, iskorištavanju i diseminaciji rezultata, prijenosu i licenciranju te o pravu pristupa rezultatima;
 - (h) djelovanja za koja se mogu koristiti mehanizmi iz članka 20. i razlozi koji opravdavaju korištenje tih mehanizama;
 - (ha) ako je primjenjivo, mogućnost dodjele pečata konkurentnosti iz članka 8. i dodatni uvjeti za njegovo dodjeljivanje, ako postoje;
 - (hb) ako je primjenjivo, korištenje alata za koordinaciju industrijske politike iz članaka od 16. do 19. ove Uredbe, uključujući pravila za upotrebu tih alata u konkretnim situacijama;
 - (hc) ako je primjenjivo, konkretni iznimni i propisno opravdani slučajevi iz članka 20. stavka 2. točaka (a), (b) i (c).
- 1.a Komisija provedbenim aktima donosi programe rada kojima se provode specifični ciljevi iz članka 3. stavka 2. i horizontalne aktivnosti iz poglavlja III. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 83. stavka 3.
2. U programima rada donesenima u skladu sa stavkom 1.a u posebnom se namjenskom dijelu objedinjuju suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti iz članka 15. stavka 3. [Obzora Europa] i njihov namjenski proračun.
- 2.a U posebnom namjenskom dijelu programa rada opisuje se način na koji se njima želi pružiti potpora MSP-ovima, među ostalim uzimajući u obzir članak 29. i njegove prilagođene mjere za osiguravanje djelotvornog sudjelovanja MSP-ova.
6. Zbog opravdanih krajnje hitnih razloga povezanih s potrebom za hitnim odgovaranjem na krizu ili druge slične iznimne i obrazložene izvanredne situacije, Komisija može donijeti program rada putem odmah primjenjivih provedbenih akata u skladu s postupkom iz članka 83. stavka 4.

Članak 16.

Jačanje lanaca vrijednosti na jedinstvenom tržištu

1. Kako bi se potaknula otpornost lanaca vrijednosti u Uniji i ojačalo jedinstveno tržište, programi rada mogu za strateške sektore uključivati namjenske konkurentne pozive na podnošenje prijedloga u vezi sa širenjem lanaca vrijednosti koji bi mogli doprinijeti otpornosti i gospodarskoj sigurnosti Unije jačanjem i zaštitom kritičnih lanaca vrijednosti Unije i diversifikacijom izvora opskrbe, među ostalim iz integriranih lanaca vrijednosti Unije.
 - 1.a Pozivima na podnošenje prijedloga iz stavka 1. podupire se i priprema projekata i privlačenje dodatnog javnog te, posebice, privatnog kapitala radi integracije dobavljača, proizvođača i inovatora iz različitih država članica i diversifikacije izvora opskrbe.
 - 1.b U programu rada mogu se predvidjeti namjenski pozivi na podnošenje prijedloga usmjereni na MSP-ove ili on može uključivati posebne mjere za olakšavanje sudjelovanja MSP-ova u konzorcijima, u cilju jačanja prekogranične suradnje i širenja sudjelovanja u cijeloj Uniji. Prijedlozi podneseni u okviru takvih poziva ocjenjuju se na temelju kriterija utvrđenih u članku 9.a stavku 1.

Članak 17.

Tehnološki predvodnici EU-a

1. Programi rada mogu uključivati posebne postupke dodjele u dvije faze odozdo prema gore kako bi se identificirali i poduprli tehnološki predvodnici u EU-u preko industrijskih konzorcija, iskoristila njihova uloga pokretača inovacija i izvoza te ulaganjem u nova rješenja i identificiranjem relevantnih partnera ojačao njihov globalni konkurentski položaj, zajedno s njihovim europskim partnerima i dobavljačima koji su MSP-ovi. Može se podupirati priprema projekata i privlačenje dodatnog javnog i, posebice, privatnog kapitala.

2. U prvoj se fazi postupaka dodjele iz stavka 1. javni, konkurentan i transparentan poziv na iskaz interesa za robu, radove ili usluge koji bi mogli doprinijeti konkurentnosti Unije općenito ili u određenom sektoru može objaviti bez navođenja vrste aktivnosti ili instrumenta za izvršenje proračuna koji će se primjenjivati.
3. U drugoj se fazi postupaka dodjele iz stavka 2. podupiru analiza i privlačenje dodatnog javnog i, posebice, privatnog kapitala.
4. Prijedlozi i ponude podneseni u postupcima dodjele iz stavka 1. evaluiraju se i rangiraju na temelju kriterija za dodjelu u skladu s člankom 9.a.
5. Odbor za evaluaciju iz stavka 153. stavka 3. Financijske uredbe utvrđuje najprikladniji instrument za izvršenje proračuna i predlaže najveći iznos i oblik doprinosa Unije.

Članak 18.

Aktivnosti za povećanje proizvodnje

1. U skladu s člankom 196. stavkom 2. točkom (a) Financijske uredbe financijski doprinosi mogu se u propisno opravdanim iznimnim slučajevima, ako je to potrebno za provedbu projekata proizvodnje koji su ključni za jačanje otpornosti Unije navedeno u članku 3. stavku 1. točki (b) ili za aktivnosti potrebne za osiguravanje sigurnosti, otpornosti ili kontinuiteta usluge kako bi se poduprli ciljevi iz članka 3. stavka 2. točke (d), dodijeliti djelovanjima koja su započela najviše devet mjeseci prije datuma podnošenja prijedloga za ta djelovanja.
2. U programima rada ili u dokumentaciji koja se odnosi na postupke dodjele utvrđuju se posebni uvjeti kako bi se osiguralo da je potpora potrebna i proporcionalna, da osigurava da dodatnost financiranja ne omogućuje prekomjernu naknadu i dvostruko financiranje, da je privremena, da se s vremenom smanjuje i da slijedi konkurentne i na učinak usmjerene postupke dodjele.

Članak 19.

[Dopunska sredstva za važne projekte od zajedničkog europskog interesa]

1. [Iz ECF-a mogu se podupirati:
 - (a) projekti koji izravno sudjeluju u važnom projektu od zajedničkog europskog interesa koji je odobrila Komisija u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (b) UFEU-a;
 - (b) projekti koji se temelje na rezultatima važnih projekata od zajedničkog europskog interesa, pod uvjetom da postoje znatna privatna ulaganja.
2. Nacionalno sufinanciranje uvjet je za primanje bilo kakve potpore iz ECF-a za važne projekte od zajedničkog europskog interesa iz stavka 1.]

Članak 20.

Ubrzana i ciljana djelovanja za poticanje konkurentnosti

1. [Kako bi se stvorila ili olakšala mogućnost potpore Unije za djelovanja od imperativnog javnog interesa ili kritične vremenske osjetljivosti koja se inače ne bi mogla učinkovito provesti u skladu s uobičajenim pravilima koja se primjenjuju na proračun Unije ili sektorske politike, u programima rada mogu se utvrditi određeni postupci dodjele, u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja, na koje se mogu primjenjivati određeni dodaci, iznimke i odstupanja od primjenjivog prava tijekom postupka dodjele ili provedbe podupiranih aktivnosti, a pritom moraju biti ispunjeni svi sljedeći uvjeti:
 - (a) djelovanje je nužno i primjereno za postizanje ciljeva djelovanja u skladu s općim ili specifičnim ciljevima programa;
 - (b) djelovanje je opravdano imperativnim javnim interesom i/ili je vremenski osjetljivo;
 - (c) djelovanje se ne može djelotvorno provesti u skladu s uobičajenim pravilima koja se primjenjuju na postupke dodjele.]

2. U skladu sa stavkom 1. na postupak dodjele može se primijeniti jedna ili više sljedećih mjera:
- (a) u slučaju bespovratnih sredstava, ne dovodeći u pitanje primjenu natjecateljskih postupaka kad god je to primjereno u skladu s člankom 192. stavkom 1. i uz članak 198. Financijske uredbe, u programima rada može se u iznimnim i propisno opravdanim slučajevima navesti da se postupak dodjele ima oblik ciljane intervencije kako bi se:
1. utvrdio iznos do kojeg se mogu utvrditi i pozvati prijedlozi kojima je dodijeljen pečat konkurentnosti iz članka 8. ove Uredbe, ali zbog nedostatka proračunskih sredstava nisu primili financijska sredstva Unije. Podnositelji mogu biti pozvani da ponovno podnesu svoj prijedlog bez poziva. Ako se prijedlog ponovno podnese bez bitnih promjena, tijelo koje dodjeljuje bespovratna sredstva može odlučiti da će se u potpunosti osloniti na prethodnu pozitivnu evaluaciju i sve prethodno provedene kontrole i dostavljene popratne dokumente. Razlozi za dodjelu sredstava pojedinačnom djelovanju obrazlažu se u odluci o dodjeli, a popis djelovanja kojima su dodijeljena sredstva objavljuje se u godišnjem izvješću o radu iz članka 74. stavka 9. Financijske uredbe; ili
 2. utvrdili djelovanje i korisnici ili područje politike i kategorije korisnika te utvrdio iznos do kojeg se mogu pozvati prijedlozi radi produljenja djelovanja u okviru ECF-a ili drugih programa Unije kako bi se nastavile ili dodale aktivnosti ili subjekti ili kako bi se dalje razvili rezultati. Ako djelovanja i korisnici nisu pojedinačno navedeni u programu rada, razlozi za dodjelu sredstava pojedinačnom djelovanju obrazlažu se u odluci o dodjeli, a popis djelovanja kojima su dodijeljena sredstva objavljuje se u godišnjem izvješću o radu iz članka 74. stavka 9. Financijske uredbe. Dodjela može imati oblik izmjene izvornog djelovanja dodavanjem novih aktivnosti i povećavanjem maksimalnog doprinosa Unije; ili

3. utvrdilo, u iznimnim slučajevima u kojima se nijednim od djelovanja predviđenih u točkama 1. i 2. ne bi mogao ostvariti cilj djelovanja, djelovanje od opravdanog imperativnog javnog interesa za Uniju i korisnici ili kategorije korisnika koji mogu biti pozvani da podnesu prijedlog bez poziva. Razlozi za dodjelu sredstava pojedinačnom djelovanju obrazlažu se u odluci o dodjeli, a popis djelovanja kojima su dodijeljena sredstva objavljuje se u godišnjem izvješću o radu iz članka 74. stavka 9. Financijske uredbe;
- (b) odstupajući od članaka 199., 201. i 203. Financijske uredbe u pogledu bespovratnih sredstava ili od članka 170. stavka 1. točaka (b) i (c) i članka 170. stavka 2. te uredbe u pogledu nabave, u programima rada može se u iznimnim i propisno opravdanim slučajevima navesti da postupak dodjele ima oblik ubrzane intervencije kako bi se:
1. zahtjevi u pogledu odluke o dodjeli i potpisivanja pravnih obveza smanjili na preliminarnu evaluaciju kriterija za dodjelu i isključenje. U takvom slučaju odluka o dodjeli donosi se isključivo na temelju osobne izjave podnositelja prijedloga i ponuditelja o kriterijima za odabir i kriterijima prihvatljivosti, bez zahtijevanja odgovarajuće popratne dokumentacije tijekom preliminarne evaluacije; završna evaluacija, među ostalim kriterija za odabir i kriterija prihvatljivosti, i zahtijevanje bilo kakve relevantne popratne dokumentacije dovršavaju se u roku od tri mjeseca od potpisivanja pravne obveze; i
 2. odredilo da se podnositelje prijedloga ili ponuditelje mora obavijestiti o rezultatima preliminarne evaluacije u roku od 30 kalendarskih dana od roka za podnošenje prijedloga ili ponuda. Odluka o dodjeli donosi se u roku od 60 kalendarskih dana od roka za podnošenje prijedloga ili ponuda i izuzima se, kada je to primjenjivo, iz postupaka utvrđenih u članku 83. Pretfinanciranje se ne isplaćuje prije dovršetka završne evaluacije;

- (c) odstupajući od članka 9. ove Uredbe, u programima rada može se u iznimnim i propisno opravdanim slučajevima navesti da postupak dodjele ima oblik poticajne intervencije kako bi se omogućilo privremeno i uvjetno izuzeće od ispunjavanja određenog dijela kriterija prihvatljivosti tijekom postupka dodjele i dijelova provedbe djelovanja, osobito u pogledu mjesta poslovnog nastana. Ispunjavanje kriterija prihvatljivosti za koje je odobreno privremeno izuzeće postiže se i evaluira tijekom provedbe djelovanja u roku navedenom u pravnoj obvezi. Ako kriteriji prihvatljivosti za koje je odobreno privremeno izuzeće nisu ispunjeni na određeni datum, djelovanje se u cijelosti smatra neprihvatljivim i moraju se vratiti sva financijska sredstva Unije. Za poticajne intervencije ne isplaćuje se pretfinanciranje.
- (d) u programima rada mogu se uspostaviti posebni postupci dodjele u dvije faze odozdo prema gore, u skladu sa sljedećim pravilima:
1. u prvoj fazi poziv na iskaz interesa može se objaviti bez navođenja vrste aktivnosti ili instrumenta za izvršenje proračuna koji će se koristiti, kako bi se podnositeljima prijedloga, ponuditeljima i subjektima ocijenjenima na temelju stupova omogućilo podnošenje projektnih prijedloga ili ponuda za robu, radove ili usluge koji bi mogli doprinijeti konkurentnosti Unije općenito ili u određenom sektoru;
 2. prijedlozi i ponude evaluiraju se i rangiraju na temelju kriterija za dodjelu u skladu s člankom 9.a ove Uredbe. Odbor za evaluaciju iz članka 153. stavka 3. Financijske uredbe utvrđuje najprikladniji instrument za izvršenje proračuna u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja, posebno bespovratna sredstva, nabavu, nefinancijske donacije, sporazume o doprinosu ili drugu potporu, te predlaže najveći iznos i oblik doprinosa Unije;

3. u drugoj fazi, u okviru raspoloživog proračuna, podnositelji pozitivno evaluiranih projekata ili ponuda pozivaju se da prilagode i dovrše svoj prijedlog ili ponudu u skladu sa zaključcima odbora za evaluaciju iz članka 153. stavka 3. Financijske uredbe. Inače se postupak dodjele provodi u skladu s pravilima utvrđenima u članku 12. ove Uredbe, ovisno o tome što se primjenjuje na odgovarajući instrument za izvršenje proračuna.

2.a Postupci dodjele koji se provode u skladu s ovim člankom ostaju iznimni, njima se izbjegava neopravdano narušavanje tržišnog natjecanja i ne čine prevladavajući udio u proračunu dodijeljenom u okviru dotičnog programa rada. Takvi se postupci provode samo ako je to opravdano u skladu s definicijom iz članka 2. stavka 1. točke 8. i ako se djelovanje inače ne bi moglo djelotvorno provesti, kako je navedeno u stavku 1., nakon jasno utvrđenog tržišnog nedostatka ili neoptimalnih okolnosti za ulaganja, ili situacije kritične vremenske osjetljivosti te pod uvjetom da je osiguran pošten, otvoren i nediskriminirajući pristup za sve prihvatljive sudionike na tržištu.

3. U skladu sa stavkom 1., za djelovanja za koja su potrebni planiranje, izgradnja i rad objekata koji se financiraju u okviru postupaka dodjele, u programima rada može se utvrditi da je to, ovisno o prirodi djelovanja, od javnog interesa i da bi moglo biti imperativni razlog prevladavajućeg javnog interesa u smislu članka 6. stavka 4. i članka 16. stavka 1. točke (c) Direktive Vijeća 92/43/EEZ⁴⁴ i članka 4. stavka 7. Direktive 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁵, u interesu obrane u smislu članka 2. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 1907/2006 Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁶ te u interesu javnog zdravlja i sigurnosti u smislu članka 9. stavka 1. točke (a) Direktive 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁷, u skladu i pod uvjetima utvrđenima u primjenjivim pravnim aktima Unije, kao što su Akt o industriji s nultom neto stopom emisija, Akt o kritičnim sirovinama, Direktiva o obnovljivoj energiji ili Skupni paket za obrambenu pripravnost (COM(2022) 349), pod uvjetom da su ispunjeni ostali uvjeti utvrđeni u tim odredbama.

⁴⁴ Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL L 206, 22.7.1992., str. 7., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj>).

⁴⁵ Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike (SL L 327, 22.12.2000., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj>).

⁴⁶ Uredba (EZ) br. 1907/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. o registraciji, evaluaciji, autorizaciji i ograničavanju kemikalija (REACH) i osnivanju Europske agencije za kemikalije te o izmjeni Direktive 1999/45/EZ i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EEZ) br. 793/93 i Uredbe Komisije (EZ) br. 1488/94, kao i Direktive Vijeća 76/769/EEZ i direktiva Komisije 91/155/EEZ, 93/67/EEZ, 93/105/EZ i 2000/21/EZ (SL L 396, 30.12.2006, str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1907/oj>).

⁴⁷ Direktiva 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica (SL L 20, 26.1.2010., str. 7., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj>).

ODJELJAK 2.

INSTRUMENT ECF INVESTEU

Članak 21.

Opći okvir

1. Kao horizontalni instrument provedbe unutarnjih politika Unije, Instrument ECF InvestEU sadržava proračunsko jamstvo i financijske instrumente kako su definirani u članku 2. točki 9. odnosno 30. Financijske uredbe, među ostalim kada se kombiniraju s bespovratnom potporom u operaciji mješovitog financiranja, u svrhu doprinošenja općim i specifičnim ciljevima utvrđenima u članku 3. Instrument ECF InvestEU može se provoditi u sinergiji s drugim aktivnostima Unije ili nacionalnim aktivnostima, među ostalim putem odjeljaka za države članice.
2. Instrument ECF InvestEU usmjeren je na tržišne nedostatke ili neoptimalne okolnosti za ulaganja. Instrument ECF InvestEU osobito može preko partnera u provedbi pružati potporu kreditima, jamstvima, protujamstvima, instrumentima tržišta kapitala, svim drugim oblicima financiranja ili kreditnog poboljšanja, uključujući podređeni dug, ili vlasničkim ili kvazivlasničkim ulaganjima, koji se osiguravaju izravno ili neizravno preko financijskih posrednika, fondova, platformi za ulaganja ili drugih instrumenata kako bi se zatim prenijeli krajnjim primateljima.
3. [Najveći iznos proračunskog jamstva u okviru odjeljka „EU” Instrumenta ECF InvestEU iznosi 70 000 000 000 EUR u tekućim cijenama.] Stopa rezervacija iznosi 50 %.
- 3.a % jamstva EU-a u okviru odjeljka „EU” Instrumenta ECF InvestEU dodjeljuje se Grupi EIB-a.

4. Potpora putem Instrumenta ECF InvestEU preferirani je način provedbe u okviru ECF-a. [Najmanji iznos potpore Unije iz ECF-a koja se pruža putem Instrumenta ECF InvestEU iznosi 17 000 000 000 EUR, a koristi se za potporu općim i specifičnim ciljevima utvrđenima u članku 3.] Taj najmanji iznos potpore Unije iz ECF-a koja se pruža putem Instrumenta ECF InvestEU uvećava se za dio doprinosâ iz okvirnih iznosa za četiri sastavnice politika utvrđenih u članku 4. putem programa rada iz članka 15. i drugih programa Unije. Ti doprinosi iznose najmanje [Y] % ukupnih dodijeljenih sredstava za sastavnice politika iz članka 4. stavka 2. točaka od (b) do (e), a koriste se za relevantne specifične ciljeve odgovarajućih sastavnica politika utvrđene u članku 3. stavku 2. Doprinosi se koriste za izdvajanje rezervacija za proračunsko jamstvo ili financiranje financijskih instrumenata, uključujući one u sklopu Instrumenta za *scale-up* poduzeća iz članka 22.
5. Komisija je ovlaštena donositi ulagačke smjernice kao delegirane akte u skladu s člankom 84. radi dopune ove Uredbe detaljnijim definiranjem opsega intervencije kojom se podupiru opći i specifični ciljevi utvrđeni u članku 3. Ulagačke smjernice pripremaju se u bliskom dijalogu s Grupom EIB-a i drugim potencijalnim partnerima u provedbi. Ulagačkim smjernicama partnere u provedbi potiče se na veće preuzimanje rizika.
6. Na rezervacije iz stavka 3. primjenjuju se sljedeća pravila:
 - (a) stopa rezervacija procjenjuje se svake godine, uzimajući u obzir rizik portfelja i u skladu s procjenom iz članka 41. stavka 5. Financijske uredbe, s posebnom evaluacijom primjerenosti stope rezervacija u odnosu na stvarni rizik operacija financiranja i ulaganja obuhvaćenih Instrumentom ECF InvestEU;

- (b) za potrebe potpore u okviru drugih programa Unije iz članka 23. stavka 2. rezervacije se izdvajaju iz tog drugog programa Unije;
 - (c) obveze za izdvajanje rezervacija preuzimaju se do 31. prosinca 2034. i u njima se u obzir uzima napredak u odobravanju proračunskog jamstva u okviru Instrumenta ECF InvestEU;
 - (d) u skladu s člankom 214. stavkom 2. Financijske uredbe rezervacije se izdvajaju do 31. prosinca 2037. i u njima se u obzir uzima napredak u odobravanju i potpisivanju operacija financiranja i ulaganja.
7. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 84. radi izmjene stavka 3. kako bi se prilagodili stopa rezervacija i najveći iznos proračunskog jamstva s najviše 20 % tog iznosa s obzirom na gospodarske i financijske okolnosti.

Članak 22.

Instrument za *scale-up* poduzeća

- 2. Komisija razvija Instrument za *scale-up* poduzeća u suradnji s Grupom EIB-a, drugim međunarodnim financijskim institucijama i nacionalnim razvojnim bankama. Provede ga partneri u provedbi.
- 2.a Instrumentom za *scale-up* poduzeća osigurava se da europska *scale-up* poduzeća s velikim potencijalom koja razvijaju ili primjenjuju inovativna rješenja mogu pristupiti kapitalu i resursima za rast u Uniji, čime se jača integracija jedinstvenog tržišta i unija štednje i ulaganja.

- 2.b Instrument za *scale-up* poduzeća koordinirano i dosljedno pruža sveobuhvatan skup alata za financiranje prilagođenih jedinstvenim potrebama *scale-up* poduzeća, uključujući neizravni i izravni vlasnički kapital i kvazivlasnički kapital, poduzetnički dug, zajmove, jamstva i operacije mješovitog financiranja, kako bi se privatne ulagače privuklo pružanju potpore za financiranje *scale-up* poduzeća i olakšale opcije izlaska, a prednost daje ulaganjima koja omogućuju industrijski rast i pojednostavnjeni pristup za MSP-ove i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije.
3. Instrument za *scale-up* poduzeća aktivira se ako tržišni ulagači nisu u stanju osigurati dostatna financijska sredstva za europska *scale-up* poduzeća, među ostalim ako je to potrebno za zaštitu strateške imovine, interesa, autonomije ili gospodarske sigurnosti Unije.
4. Instrument za *scale-up* poduzeća iskorištava javna ulaganja kako bi se potaknuli veći tokovi privatnog i institucionalnog kapitala, primjerice iz fondova privatnog vlasničkog kapitala, trgovačkih društava, mirovinskih fondova, osiguravajućih društava i drugih dugoročnih ulagača, čime se produbljuju europska tržišta kapitala i potiče održivi rast *scale-up* poduzeća.

Članak 23.

Klauzula o isključivosti

1. Tijekom razdoblja VFO-a za 2028. – 2034. proračunska jamstva, financijski instrumenti ili financijski instrumenti koje izravno izvršava Komisija u skladu s člankom 219. Financijske uredbe radi potpore ciljevima politike na području Unije uspostavljaju se isključivo na temelju ovog odjeljka.
2. [Proračunsko jamstvo, u okviru njegova najvećeg iznosa iz članka 21. stavka 3., i financijski instrumenti, među ostalim kada se kombiniraju s bespovratnom potporom u operaciji mješovitog financiranja, mogu se koristiti za pružanje potpore u okviru drugih programa Unije, uključujući Inovacijski fond za sustav EU-a za trgovanje emisijama i druge programe Unije koji se financiraju iz izvora koji nisu proračun Unije, u skladu s ciljevima utvrđenima u tim programima.]

Članak 24.

Odjeljak „EU” i odjeljak „Države članice”

1. Instrument ECF InvestEU sastoji se od odjeljka „EU” i odjeljka „Države članice”. Ti se odjeljci prema potrebi mogu upotrebljavati na komplementaran način, među ostalim kombiniranjem resursa u slojevitoj strukturi kako bi se postiglo bolje pokriće rizika i osigurala učinkovitija upotreba resursa Unije i nacionalnih resursa. U slojevitoj strukturi Instrumenta ECF InvestEU sredstva iz odjeljka „Države članice” podređena su sredstvima iz odjeljka „EU”.
2. Posebni doprinosi Instrumentu ECF InvestEU na temelju članka 5. stavka 1. mogu se davati u skladu s člankom 211. stavkom 2. i člankom 221. stavkom 2. Financijske uredbe. Posebni doprinosi proračunskom jamstvu u okviru Instrumenta ECF InvestEU rezultiraju dodatnim iznosom proračunskog jamstva iz članka 21. stavka 3.
- 2.a Odjeljak „Države članice” usmjeren je na specifične tržišne nedostatke ili neoptimalne okolnosti za ulaganja u jednoj ili više regija ili država članica.

Članak 24.a

Kombiniranja

1. Potpora iz jamstva EU-a u okviru ove Uredbe, potpora Unije pružena putem financijskih instrumenata uspostavljenih programima u prošlom programskom razdoblju i potpora Unije iz jamstva EU-a uspostavljenog Uredbom 2015/1017 i Uredbom 2021/523 mogu se kombinirati radi potpore financijskim proizvodima koje provode ili ih trebaju provesti partneri u provedbi u skladu s ovom Uredbom.
2. Jamstvo EU-a može se odobriti za pokrivanje operacija financiranja i ulaganja prihvatljivih na temelju ove Uredbe za potrebe kombiniranja i može pokriti gubitke povezane s operacijama financiranja i ulaganja obuhvaćenima kombiniranom potporom.

Članak 25.

Zajednica partnera u provedbi

1. Instrument ECF InvestEU provode partneri u provedbi prema modelu otvorene strukture, uključujući međunarodne financijske institucije te nacionalne razvojne banke i institucije, uz uvažavanje posebne uloge Grupe EIB-a. Provedba Instrumenta ECF InvestEU temelji se na novim partnerima u provedbi ocijenjenima na temelju stupova i postojećoj zajednici partnera u provedbi programa InvestEU ocijenjenih na temelju stupova te se, u mjeri u kojoj je to moguće, temelji na postojećim ugovornim aranžmanima, relevantnim financijskim proizvodima, sporazumima o jamstvu, predlošcima za pravne i ugovorne aranžmane te uspostavljenim alatima za praćenje i izvješćivanje.
2. Odstupajući od članka 211. stavka 5. Financijske uredbe i podložno članku 12. ove Uredbe, provedba proračunskog jamstva ili financijskog instrumenta, među ostalim kada se kombinira s bespovratnom potporom u operaciji mješovitog financiranja, može se povjeriti bilo kojem subjektu iz članka 62. stavka 1. prvog podstavka točke (c) Financijske uredbe.

Poglavlje III.

Horizontalne aktivnosti

Članak 26.

Savjetovanje o projektima u okviru ECF-a

1. Savjetovanje o projektima u okviru ECF-a stavlja se na raspolaganje za povratne i bespovratne instrumente. Djelovanja i aktivnosti kojima je dodijeljena potpora na temelju ovog poglavlja moraju doprinositi općem cilju utvrđenom u članku 3. stavku 1. te podupirati i dopunjavati, kada je to relevantno, aktivnosti iz poglavlja IV., V., VI. i VII.

2. Osigurava se centralizirani pristup specijaliziranim uslugama savjetovanja i uslugama ubrzanja poslovanja. Te usluge mogu uključivati:
- (a) usluge savjetovanja o ulaganjima, uključujući aktivnosti razvoja tržišta u strateškim sektorima i savjetodavnu potporu za utvrđivanje, pripremu, razvoj, strukturiranje, nabavu i provedbu ulagačkih projekata;
 - (aa) jačanje kapaciteta nositelja projekata i financijskih posrednika za provedbu operacija financiranja i ulaganja i bolje razumijevanje i korištenje financijskih instrumenata kako bi se iskoristio njihov puni potencijal. Takva se potpora može pružati u bilo kojoj fazi projektnog ciklusa ili financiranja subjekta kojem se pruža potpora;
 - (b) specijalizirane usluge savjetovanja i ubrzanja poslovanja usmjerene na nositelje projekata i poduzeća u strateškim sektorima, uključujući MSP-ove i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, *start-up* i *scale-up* poduzeća, osobito ona koja razvijaju ili primjenjuju inovativna rješenja, koje pospješuju i olakšavaju njihov pristup financijskim sredstvima i financiranju iz ECF-a, potiču sinergiju s drugim izvorima financiranja, olakšavaju povezivanje s privatnim ulagačima i promiču razumijevanje mogućnosti koje nudi financiranje utemeljeno na tržištu kapitala;
 - (ba) potporu za izradu portfelja projekata i pripremu potencijalnih ulagačkih projekata u okviru Instrumenta ECF InvestEU i olakšavanje njihova daljnjeg razvoja.
3. Savjetovanje o projektima u okviru ECF-a prema potrebi provodi se u suradnji s industrijskim savezima i europskim klasterima ili drugim relevantnim europskim grupacijama i mrežama. Dostupno je u okviru svake sastavnice politike i obuhvaća sve relevantne sektore, a njime se također može pružiti potpora međusektorskim djelovanjima i općim ciljevima.

4. Komisija može sklapati savjetodavne sporazume sa savjetodavnim partnerima i pružateljima usluga u skladu s potrebama svake sastavnice politike. Komisija i savjetodavni partneri, odnosno Grupa EIB-a, međunarodne financijske institucije i nacionalne razvojne banke i institucije, blisko surađuju radi osiguravanja učinkovitosti, sinergije i djelotvorne geografske pokrivenosti u cijeloj Uniji, uzimajući pritom u obzir postojeće strukture i rad.
5. Bez obzira na instrument izvršenja proračuna za nabavu ili pružanje savjetodavnih usluga, pružatelji i primatelji usluga odabiru se u skladu s načelima transparentnosti, jednakog postupanja i izbjegavanja sukoba interesa, uključujući sukobljene profesionalne interese.
6. Pri pružanju usluga savjetovanja o projektima u okviru ECF-a Komisija, savjetodavni partneri i drugi pružatelji usluga prema potrebi surađuju s drugim javnim ili privatnim pružateljima savjetodavnih i potpornih usluga na razini Unije ili na nacionalnoj razini, uključujući Mrežu „EU za poduzeća”.

Članak 27.

Mreža „EU za poduzeća”

1. Uspostavlja se Mreža „EU za poduzeća”.
- 1.a Cilj je Mreže „EU za poduzeća” pomoći poduzećima u Uniji da postanu konkurentnija te da uvode inovacije, rastu i šire se na jedinstvenom tržištu i izvan njega, s posebnim naglaskom na MSP-ovima, *start-up* i *scale-up* poduzećima te malim poduzećima srednje tržišne kapitalizacije.

- 1.b Mreža „EU za poduzeća” obuhvaća cijelo područje Unije i geografski je uravnotežena te uzima u obzir posebnosti svih država članica i vrsta regija u Uniji, uključujući slabije razvijene regije, tranzicijske regije, otočna područja i najudaljenije regije Unije.
- 1.c Aktivnosti Mreže „EU za poduzeća” mogu uključivati mjere potpore poslovanju iz članka 28.

Članak 28.

Potpore poslovanju

1. ECF provodi međusektorske aktivnosti za jačanje konkurentnosti MSP-ova i postizanje dodatnosti na razini Unije, vodeći računa o postojećim ili novim strukturama i radu u svim državama članicama, među ostalim sljedećim mjerama:
- (a) pružanjem integriranih poslovnih savjeta i potpore poduzećima, uključujući financijsku potporu trećim stranama;
 - (b) pružanjem mogućnosti za partnerstvo i izgradnjom kapaciteta, uključujući izgradnju kapaciteta za nacionalne kontaktne točke i olakšavanje njihova umrežavanja kako bi se unaprijedilo učinkovito sudjelovanje u ECF-u, među ostalim za subjekte koji imaju manje iskustva s ECF-om;
 - (c) pružanjem potpore i pomoći u pristupu tehnologijama, tehnološkoj infrastrukturi i objektima, potpore za prihvaćanje inovacija na tržištu i potpore poslovnim organizacijama, MSP-ovima i malim poduzećima srednje tržišne kapitalizacije, uključujući *start-up* i *scale-up* poduzeća, u cilju sudjelovanja u suradničkim platformama i sektorima;

- (d) promicanjem poslovnog razumijevanja politika Unije i prikupljanjem povratnih informacija o njihovoj djelotvornosti;
- (e) povećavanjem pristupa financiranju i dostupnosti financiranja, osobito, kao prioritet, za MSP-ove, uključujući mikrofinanciranje i potporu socijalnim poduzećima, te za mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije;
- (f) olakšavanjem pristupa tržištima, uključujući podupiranje internacionalizacije MSP-ova i pružanje informacija o tržištu, među ostalim u slabije razvijenim regijama, tranzicijskim regijama, otočnim područjima i najudaljenijim regijama;
- (g) poboljšavanjem poslovnog okružja za MSP-ove i promicanjem novih poslovnih prilika za MSP-ove tako što podupire, među ostalim, vrednovanje intelektualnog vlasništva, normizaciju i javnu nabavu;
- (h) promicanjem poduzetništva, među ostalim poduzetništva žena i mladih, te stjecanja poduzetničkih i poslovnih vještina.

Članak 29.

Posebne mjere za povećanje sudjelovanja MSP-ova

U okviru svake sastavnice politike ECF-a podupiru se namjenska djelovanja za MSP-ove i *start-up* i *scale-up* poduzeća kako bi se osiguralo djelotvorno i smisleno sudjelovanje MSP-ova u programima rada, osobito putem:

- (a) prilagođenih mjera za povećanje sudjelovanja MSP-ova u pozivima, kojima se osigurava da su kriteriji i uvjeti prihvatljivosti osmišljeni za smanjivanje prepreka ulasku i povećanje sudjelovanja MSP-ova;

- (b) djelovanja koja se odnose samo na MSP-ove, namijenjena MSP-ovima u strateškim sektorima u cilju poticanja inovacija, ubrzanja poslovanja, komercijalizacije i širenja;
- (c) djelovanja u okviru ECF-ovih alata za koordinaciju industrijske politike, uz dodatne mjere potpore za MSP-ove kako bi se osiguralo učinkovito i smisleno sudjelovanje MSP-ova, osobito u skladu s člancima 16., 17. i 19.;
- (d) doprinosa sastavnica politika proračunskom jamstvu i/ili financijskim instrumentima za MSP-ove u okviru instrumenta ECF InvestEU iz članka 21. stavka 4., namijenjenih financiranju MSP-ova, u skladu sa specifičnim ciljevima sastavnice politike koja doprinosi.

Članak 30.

Potpora za razvoj vještina

Iz ECF-a se financiraju aktivnosti kojima se podupire razvoj vještina, posebno u strateškim sektorima, i to izgradnjom čvrstih veza između visokog obrazovanja, pružatelja strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, primijenjenih istraživanja i poduzeća radi stvaranja prilagodljivog, inovativnog i konkurentnog gospodarstva. Potpora za razvoj vještina uključuje potporu za Europsko jamstvo za vještine kako bi se doprinijelo tranziciji u lancu vrijednosti u korist rastućih strateških sektora ili zanimanja na cijelom tržištu rada putem informiranja o vještinama, usavršavanja i prekvalifikacije radne snage i uspostavljanja partnerstava za strukovno obrazovanje i osposobljavanje (SOO) radi jačanja suradnje između pružatelja SOO-a i poduzeća, posebno MSP-ova, i njihova povezivanja s regionalnim industrijskim ekosustavima.

Članak 31.

Pristup financijskim sredstvima Unije

1. [U skladu s člankom 150. Financijske uredbe ECF doprinosi održavanju i proširivanju jedinstvenog područja elektroničke razmjene podataka za sudionike kako bi se osigurao jednostavniji pristup financijskim sredstvima Unije. Taj doprinos ne ovisi o načinu ni instrumentu izvršenja proračuna, a uključuje usluge savjetovanja i ubrzanja poslovanja te podršku jedinstvenoj platformi za pristup potpori Unije u skladu s Uredbom (EU) [XXX] [Uredba o okviru uspješnosti].]
2. ECF može podupirati sve dodatne aktivnosti kako bi se olakšao i ubrzao pristup financijskim sredstvima Unije i drugim financijskim sredstvima, financiranju i ulaganjima te kako bi se osigurali valorizacija i prihvaćanje rezultata putem alata i instrumenata kao što su provjera koncepta, bespovratna sredstva za uvođenje, savjetodavne usluge i usluge potpore poslovanju te namjenske platforme.

Poglavlje IV.

Potpora za čistu tranziciju i industrijsku dekarbonizaciju

Članak 32.

Posebne odredbe za potporu politikama čiste tranzicije i industrijske dekarbonizacije

1. Djelovanja za koja se potpora dodjeljuje na temelju ovog poglavlja moraju doprinositi općim ciljevima utvrđenima u članku 3. stavku 1. i specifičnim ciljevima utvrđenima u članku 3. stavku 2. točki (a).
2. Potpora za djelovanja koja se dodjeljuje na temelju ovog poglavlja financira se iz proračuna utvrđenog u članku 4. stavku 2. točki (b) i svih dodatnih doprinosa danih u skladu s člankom 5.

Posebne aktivnosti za potporu politikama čiste tranzicije i industrijske dekarbonizacije

1. Potpora za sastavnicu politike „Čista tranzicija i industrijska dekarbonizacija” osobito se provodi putem sljedećih aktivnosti:
 - (a) aktivnosti programa LIFE: pružanje potpore projektima utemeljenima na načelu „odozdo prema gore” i svim relevantnim dionicima za demonstraciju inovativnih rješenja i razvoj najbolje prakse u čistoj tranziciji i industrijskoj dekarbonizaciji te njihovo testiranje i prihvaćanje na tržištu, uključujući kružno gospodarstvo, prirodu i bioraznolikost, ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu njima te prelazak na čistu energiju, kao i informiranje o klimi i okolišu na svim relevantnim razinama upravljanja i svih dionika;
 - (b) energetske učinkovitosti, rješenja za fleksibilnost koja uključuju skladištenje energije i odgovor na potražnju, domaće elektroenergetske mreže, digitalizacije energetske sustava, integrirane energije iz obnovljivih izvora, energetske obnove, uporabe i ponovne uporabe topline te rješenja, sustava i usluga za grijanje i hlađenje;
 - (c) rješenja za čistu i obnovljivu energiju i dekarbonizaciju u industriji, uključujući elektrifikaciju energetski intenzivnih industrija, obnovljiva i niskougljična goriva, hvatanje, skladištenje i upotrebu ugljika (CCUS), kao što su hvatanje biogenih emisija sa skladištenjem ugljika (BioCCS) te hvatanje i skladištenje ugljika izravno iz zraka (DACCS), u sektorima u kojima je teško smanjiti emisije i povezanoj infrastrukturi te u gradovima i ruralnim područjima, među ostalim za energiju, promet i zgrade;
 - (d) nabave, proizvodnje, skladištenja, distribucije i uvođenja obnovljivih i niskougljičnih goriva te elektrifikacije, čime se olakšava dekarbonizacija prometa i mobilnosti;
 - (e) čistih, multimodalnih, interoperabilnih, digitaliziranih, sigurnih i dostupnih rješenja za promet i mobilnost, uključujući mobilnu imovinu i infrastrukturu, sustave i operacije te njihovu industrijsku proizvodnju i integraciju lanaca opskrbe;

- (f) podupiranja razvoja i uvođenja pametne mobilnosti, uključujući mobilnu imovinu, infrastrukturu, povezana i automatizirana rješenja za mobilnost, pametne sustave upravljanja prometom i povezane usluge;
- (g) proizvodnje čistih tehnologija i njihovih lanaca opskrbe, kao što je povećavanje proizvodnih kapaciteta za tehnologije s nultom neto stopom emisija i njihove lance opskrbe te širenjem postojećih proizvodnih linija, među ostalim s pomoću financijske potpore strateškim projektima na temelju Uredbe (EU) 2024/1735;
- (h) jačanja kapaciteta Unije za inovacije i industrijsku primjenu napredne proizvodnje i naprednih materijala i tehnologija koji zamjenjuju ili smanjuju upotrebu sirovina;
- (i) kružnog gospodarstva, uključujući sprečavanje, ponovnu uporabu, popravak, ponovnu proizvodnju, recikliranje i uporabu materijala i proizvoda te diversifikaciju opskrbe;
- (ia) održivih rješenja za djelovanje u području klime u poljoprivredno-prehrambenim i šumarskim lancima opskrbe;
- (j) otpornosti na klimatske promjene i otpornosti vodoopskrbe, učinkovitosti potrošnje vode i zdravlja oceana;
- (k) sprečavanja, kontrole i sanacije onečišćenja te prirodnih i drugih rješenja za zaštitu, obnovu i poboljšanje kvalitete okoliša, uključujući zrak, vodu, more i tlo, za zaustavljanje i preokretanje trenda gubitka bioraznolikosti te za rješavanje problema degradacije ekosustava;
- (l) ulaganja, inovacija i modernizacije u sektorima održivog plavog gospodarstva kao što su brodogradnja i vodni promet, energija iz izvora na moru, tehnologije za promatranje oceana, plava tehnologija i očuvanje ekosustava;
- (m) održivosti i prelaska MSP-ova na čistu energiju;

- (n) uvođenja na tržište, izgradnje kapaciteta i razvoja vještina za čistu tranziciju, uključujući prelazak na čistu energiju i aktivnosti povezane s potražnjom za energijom (npr. akademije za industriju s nultom neto stopom emisija) te prelazak na održiv i siguran promet i mobilnost i održivi turizam u gradovima, ruralnim područjima, zajednicama i zgradama;
 - (o) podupiranja aktivnosti za razvoj, provedbu, praćenje i izvršavanje relevantnih pravnih akata i politika Unije. To uključuje podupiranje relevantnih institucija, suradnju među nacionalnim tijelima i s dionicima, izgradnju kapaciteta, među ostalim kapaciteta nacionalnih kontaktnih točaka, provođenje studija te razvoj i uvođenje alata i infrastruktura, uključujući informatičku infrastrukturu i alate;
 - (oa) podupiranja razvoja mjeriteljskih kapaciteta, referentnih materijala i usluga kalibracije, uključujući aktivnosti kojima se potiču sljedivost, normizacija i industrijska primjena, izravno povezanih s aktivnostima opisanima u točkama od (a) do (o).
2. Potpora koja se pruža putem aktivnosti iz stavka 1. može se pružati u bilo kojem obliku, među ostalim putem suradničkih istraživačkih i inovacijskih aktivnosti utvrđenih u Uredbi (EU) [XXX] [Okvirni program za istraživanje i inovacije] i utvrđenih u posebnom namjenskom dijelu programa rada.

Članak 34.

Dopunska pravila

1. Za aktivnosti kojima se podupiru djelovanja za koordinaciju i potporu u području energetske učinkovitosti i prelaska na čistu energiju, potporom Unije može se pokriti do [100] % prihvatljivih troškova, ne dovodeći u pitanje načelo sufinanciranja.

2. Odstupajući od članka 184. stavka 6. Financijske uredbe, za aktivnosti kojima se podupiru djelovanja za koordinaciju i potporu u području energetske učinkovitosti i prelaska na čistu energiju i za aktivnosti programa LIFE iz članka 33. stavka 1. točke (a) ove Uredbe odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može odobriti ili nametnuti, u obliku paušalne stope, financiranje neizravnih troškova korisnika do najviše 25 % ukupnih prihvatljivih izravnih troškova, isključujući izravne prihvatljive troškove za podugovaranje, financijsku potporu trećim stranama i sve jedinične troškove ili jednokratne iznose koji uključuju neizravne troškove.
3. Programi rada osiguravaju usklađenost s vrstama djelovanja koja se planiraju provesti u okviru Inovacijskog fonda iz članka 10.a stavka 8. Direktive 2003/87/EZ⁴⁸ te usklađenost i komplementarnost s Uredbom (EU) [XXX] [Instrument za povezivanje Europe].
4. U programima rada donesenima u skladu s pravilima iz ovog poglavlja ove Uredbe u poseban se namjenski dio uključuju aktivnosti u okviru stupa Konkurentnost i društvo za koje se potpora dodjeljuje na temelju Uredbe (EU) [XXX] [Okvirni program za istraživanje i inovacije Obzor Europa] te se osigurava usklađenost s tim aktivnostima.

⁴⁸ Direktiva 2003/87/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 2003. o uspostavi sustava trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova unutar Zajednice i o izmjeni Direktive Vijeća 96/61/EZ (SL L 275, 25.10.2003., str. 32., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2003/87/oj>).

Članak 35.

Natječajni postupci

1. Postupci dodjele iz ovog poglavlja mogu imati oblik natječajnih postupaka. Ugovori za kompenzaciju razlike, ugovori za kompenzaciju razlike u odnosu na ugljik ili ugovori s fiksnom premijom za potporu ulaganjima u dekarbonizaciju mogu se dodijeliti natječajnim postupcima pod uvjetom da su financijski interesi Unije zaštićeni i da izloženost proračuna Unije ostane ograničena na najveći doprinos.
- 1.a Natječajni postupci iz stavka 1. mogu se provoditi putem i u skladu s bilo kojim instrumentom za izvršenje proračuna iz članka 12.

POGLAVLJE V.

**POTPORA ZA ZDRAVLJE, BIOTEHNOLOGIJU,
POLJOPRIVREDU I BIOGOSPODARSTVO**

Članak 36.

**Posebne odredbe za potporu politikama u području zdravlja, biotehnologije, poljoprivrede i
biogospodarstva**

1. Djelovanja za koja se potpora dodjeljuje na temelju ovog poglavlja moraju doprinositi općim ciljevima utvrđenima u članku 3. stavku 1. i specifičnim ciljevima utvrđenima u članku 3. stavku 2. točki (b).
2. Potpora za djelovanja koja se dodjeljuje na temelju ovog poglavlja financira se iz proračuna utvrđenog u članku 4. stavku 2. točki (c) i svih dodatnih doprinosa danih u skladu s člankom 5.

Članak 37.

Posebne aktivnosti

1. Potpora politikama u području zdravlja, biotehnologije, poljoprivrede i biogospodarstva osobito se provodi putem sljedećih aktivnosti:
 - (a) poboljšanja i zaštite zdravlja, uključujući prekograničnu dimenziju zdravlja, prioritizacijom promicanja zdravlja i prevencije bolesti tijekom cijelog života, poticanjem ranog otkrivanja, dijagnosticiranja i liječenja, jačanjem inovacija i primjenom pristupa „zdravlje u svim politikama” i „Jedno zdravlje”, s posebnim težištem na zaraznim i nezaraznim bolestima, uključujući mentalno zdravlje, neurodegenerativne bolesti, kardiovaskularne bolesti, rijetke bolesti, rak i druge bolesti, među ostalim one povezane s onečišćenjem i klimatskim promjenama, antimikrobnu rezistenciju (AMR) i spolno i reproduktivno zdravlje, te jačanjem globalnih zdravstvenih inicijativa i suradnje;
 - (b) povećanja učinkovitosti, dostupnosti, održivosti, inovativnosti i otpornosti zdravstvenih sustava unapređivanjem pristupa, razmjene, stupnja upotrebe i ponovne upotrebe zdravstvenih podataka i digitalnih alata, infrastruktura i usluga, među ostalim radi podupiranja europskog prostora za zdravstvene podatke, te uvođenjem rješenja utemeljenih na umjetnoj inteligenciji, digitalnim tehnologijama ili robotici i drugih inovativnih pristupa u zdravstvenu skrb; unapređivanja digitalne transformacije zdravstvene skrbi; unapređivanja pravednog pristupa i povećanja kvalitete zdravstvenih usluga usmjerenih na pacijenta i utemeljenih na rezultatima, s posebnim težištem na radnoj snazi u području javnog zdravlja i zdravstvene skrbi; promicanja donošenja odluka na temelju dokaza (među ostalim podupiranjem procjene zdravstvenih tehnologija); podupiranja kliničkih ispitivanja, uključujući višedržavna klinička ispitivanja; integriranja rada europskih referentnih mreža; pružanja digitalnih rješenja za praćenje i koordinaciju; poticanja razmjene primjera najbolje prakse, izgradnje kapaciteta i integriranog rada među nacionalnim zdravstvenim sustavima, među ostalim, ovisno o slučaju, djelovanja i mreža među tijelima nadležnima za zdravstvo, kako bi se osigurala usklađenost i učinkovitost u cijeloj Uniji;

- (c) poticanja razvoja, proizvodnih kapaciteta, proizvodnje i industrijske primjene zdravstvenih tehnologija kako bi se povećala konkurentnost zdravstvenog sektora, među ostalim razvojem naprednih terapija kao što su lijekovi za naprednu terapiju te strateških projekata utvrđenih u zakonodavstvu Unije, te kako bi se osigurala dostupnost lijekova, medicinskih proizvoda, *in vitro* dijagnostičkih medicinskih proizvoda, kritičnih lijekova, digitalnih rješenja i medicinskih protumjera iz Unije relevantnih za pripravnost i odgovor na prekogranične prijetnje zdravlju, kao i konkurentnost i otpornost zdravstvenog sektora osiguravanjem da su takvi proizvodi inovativni, sigurni, pristupačni, dostupni i priuštivi, čime se promiče pravedan pristup u cijeloj Uniji;
- (e) zaštite ljudi podupiranjem razvoja, provedbe i praćenja politika zdravstvene sigurnosti radi suzbijanja ozbiljnih prekograničnih prijetnji zdravlju, u suradnji s tijelima država članica i dionicima, te koordiniranjem planova prevencije, pripravnosti i odgovora na razini Unije i nacionalnoj razini;
- (ea) podupiranja otkrivanja, razvoja, smanjenja rizika, demonstracije, pokusnog uvođenja, korištenja i širenja biotehnoloških inovacija, ubrzavanja uvođenja biotehnoloških rješenja na tržište i njihova prihvaćanja na tržištu, jačanja novih lanaca vrijednosti i omogućavanja pristupa financiranju i drugoj potpori za, među ostalim, MSP-ove, *start-up* poduzeća, organizacije koje provode istraživanja, pružatelje zdravstvene zaštite, *scale-up* poduzeća, kvalificiranu radnu snagu i inovatore;

- (f) poticanja inovativnog, održivog i konkurentnog sektora biogospodarstva u Uniji, među ostalim u području zdravstva, biotehnologije, biomaterijala i bioproizvoda, te vrednovanja poljoprivrednih i šumskih ostataka i otpada od hrane, proizvoda s negativnim emisijama ugljika, bioproizvodnje i biokemikalija, osobito podupiranjem otkrivanja, razvoja, smanjenja rizika, demonstracije, pokusnog uvođenja, proizvodnje i širenja inovacija u području biogospodarstva; ubrzavanjem uvođenja na tržište i prihvaćanja na tržištu biomaterijala iz poljoprivrede i šumarstva te vodenih resursa i ubrzavanjem rješenja za biogospodarstvo; jačanjem novih lanaca vrijednosti; stvaranjem kvalificirane radne snage i pružanjem pristupa financiranju i drugim oblicima potpore MSP-ovima, *start-up* i *scale-up* poduzećima te inovatorima;
- (g) poticanja konkurentnosti, inovativnosti, održivosti, otpornosti i pravednosti poljoprivrednog sektora, sektora ribarstva, akvakulture i šumarstva, prehrambenih sustava, uključujući preradu hrane, te ruralnih i obalnih područja. To uključuje njihovu ulogu u prelasku na klimatski neutralno gospodarstvo koje je otporno na klimatske promjene, pametno upravlja vodom i pozitivno utječe na prirodu, u zaštiti bioraznolikosti i prirodnih resursa, u doprinošenju dugoročnoj kvaliteti vode i sigurnosti proizvodnje hrane, dugoročnoj sigurnosti opskrbe hranom u Uniji te očuvanju zdravlja životinja i biljaka;
- (h) podupiranja djelovanja za razvoj, provedbu, praćenje i izvršavanje relevantnih pravnih akata i politika Unije. To uključuje podupiranje relevantnih institucija, suradnju među nacionalnim tijelima i s dionicima, izgradnju kapaciteta, među ostalim kapaciteta nacionalnih kontaktnih točaka, studije te razvoj i uvođenje alata i infrastruktura, uključujući informatičku infrastrukturu i alate.

2. U programima rada donesenima u skladu s pravilima iz ovog poglavlja ove Uredbe u poseban se namjenski dio uključuju aktivnosti u okviru stupa [Konkurentnost i društvo za koje se potpora dodjeljuje na temelju Uredbe (EU) [XXX] [Okvirni program za istraživanje i inovacije Obzor Europa] te se osigurava usklađenost s tim aktivnostima.

POGLAVLJE VI.

POTPORA ZA DIGITALNO VODSTVO

Članak 38.

Posebne odredbe za potporu politici digitalnog vodstva

1. Djelovanja za koja se potpora dodjeljuje na temelju ovog poglavlja moraju doprinositi općim ciljevima utvrđenima u članku 3. stavku 1. i specifičnim ciljevima utvrđenima u članku 3. stavku 2. točki (c).
2. Potpora za djelovanja koja se dodjeljuje na temelju ovog poglavlja financira se iz proračuna utvrđenog u članku 4. stavku 2. točki (d) i svih dodatnih doprinosa dodijeljenih u skladu s člankom 5.

Članak 39.

Posebne aktivnosti za potporu politici digitalnog vodstva

2. Potpora za digitalno vodstvo osobito se provodi putem sljedećih aktivnosti:
 - (a) razvoja i oblikovanja održivih osnovnih digitalnih tehnologija, proizvoda i usluga koji odražavaju vrijednosti Unije, među ostalim istraživanjima i inovacijama, primijenjenim istraživanjima, prijenosom tehnologije, industrijskom primjenom i prihvaćanjem na tržištu;

- (b) izgradnje privlačnih, konkurentnih, sigurnih i otpornih digitalnih ekosustava, među ostalim za disruptivna inovativna poduzeća, MSP-ove, *start-up* i *scale-up* poduzeća, kao i nove industrijske predvodnike u digitalnom sektoru kako bi ostali, rasli i napredovali u Uniji, pružanja potpore tim poduzećima u rastu i širenju njihovih tržišta, među ostalim nabavom i normizacijom, te jačanja sigurnosti opskrbe naprednim digitalnim tehnologijama i uslugama podupiranjem potrebnih kapaciteta, uključujući proizvodne kapacitete i napredne digitalne vještine;
- (c) uvođenja najsuvremenijih, sigurnih i održivih digitalnih aplikacija, infrastruktura i usluga u cijeloj Uniji, u koje su načelo integrirane kibernetičke sigurnosti i načelo zadane kibernetičke sigurnosti ugrađeni tijekom cijelog životnog ciklusa, među ostalim putem djelovanja za istraživanje naprednih digitalnih infrastruktura, transeuropskih digitalnih mreža i sigurne i interoperabilne digitalne javne infrastrukture, za inovacije u vezi s navedenim te za njihov razvoj, izradu, proizvodnju, izgradnju, modernizaciju, dovršetak ili uvođenje u širim razmjerima i prekogranično, koji djeluju kao ključni pokretači digitalne transformacije i podupiru otpornost i pripravnost društva, donoseći jasnu dodanu vrijednost poduzećima, javnim uslugama i građanima. Te se aktivnosti prema potrebi koordiniraju s nacionalnim ulaganjima i njima se iskorištava neiskorišteni potencijal za stvaranje domaćeg tržišta za napredne digitalne tehnologije u skladu s člankom 10.;
- (d) podupiranja digitalne transformacije javnog i privatnog sektora u Uniji, uključujući prekograničnu interoperabilnost i integraciju usluga te potporu razvoju i protoku naprednih digitalnih vještina, koje uključuju vještine u području kibernetičke sigurnosti, pružanja potrebne potpore ubrzavanju i produbljivanju prihvaćenosti i uvođenja digitalnih rješenja u cijelom privatnom sektoru, posebno kada su u pitanju složene tehnologije, te digitalizaciji javnog sektora, koja uključuje osiguravanje povezanih interoperabilnih digitalnih javnih usluga na razini Unije koje maksimalno povećavaju učinkovitost za poduzeća i građane;

(e) podupiranja djelovanja za razvoj, provedbu, praćenje i izvršavanje relevantnog zakonodavstva i politika Unije. To uključuje podupiranje relevantnih institucija, koordinaciju i suradnju među nacionalnim tijelima i s dionicima, izgradnju kapaciteta, među ostalim kapaciteta nacionalnih kontaktnih točaka, provođenje studija te razvoj i uvođenje alata i infrastruktura, uključujući informatičku infrastrukturu i alate.

3. Aktivnostima iz ovog poglavlja podupiru se razvoj, inovacije, uvođenje i nabava naprednih kapaciteta, infrastruktura, proizvoda, usluga, tehnologija i sposobnosti u području kibernetičke sigurnosti kako bi se ojačao europski ekosustav kibernetičke sigurnosti, osigurale otpornost i sigurnost kritične infrastrukture i digitalnih lanaca opskrbe, dodatno ojačale Unijina pripravnost u području kibernetičke sigurnosti i informiranost o stanju u vezi s prijetnjama te unaprijedili kapaciteti za otkrivanje i reagiranje na incidente. Te aktivnosti također podupiru konkurentnost industrijske baze Unije za kibernetičku sigurnost i razvoj vještina u području kibernetičke sigurnosti te povećavaju kibernetičku zrelost europske industrijske baze, uključujući MSP-ove.
4. U programima rada donesenima u skladu s pravilima iz ovog poglavlja ove Uredbe u poseban se namjenski dio uključuju aktivnosti u okviru stupa Konkurentnost i društvo iz Uredbe (EU) [XXX] [Okvirni program za istraživanje i inovacije Obzor Europa] te se osigurava usklađenost s tim aktivnostima.

POGLAVLJE VII.

POTPORA ZA OTPORNOST I SIGURNOST, OBRAMBENU INDUSTRIJU I SVEMIR

Članak 40.

Posebne aktivnosti za potporu otpornosti, sigurnosti, obrambenoj industriji i svemiru

1. Djelovanja za koja se potpora dodjeljuje na temelju ovog poglavlja moraju doprinositi općim ciljevima utvrđenima u članku 3. stavku 1. i specifičnim ciljevima utvrđenima u članku 3. stavku 2. točki (d).
2. Potpora za djelovanja koja se dodjeljuje na temelju ovog poglavlja financira se iz proračuna utvrđenog u članku 4. stavku 2. točki (e) i svih dodatnih doprinosa danih u skladu s člankom 5.

Članak 41.

Sinergija područja svemira i obrane

1. Osniva se Savjetodavni odbor za svemir i obranu.
 - 1.a Savjetodavni odbor za svemir i obranu može savjetovati Komisiju o koordinaciji, usklađenosti i komplementarnosti svemirskih aktivnosti i aktivnosti obrambene industrije kako je utvrđeno u članku 3. stavku 2. točki (d) podtočkama 2. i 3., o prioritetima te o povezanim oblicima potpore Unije za povećanje učinkovitosti ulaganja i djelotvornosti rezultata.
 - 1.b Članove Savjetodavnog odbora za svemir i obranu imenuju države članice, a Odbor donosi svoj poslovnik. Predstavnici ESVD-a i relevantnih agencija Unije, kao što je EDA, također mogu biti pozvani da sudjeluju kao promatrači.

ODJELJAK 1.

POTPORA POLITIKAMA ZA OTPORNE LANCE VRIJEDNOSTI KRITIČNIH SIROVINA

Članak 42.

Posebne aktivnosti za potporu politikama za otporne lance vrijednosti kritičnih sirovina

1. Potpora politikama za otporne lance vrijednosti kritičnih sirovina osobito se provodi putem sljedećih aktivnosti:
 - (a) podupiranja jačanja kapaciteta Unije za istraživanje, vađenje, preradu, uporabu, ponovnu uporabu i recikliranje kritičnih sirovina;
 - (b) kupnje kritičnih sirovina, u skladu s gospodarsko-sigurnosnim potrebama i ciljevima zelene i digitalne tranzicije, kako bi se smanjio rizik od poremećaja u opskrbi poduzeća u Uniji, uključujući uspostavu i upravljanje zalihama kritičnih sirovina u koordinaciji s državama članicama i industrijom;
 - (c) pružanja financijske potpore strateškim projektima na temelju Akta o kritičnim sirovinama;
 - (ca) podupiranja djelovanja za razvoj, provedbu, praćenje i izvršavanje relevantnih pravnih akata i politika Unije, među ostalim za izgradnju kapaciteta nacionalnih kontaktnih točaka.
2. Potpora koja se provodi putem aktivnosti iz stavka 1. može se pružati u bilo kojem obliku, među ostalim putem suradničkih istraživačkih i inovacijskih aktivnosti utvrđenih u Okvirnom programu za istraživanje i inovacije [REF] i utvrđenih u posebnom namjenskom dijelu programa rada.

3. U programima rada donesenima u skladu s pravilima iz ovog odjeljka ove Uredbe u poseban se namjenski dio uključuju aktivnosti u okviru stupa Konkurentnost i društvo iz Uredbe (EU) [XXX] [Okvirni program za istraživanje i inovacije Obzor Europa] te se osigurava usklađenost s tim aktivnostima.

ODJELJAK 2.

POTPORA POLITICI OBRAMBENE INDUSTRIJE

Članak 44.

Posebne aktivnosti za potporu politici obrambene industrije

1. Potpora politici obrambene industrije osobito se provodi putem sljedećih aktivnosti:
- (a) podupiranja uvođenja europskih obrambenih projekata od zajedničkog interesa iz članka 45.;
 - (b) podupiranja istraživanja i razvoja, inovacija i tehnološke superiornosti u području obrane iz članka 46.;
 - (c) podupiranja reaktivnosti, industrijskog rasta i otpornosti obrambene industrije iz članka 47.;
 - (ca) podupiranja pokretača povezanih s tržištem obrambene opreme na razini Unije iz članka 47.a;
 - (d) podupiranja suradnje u zajedničkoj nabavi, održavanju i dostupnosti u području obrane iz članka 48.;
 - (e) podupiranja vojnog prijevoza iz članka 49.;
 - (ea) podupiranja inovativnih i prilagodljivih aktivnosti za sve faze životnog ciklusa obrambenih proizvoda iz članka 49.a.

3. Potpora Unije koja se provodi putem aktivnosti iz stavka 1. može se pružati u bilo kojem obliku predviđenom Uredbom (EU, Euratom) 2024/2509. Takva potpora može obuhvaćati potporu suradničkim istraživačkim i inovacijskim aktivnostima za pojedinačne subjekte.
- 3.a Pri izvršavanju aktivnosti iz stavka 1. naglasak se stavlja na dosljednost sa strateškim smjernicama Europskog vijeća, ciljevima Strateškog kompasa za sigurnost i obranu, programom obrambene pripravnosti i prioritetima u području sposobnosti utvrđenima u kontekstu ZVSP-a, uključujući plan za razvoj sposobnosti te mogućnosti za suradnju utvrđene u kontekstu koordiniranog godišnjeg preispitivanja u području obrane (CARD). ECF na odgovarajući način uzima u obzir suradnju država članica u okviru stalne strukturirane suradnje (PESCO), inicijative i projekte Europske obrambene agencije (EDA) te relevantne aktivnosti Organizacije sjevernoatlantskog ugovora (NATO), kao što je postupak obrambenog planiranja NATO-a.

Članak 45.

Europski obrambeni projekti od zajedničkog interesa

1. Europski obrambeni projekti od zajedničkog interesa (EDPCI-jevi) sastoje se od suradničkih industrijskih projekata za jačanje konkurentnosti EDTIB-a u cijeloj Uniji, koji istodobno doprinose razvoju vojnih sposobnosti država članica kritičnih za sigurnosne i obrambene interese Unije i država članica, uključujući sposobnosti koje osiguravaju pristup svim područjima operativnog djelovanja, to jest kopnenom, morskom, zračnom, svemirskom i kibernetičkom prostoru.
2. Vijeće može, djelujući na temelju prijedloga Komisije, kvalificiranom većinom donijeti provedbene akte kojima se ažuriraju ili utvrđuju EDPCI-jevi. Vijeće može kvalificiranom većinom izmijeniti prijedlog Komisije.

- 2.a Države članice koordiniraju se kako bi pripremile prijedloge projekata za moguće EDPCI-jeve na uključiv način, prema potrebi uz potporu EDA-e.
- 2.b Prije predlaganja provedbenih akata iz stavka 2. Komisija provjerava usklađenost prijedloga projekata iz stavka 2.a sa svim kriterijima navedenima u stavku 4. i:
- (a) savjetuje se s državama članicama na uključiv način i uzima u obzir njihova stajališta i prijedloge projekata za potencijalne EDPCI-jeve;
 - (b) poziva Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku („Visoki predstavnik”) i EDA-u da stave na raspolaganje svoje stručno znanje kako bi se osigurala usklađenost s prioritetima i ciljevima iz stavka 4. točke (b), ponajprije s prioritetima u pogledu obrambenih sposobnosti koje su zajednički dogovorile države članice u okviru ZVSP-a, osobito kako su zajednički izraženi u kontekstu plana za razvoj sposobnosti, kako bi se dopunile informacije koje su države članice dostavile u vezi s prijedlozima projekata; i
 - (c) provjerava jesu li sve države članice i pridružene zemlje obaviještene o nastanku projekta i da im je pružena mogućnost sudjelovanja.
3. Vijeće u provedbenim aktima iz stavka 2.:
- (a) utvrđuje ciljeve i značajke EDPCI-ja u odnosu na kriterije utvrđene u stavku 4.;
 - (b) procjenjuje ukupnu financijsku veličinu EDPCI-ja; i
 - (c) utvrđuje popis zemalja koje sudjeluju u EDPCI-ju na datum donošenja provedbenog akta.

4. EDPCI mora ispunjavati sve sljedeće kriterije:

- (-a) projektom se znatno jačaju konkurentnost, učinkovitost i inovacijski kapacitet EDTIB-a, osobito tako što doprinosi uspostavi nove ili proširenju postojeće prekogranične suradnje, među ostalim s MSP-ovima i poduzećima srednje tržišne kapitalizacije, stvara pozitivne učinke prelijevanja na unutarnjem tržištu, znatno doprinosi integraciji tržišta i smanjenju fragmentacije tržišta, poboljšava interoperabilnost i međusobnu zamjenjivost obrambenih proizvoda te za cilj ima smanjivanje strateških ovisnosti, među ostalim diversifikacijom opskrbe i povećanjem kapaciteta;
- (a) projekt uključuje najmanje četiri države članice, a svim državama članicama i pridruženim zemljama daje se stvarna prilika za sudjelovanje u EDPCI-ju;
- (b) projekt doprinosi razvoju vojnih sposobnosti država članica kritičnih za sigurnosne i obrambene interese Unije i u skladu je s ciljevima Strateškog kompasa za sigurnost i obranu, prioritetima u pogledu obrambenih sposobnosti koje su zajednički dogovorile države članice u okviru ZVSP-a, osobito u kontekstu plana za razvoj sposobnosti, i mogućnostima za suradnju utvrđenima u kontekstu CARD-a; uzima u obzir suradnju država članica u okviru inicijativa i projekata PESCO-a i EDA-e; uzima u obzir relevantne aktivnosti koje provodi NATO, kao što je njegov postupak obrambenog planiranja, ako takve aktivnosti služe sigurnosnim i obrambenim interesima Unije;
- (c) koristi projekta obuhvaćaju veći dio Unije;
- (d) projekti moraju biti osobito značajni u smislu veličine ili opsega, ili za cilj imati ublažavanje znatnog tehnološkog ili financijskog rizika ili oba ta rizika;
- (e) potencijalne ukupne koristi projekta nadmašuju njegove troškove, među ostalim dugoročno.

- 4.a Provedba EDPCI-ja koji ispunjava uvjete za financiranje sredstvima Unije sastoji se od jedne ili više aktivnosti koja se odnosi na sljedeće:
- (a) zajedničku nabavu obrambenih proizvoda;
 - (b) ubrzavanje prilagodbe strukturnim promjenama kapaciteta za proizvodnju obrambenih proizvoda te povezanim potpornim aktivnostima;
 - (c) istraživanje ili razvoj novih obrambenih proizvoda ili nadogradnju postojećih;
 - (d) razvoj i nabavu potrebne infrastrukture.
- 4.b Države članice koje sudjeluju u EDPCI-ju osiguravaju da se u ugovorima koji se odnose na aktivnosti EDPCI-ja koje se podupiru financijskim sredstvima Unije primjenjuju kriteriji jednakovrijedni onima utvrđenima u članku 51., ovisno o vrsti aktivnosti iz stavka 4.a.
- 4.c Države članice koje sudjeluju u EDPCI-ju osiguravaju da su aktivnosti EDPCI-ja, uključujući one koje se ne podupiru financijskim sredstvima Unije, u skladu s ciljevima utvrđenima u članku 3. stavku 2. točki (d) podtočki 2. i stavku 1. ovog članka te da ne utječu na usklađenost EDPCI-ja s kriterijima utvrđenima u stavku 4. ovog članka.
5. Države članice koje sudjeluju u EDPCI-ju mogu prema potrebi odlučiti u EDPCI kao promatrače uključiti Europsku komisiju, Visokog predstavnika ili EDA-u.
6. EDPCI, kao i njegove posebne aktivnosti, može se pokrenuti u okviru struktura za europski program naoružanja (SEAP) uspostavljenih u skladu s Uredbom (EU) 2025/2643.
- 6.a Za financiranje u okviru aktivnosti EDPCI-ja prihvatljive su samo države članice i pridružene zemlje te SEAP-i koji se sastoje od država članica ili država članica i pridruženih zemalja.

7. Države članice mogu, ne dovodeći u pitanje članke 107. i 108. UFEU-a, primjenjivati programe potpore i pružati administrativnu potporu EDPCI-jevima.
8. Planiranje, izgradnja i rad proizvodnih postrojenja povezanih s EDPCI-jem mogu se smatrati imperativnim razlogom prevladavajućeg javnog interesa u smislu članka 6. stavka 4. i članka 16. stavka 1. točke (c) Direktive 92/43/EEZ i članka 4. stavka 7. Direktive 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, u interesu obrane u smislu članka 2. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 1907/2006 Europskog parlamenta i Vijeća, te u interesu javnog zdravlja i sigurnosti u smislu članka 9. stavka 1. točke (a) Direktive 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, pod uvjetom da su ispunjeni ostali uvjeti utvrđeni u tim odredbama.
 - 8.a Države članice koje sudjeluju u EDPCI-ju svake godine Komisiji podnose zajedničko izvješće o provedbi aktivnosti EDPCI-ja, među ostalim o usklađenosti sa zahtjevima utvrđenima u stavku 4.c.
 - 8.b Vijeće može na prijedlog Komisije kvalificiranom većinom izmijeniti provedbene akte donesene na temelju stavka 2., među ostalim uklanjanjem projekta kao EDPCI-ja ili unošenjem promjena elemenata utvrđenih u stavku 3.
 - 8.c Sve države članice i pridružene zemlje imaju mogućnost pridružiti se EDPCI-ju nakon njegove uspostave, podložno odobrenju svih država članica koje sudjeluju u tom EDPCI-ju.

Članak 46.

Istraživanje i razvoj, inovacije i tehnološka superiornost u području obrane

Aktivnosti kojima se podupiru istraživanje i razvoj, inovacije i tehnološka superiornost u području obrane osobito mogu obuhvaćati:

- (a) suradnička istraživačka djelovanja za obranu, od osnovnih do primijenjenih istraživanja, u skladu s člankom 44. stavkom 3.a, za koja rezultati tehnoloških skupina EDA-e za sposobnosti („CapTechs”) mogu poslužiti kao doprinos;
- (b) suradnička razvojna djelovanja za nove ili nadograđene obrambene proizvode i tehnologije, uključujući izradu prototipova, testiranje, kvalifikaciju ili certifikaciju i razvoj tehnologija ili imovine kojima se povećava učinkovitost tijekom cijelog životnog ciklusa obrambenih proizvoda i tehnologija;
- (c) djelovanja za potporu disruptivnim tehnologijama za obranu;
- (d) djelovanja za potporu bržim inovacijskim ciklusima i tehnološkoj integraciji za obranu, uključujući kontinuirano istraživanje i razvoj i tehnološke izazove;
- (e) *spin-in* djelovanja za prilagodbu civilnih tehnologija za obranu.

Reaktivnost, rast i otpornost obrambene industrije

1. Aktivnosti kojima se podupire jačanje reaktivnosti, rasta i otpornosti EDTIB-a povezane s prilagodbom kapaciteta za proizvodnju obrambenih proizvoda, uključujući njihove komponente i odgovarajuće sirovine u mjeri u kojoj su namijenjene ili se u cijelosti upotrebljavaju za proizvodnju obrambenih proizvoda, osobito mogu obuhvaćati:
 - (a) optimizaciju, širenje, modernizaciju, uključujući automatizaciju, nadogradnju ili prenamjenu postojećih ili uspostavu novih kapaciteta za proizvodnju obrambenih proizvoda, komponenata i sirovina, posebno s ciljem povećanja proizvodnog kapaciteta ili skraćivanja vremena potrebnog za proizvodnju i isporuku, među ostalim na temelju nabave ili kupnje potrebnih alatnih strojeva i svih ostalih potrebnih ulaznih materijala;
 - (b) uspostavu prekograničnih industrijskih partnerstava, među ostalim putem javno-privatnih partnerstava ili drugih oblika industrijske suradnje, uključujući MSP-ove, u okviru zajedničkih industrijskih napora, kao što su prekogranični zajednički pothvati, uključujući aktivnosti čiji je cilj koordinacija nabave ili rezerviranje i stvaranje zalihe obrambenih proizvoda, komponenata i odgovarajućih sirovina te koordinacija proizvodnih kapaciteta i planova proizvodnje;
 - (c) povećavanje i stavljanje na raspolaganje rezervnih proizvodnih kapaciteta za slučaj iznenadnog povećanja potražnje za obrambene proizvode, njihove komponente i odgovarajuće sirovine, u skladu s naručenim ili planiranim količinama proizvodnje;
 - (d) poticanje industrijalizacije i komercijalizacije obrambenih proizvoda razvijenih u okviru djelovanja koje financira Unija ili drugih suradničkih aktivnosti koje se provode uz potporu najmanje dviju država članica, među ostalim uspostavom prekograničnih industrijskih partnerstava, javno-privatnih partnerstava ili drugih oblika industrijske suradnje te povećanjem početne proizvodnje i licencirane proizvodnje, ovisno o slučaju;

- (e) testiranje, uključujući potrebnu infrastrukturu i, prema potrebi, certificiranje obnove obrambenih proizvoda kako bi se odgovorilo na njihovu zastarjelost i kako bi ih se učinilo upotrebljivima za krajnje korisnike;
- (f) smanjenje industrijskih strateških ovisnosti, među ostalim u cilju zamjene komponenata koje podliježu ograničenjima nepridružene treće zemlje ili subjekta iz nepridružene treće zemlje, ili razvoj sposobnosti zamjene ili uklanjanja takvih komponenata.

1.a Kada je riječ o djelovanjima kojima se potpora dodjeljuje na temelju ovog članka, Komisija može državama članicama i pridruženim zemljama na zahtjev dostaviti relevantnu dokumentaciju o djelovanju kako bi se izbjeglo dvostruko financiranje istih troškova.

Članak 47.a

Potpora pokretačima povezanim s tržištem obrambene opreme na razini Unije

1. Aktivnosti kojima se podupiru pokretači povezani s tržištem obrambene opreme na razini Unije osobito mogu obuhvaćati:
 - (a) potporu europskom mehanizmu vojne prodaje (MSM) kako bi se osigurala pravodobna dostupnost dostatnih količina obrambenih proizvoda, čime se potiče konkurentnost EDTIB-a [te, prema potrebi, ukrajinskog DTIB-a], a posebno:
 - i. potporu za uspostavu i održavanje pričuva za pripravnost obrambene industrije i upravljanje njima, kao i nastavak takvih pričuva uspostavljenih na temelju Uredbe (EU) 2025/2643;
 - ii. uspostavu i održavanje jedinstvenog, centraliziranog kataloga („Europski katalog vojne prodaje”) obrambenih proizvoda koje je razvio EDTIB; [i ukrajinski DTIB].

- (b) potporu uspostavi i funkcioniranju struktura za europski program naoružanja uspostavljenih u skladu s Uredbom (EU) 2025/2643;
 - (c) jačanje administrativnih kapaciteta povezanih s javnom nabavom obrambenih proizvoda i mjere koje doprinose olakšavanju postupaka za zajedničku nabavu obrambenih proizvoda.
3. Države članice, pridružene zemlje i SEAP-i koji uspostave pričuvu za pripravnost obrambene industrije odobravaju svim državama članicama, pridruženim zemljama i Ukrajini neposrednu i povlaštenu opciju kupnje, korištenja ili najma obrambenih proizvoda koji su dio te pričuve. Za potrebe kupnje koju provode države članice ili, ako je primjenjivo, pridružene zemlje iz pričuve za pripravnost obrambene industrije koju je uspostavio, kojom upravlja i koju održava SEAP, nabava se smatra ugovorom koji jedna vlada sklapa s drugom, kako je navedeno u članku 13. točki (f) Direktive 2009/81/EZ.
4. Komisija nakon savjetovanja s EDA-om ažurira Europski katalog vojne prodaje iz stavka 1. točke (a) podtočke ii., kako je utvrđeno u Uredbi (EU) 2025/2643. Države članice [, Ukrajinu] i gospodarske subjekte poziva se da taj katalog dobrovoljno popunjavaju, u skladu s primjenjivim nacionalnim zakonima i propisima.

Članak 48.

Zajednička nabava, održavanje i dostupnost u području obrane

1. Aktivnosti kojima se podupire zajednička nabava, održavanje i dostupnost u području obrane osobito mogu obuhvaćati suradnju među državama članicama i pridruženim zemljama u sljedećim područjima:
 - (a) zajedničkoj certifikaciji obrambenih proizvoda;
 - (b) oblikovanju zajedničkih zahtjeva za obrambene proizvode;
 - (c) nabavi obrambenih proizvoda;
 - (d) održavanju obrambenih proizvoda;
 - (e) dinamičnom upravljanju dostupnošću obrambenih proizvoda.

Aktivnosti kojima se podupire zajednička nabava, održavanje i dostupnost u području obrane trebale bi za cilj imati smanjenje fragmentacije i povećanje interoperabilnosti, čime se postiže ekonomija razmjera, osigurava brži pristup potrebnoj opremi i jača pripravnost obrambene industrije Unije i država članica.

- 1.a Za djelovanja povezana sa zajedničkom nabavom, održavanjem i dostupnošću u području obrane prihvatljivi su samo sljedeći pravni subjekti:
 - (a) javni naručitelji država članica ili pridruženih zemalja;
 - (b) međunarodne organizacije;
 - (c) SEAP-i;
 - (d) EDA.

2. Države članice i pridružene zemlje koje obavljaju djelovanje povezano sa zajedničkom nabavom u području obrane, održavanjem i dostupnošću jednoglasno imenuju prihvatljiv pravni subjekt zastupnikom koji za potrebe tog djelovanja djeluje u njihovo ime. Zastupnik osobito provodi postupke nabave i u ime zemalja sudionica s ugovarateljima sklapa ugovore koji iz njih proizlaze. On može sudjelovati u djelovanju kao korisnik i djelovati kao koordinator konzorcija. Zastupnik može upravljati sredstvima iz Fonda i sredstvima država članica sudionica i pridruženih zemalja te ih kombinirati.
3. Zastupnik na svoje postupke nabave i ugovore sklopljene s ugovarateljima primjenjuje kriterije jednakovrijedne onima utvrđenima u članku 51. te zahtijeva da se ti kriteriji primjenjuju na podugovaratelje.
4. Zastupnik obavješćuje Komisiju o jamstvima iz članka 51. stavka 3. Komisiji se na zahtjev na raspolaganje stavljaju dodatne informacije o tim jamstvima i mjerama ublažavanja. Komisija obavješćuje odbor iz članka 83. stavka 1. točke (e) o svakoj obavijesti dostavljenoj u skladu s ovim stavkom.
- 4.a Ako Unija podupire zajedničku nabavu u području obrane, države članice sudionice i pridružene zemlje drugim državama članicama i pridruženim zemljama na zahtjev stavljaju na raspolaganje relevantne informacije povezane s nabavom, kao što su glavne značajke, performanse, jedinični troškovi i rokovi isporuke, kako bi im omogućile da se pridruže zajedničkoj nabavi u području obrane u kasnijoj fazi pod poštenim i razumnim uvjetima.
- 4.b Države članice ili pridružene zemlje koje su zatražile informacije povezane s nabavom iz stavka 4.a mogu te informacije otkriti pravnim subjektima s poslovnim nastanom u Uniji ili u pridruženim zemljama koji djeluju u njihovo ime, isključivo u svrhu omogućivanja sudjelovanja u zajedničkoj nabavi u području obrane i pod uvjetom da su takve informacije na odgovarajući način zaštićene.

5. Svi ugovori koji proizlaze iz djelovanja povezanog sa zajedničkom nabavom, održavanjem i dostupnošću u području obrane moraju sadržavati odredbe o kupnji dodatnih količina obrambenih proizvoda za druge države članice, pridružene zemlje ili Ukrajinu.
6. Za potrebe ovog članka „zastupnik” znači javni naručitelj kako je definiran u članku 2. stavku 1. točki 1. Direktive 2014/24/EU⁴⁹ i članku 3. stavku 1. Direktive 2014/25/EU⁵⁰, s poslovnim nastanom u državi članici ili pridruženoj zemlji, EDA, SEAP uspostavljen u skladu s Uredbom (EU) 2025/2643 ili međunarodna organizacija koju su države članice, pridružene zemlje ili Ukrajina imenovala za provedbu zajedničke nabave u području obrane u njihovo ime.

Članak 49.

Potpora vojnom prijevozu⁵¹

1. Aktivnosti kojima se podupire vojni prijevoz u Uniji mogu obuhvaćati:
 - (a) potporu državama članicama u nabavi prijevoznih i logističkih kapaciteta s dvojnog namjenom;
 - (b) pružanje, putem ugovora o uslugama s komercijalnim operaterima, prijevoznih i logističkih kapaciteta s dvojnog namjenom;
 - (ba) potporu uspostavi i radu pričuve za solidarnost, uključujući njezine digitalne platforme;

⁴⁹ Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 65.), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj>.

⁵⁰ Direktiva 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 243.), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/25/oj>.

⁵¹ Ovaj članak i povezane odredbe morat će se uskladiti s ishodom pregovora o Uredbi o vojnom prijevozu.

- (c) potporu digitalizaciji procesa povezanih s vojnim prijevozom, koji uključuju dozvole za vojni prijevoz te carinske postupke i formalnosti;
- (d) jačanje, modernizaciju, širenje i prenamjenu industrijskih kapaciteta za proizvodnju i održavanje prijevoznih i logističkih kapaciteta s dvojnog namjenom koji izravno doprinose vojnom prijevozu u Uniji i unapređuju ga;
- (e) osposobljavanje, prekvalifikaciju i usavršavanje osoblja kako bi se povećala dostupnost kvalificiranog osoblja za sigurno rukovanje i prijevoz obrambenih proizvoda, komponenata i potrepština, osobito za sigurno i učinkovito kretanje glomazne, vrlo teške i opasne robe;
- (f) jačanje zaštite i povećanje otpornosti infrastrukture s dvojnog namjenom koja je strateški važna za vojni prijevoz, kao i razvoj sustava za skladištenje goriva i pratećih sustava;
- (g) podupiranje djelovanja za razvoj, provedbu, praćenje i izvršavanje relevantnih pravnih akata i politika Unije. To uključuje podupiranje relevantnih institucija, suradnju među nacionalnim tijelima i s dionicima, studije te razvoj i uvođenje alata i infrastruktura, uključujući informatičku infrastrukturu i alate.

2. Aktivnosti kojima se podupire vojni prijevoz u Uniji provode se u skladu s Uredbom (EU) [Uredba o vojnom prijevozu] i komplementarno s Uredbom (EU) [XXX] [CEF].

Članak 49.a

Potpora inovativnim i prilagodljivim aktivnostima za sve faze životnog ciklusa obrambenih proizvoda (Program EU-a za inovacije u području obrane)

1. Potpora inovativnim i prilagodljivim aktivnostima za sve faze životnog ciklusa obrambenih proizvoda, među ostalim potpora disruptivnim tehnologijama i pojedinačnim subjektima (npr. novim sudionicima, inovativnim *start-up* poduzećima, MSP-ovima i *scale-up* poduzećima) osobito može obuhvaćati:
 - (a) događanja za povezivanje, ubrzavanje poslovanja i obuku za inovatore;
 - (b) prilagodljive mehanizme financiranja;
 - (c) izazove i hakatone;
 - (d) potporu inovativnoj nabavi i iterativnim modelima nabave za nadogradnju sustava koji se brzo razvijaju;
 - (e) sva ostala djelovanja za kraće inovacijske cikluse i integraciju, validaciju, eksperimentiranje i prihvaćanje obrambenih proizvoda na tržištu; i
 - (f) potporu djelovanjima kojima se olakšava provedba aktivnosti iz ovog stavka.
2. Potpora inovativnim i prilagodljivim aktivnostima za sve faze životnog ciklusa obrambenih proizvoda može se pružati putem aktivnosti iz članka od 45. do 49. ili zajedno s tim aktivnostima.

Članak 50.

(Dopunska pravila o pridruživanju trećih zemalja)

(...)

Članak 51.

Dopunski kriteriji prihvatljivosti

1. Osim što moraju ispunjavati kriterije prihvatljivosti predviđene člankom 9. ove Uredbe, primatelji financijskih sredstava Unije iz ovog odjeljka moraju ispunjavati uvjete iz stavaka od 2. do 15.a ovog članka.
2. Primatelji financijskih sredstava Unije iz ovog odjeljka moraju imati poslovni nastan i izvršnu upravljačku strukturu u Uniji ili u pridruženoj zemlji.
- 2.a Primatelji financijskih sredstava Unije iz ovog odjeljka ne smiju podlijegati kontroli nepridružene treće zemlje ili subjekta iz nepridružene treće zemlje.
3. Odstupajući od stavka 2.a, pravni subjekt s poslovnim nastanom u Uniji ili u pridruženoj zemlji koji kontrolira nepridružena treća zemlja ili subjekt iz nepridružene treće zemlje prihvatljiv je kao primatelj financijskih sredstava Unije iz ovog odjeljka ako su Komisiji na raspolaganje stavljena jamstva odobrena u skladu s nacionalnim postupcima države članice ili pridružene zemlje u kojoj ima poslovni nastan, kao što su odgovarajuće mjere na temelju provjera, kako su definirane u članku 2. točki 3. Uredbe (EU) 2019/452⁵². Ovisno o prirodi aktivnosti, programom rada može se predvidjeti da se to odstupanje ne primjenjuje na aktivnosti iz članka 49.a.

⁵² Uredba (EU) 2019/452 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. ožujka 2019. o uspostavi okvira za provjeru izravnih stranih ulaganja u Uniji (SL L 79I, 21.3.2019., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj>).

Tim se jamstvima osigurava da uključenost pravnog subjekta u određeno djelovanje nije u suprotnosti sa sigurnosnim i obrambenim interesima Unije i država članica kako su utvrđeni u okviru ZVSP-a na temelju glave V. UEU-a.

Navedenim se jamstvima osobito mora potvrditi da su za potrebe određenog djelovanja uspostavljene mjere kako bi se osiguralo:

- (a) da se kontrola nad pravnim subjektom ne provodi na način kojim se ometa ili ograničava njegova sposobnost da provodi djelovanje i ostvaruje rezultate, kojim se nameću ograničenja u vezi s njegovom infrastrukturom, postrojenjima, imovinom, sredstvima, intelektualnim vlasništvom ili znanjem i iskustvom potrebnima u svrhu tog djelovanja, ili kojim se narušavaju njegove sposobnosti i standardi potrebni za provedbu djelovanja;
- (b) da je spriječen pristup nepridružene treće zemlje ili subjekta iz nepridružene treće zemlje svim klasificiranim ili neklasificiranim podacima povezanim s djelovanjem koji su zaštićeni obvezom čuvanja poslovne tajne i dostupni na temelju nužnosti pristupa podacima;
- (ba) da zaposlenici ili druge osobe uključene u djelovanje imaju nacionalno uvjerenje o sigurnosnoj provjeri koje je izdala država članica ili pridružena zemlja, ovisno o slučaju;
- (c) da prava intelektualnog vlasništva proizišla iz djelovanja iz članka 44. stavka 1. točaka (b) i (ea) te rezultati tih djelovanja ostaju primatelju tijekom i nakon dovršetka djelovanja, da ne podliježu kontroli ni ograničavanju od strane nepridružene treće zemlje ili subjekta iz nepridružene treće zemlje, da se ne izvoze izvan Unije ni izvan pridruženih zemalja niti su dostupni izvan Unije ili izvan pridruženih zemalja bez odobrenja države članice ili pridružene zemlje u kojoj pravni subjekt ima poslovni nastan i u skladu s ciljevima utvrđenima u članku 3.

Ako država članica ili pridružena zemlja u kojoj pravni subjekt ima poslovni nastan to smatra primjerenim, mogu se dati dodatna jamstva.

Komisija obavješćuje Odbor iz članka 83. stavka 1. točke (e) o svakom pravnom subjektu koji se smatra prihvatljivim kao primatelj financijskih sredstava Unije u skladu s ovim stavkom.

3.a Stavci 2.a i 3. ne primjenjuju se na:

- (a) javne naručitelje država članica i pridruženih zemalja;
- (b) međunarodne organizacije;
- (c) SEAP-e;
- (d) EDA-u.

8. Osim u određenim obrazloženim i iznimnim okolnostima, kada primatelji financijskih sredstava Unije nemaju lako dostupne alternative, infrastruktura, postrojenja, imovina i sredstva primatelja financijskih sredstava Unije uključenih u djelovanje koji se koriste za potrebe tog djelovanja moraju se nalaziti na državnom području države članice ili pridružene zemlje tijekom cijelog trajanja djelovanja.

9. Za djelovanja iz članka 44. stavka 1. točaka (b), (e) i (ea) uvjeti iz stavaka od 2. do 8. primjenjuju se na podugovaratelje uključene u djelovanje. Za potrebe ovog stavka „podugovaratelji uključeni u djelovanje” odnosi se na podugovaratelje koji imaju izravan ugovorni odnos s primateljem, druge podugovaratelje kojima je dodijeljeno najmanje 10 % ukupnih prihvatljivih troškova djelovanja i podugovaratelje kojima bi mogao biti potreban pristup klasificiranim podacima kako bi proveli djelovanje. Podugovaratelji uključeni u djelovanje nisu članovi konzorcija.

10. Za djelovanja iz članka 44. stavka 1. točke (d) uvjeti iz stavaka od 2. do 8. primjenjuju se na podugovaratelje uključene u djelovanje ili u zajedničku nabavu. Za potrebe ovog stavka „podugovaratelji uključeni u zajedničku nabavu” znači pravni subjekti koji pružaju ključne ulazne materijale koji imaju jedinstvene značajke nužne za funkcioniranje proizvoda, kojima je dodijeljeno najmanje 15 % vrijednosti ugovora i kojima je potreban pristup klasificiranim podacima za izvršenje ugovora.
11. Rezultati djelovanja iz članka 44. stavka 1. točaka (b) i (ea) te proizvodi ili tehnologije proizašli iz tih djelovanja ne smiju podlijetati nikakvoj kontroli ni ograničavanju od strane nepridružene treće zemlje ili subjekta iz nepridružene treće zemlje, izravno ili neizravno preko jednog ili više posredničkih pravnih subjekata, među ostalim u smislu prijenosa tehnologije.
12. Za djelovanja iz članka 44. stavka 1. točaka (c) i (d) trošak komponenata podrijetlom izvan Unije i pridruženih zemalja ne smije biti veći od 35 % procijenjenog troška komponenata krajnjeg proizvoda ili proizvoda za čije je povećanje proizvodnih kapaciteta dodijeljena potpora financijskim sredstvima Unije. Nijedna komponenta ne smije potjecati iz trećih zemalja koje su u suprotnosti sa sigurnosnim i obrambenim interesima Unije i država članica, uključujući poštovanje načela dobrosusjedskih odnosa.
13. Za djelovanja iz članka 44. stavka 1. točaka (c) i (d) primatelji financijskih sredstava Unije ili, ovisno o slučaju, ugovaratelji imaju mogućnost odlučivati, bez ograničenja koja nameću nepridružene treće zemlje ili subjekti iz nepridruženih trećih zemalja, o definiciji, prilagodbi i razvoju dizajna dotičnog obrambenog proizvoda, uključujući pravnu ovlast da zamijene ili uklone komponente koje podliježu ograničenjima koja nameću nepridružene treće zemlje ili subjekti iz nepridruženih trećih zemalja.

14. Za djelovanja iz članka 44. stavka 1. točaka (c) i (d) u programu rada može se navesti da se uvjeti prihvatljivosti iz stavaka 12. i 13. ovog članka ocjenjuju najkasnije na kraju djelovanja.
15. Osim za djelovanja iz članka 44. stavka 1. točaka (c) i (ea), članka 46. stavka 1. točke (c) i članka 47.a stavka 1. točke (a) podtočke ii., potpora Unije dodjeljuje se samo djelovanjima koja provode pravni subjekti koji surađuju u okviru konzorcija od najmanje tri prihvatljiva pravna subjekta koji imaju poslovni nastan u najmanje tri različite države članice ili pridružene zemlje. Najmanje tri od tih prihvatljivih pravnih subjekata koji imaju poslovni nastan u najmanje dvije različite države članice ili pridružene zemlje ne smiju biti pod izravnom ni neizravnom kontrolom istog pravnog subjekta ni pod međusobnom kontrolom tijekom cijelog razdoblja provedbe djelovanja;
- 15.a Osim za djelovanja iz članka 44. stavka 1. točaka (b) i (ea), potpora Unije može se također dodijeliti za djelovanja koja provodi SEAP uspostavljen u skladu s Uredbom (EU) 2025/2643.
18. Neovisno o članku 201. Financijske uredbe, provjerava se samo financijski kapacitet koordinatora.
19. U skladu s člankom 153. stavkom 3. Financijske uredbe odboru za evaluaciju mogu pomagati neovisni vanjski stručnjaci koji imaju valjano uvjerenje o sigurnosnoj provjeri, ako se ono zahtijeva u programa rada. Odstupajući od članka 242. Financijske uredbe, popis neovisnih stručnjaka ne objavljuje se.

19.a Sljedeća djelovanja nisu prihvatljiva za financiranje:

- (a) djelovanja u svrhu razvoja proizvoda i tehnologija čiji su upotreba, razvoj ili proizvodnja zabranjeni primjenjivim međunarodnim pravom;
- (b) djelovanja povezana sa smrtonosnim autonomnim sustavima koji djeluju izvan odgovornog lanca ljudskog zapovijedanja i nadzora i koji se ne mogu upotrebljavati u skladu s međunarodnim humanitarnim pravom;
- (c) djelovanja povezana s kazetnim streljivom.

Članak 52.

Stope financiranja

1. [Za djelovanja iz članka 44. stavka 1. točke (a) potpora Unije može pokriti do 100 % prihvatljivih troškova.
2. Za djelovanja iz članka 44. stavka 1. točke (b), kojima se podupiru istraživanja i inovacije u području obrane, potpora Unije može pokriti do 100 % prihvatljivih troškova.
3. Za djelovanja iz članka 44. stavka 1. točke (b), kojima se podupire razvoj obrambenih tehnologija i sposobnosti, potpora Unije može pokriti do 50 % prihvatljivih troškova ili, za nabavu usluga istraživanja i razvoja, do 50 % procijenjene vrijednosti ugovora.
4. Za djelovanja iz članka 44. stavka 1. točke (c) potpora Unije može pokriti do 50 % prihvatljivih troškova.
5. Za djelovanja iz članka 44. stavka 1. točke (d) potpora Unije može pokriti do 25 % procijenjene vrijednosti zajedničke nabave.

6. Za djelovanja iz članka 44. stavka 1. točke (e) potpora Unije može pokriti:
- (a) ako se djelovanjem podupire nabava koju provode države članice, do 25 % procijenjene vrijednosti nabave;
 - (b) ako je cilj djelovanja pomoći državama članicama u pristupu prijevoznim i logističkim resursima, do 100 % prihvatljivih troškova.
7. Kako bi se na odgovarajući način uzela u obzir posebna situacija dotičnog strateškog partnera, potpora Unije može pokriti do 100 % prihvatljivih troškova za djelovanja iz članka 44. stavka 1. točke (ea).]
8. Odstupajući od članka 184. stavka 6. Financijske uredbe, za djelovanja iz članka 44. stavka 1. točke (b) odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može odobriti ili nametnuti, u obliku paušalnih stopa, financiranje neizravnih troškova korisnika do najviše 25 % ukupnih prihvatljivih izravnih troškova djelovanja, isključujući izravne prihvatljive troškove za podugovaranje, financijsku potporu trećim stranama i sve jedinične troškove ili jednokratne iznose koji uključuju neizravne troškove.

Članak 53.

Kriteriji za dodjelu

1. Prijedlozi djelovanja iz ovog odjeljka doprinose obrambenoj pripravnosti u cijeloj Uniji i ocjenjuju se u skladu s kriterijima za dodjelu koji se utvrđuju u programu rada:
- (a) kvaliteta i učinkovitost provedbe djelovanja;

- (b) ciljevi, prioriteti i očekivani rezultati utvrđeni za odgovarajuće djelovanje, posebno na temelju evaluacije prema jednom ili više sljedećih kriterija, ovisno također o prirodi djelovanja i o pojedinačnom pozivu: (i) doprinosu izvrsnosti u obrambenom sektoru, (ii) inovacijskom potencijalu, (iii) prekograničnoj suradnji, (iiia) suradnji s MSP-ovima i poduzećima srednje tržišne kapitalizacije koji djelovanju donose veliku dodanu vrijednost, (iv) konkurentnosti, (v) povećanju proizvodnih kapaciteta i dostupnosti, (vi) smanjenju vremena potrebnog za proizvodnju i dostavu, (v) povećanju interoperabilnosti, (vii) povećanju međusobne zamjenjivosti, (viii) otpornosti i sigurnosti opskrbe u cijeloj Uniji kao odgovoru na utvrđene rizike, uključujući prije svega visoku izloženost riziku od ostvarenja konvencionalnih vojnih prijetnji i (ix) troškovnoj učinkovitosti i djelotvornosti.

Članak 53.a

Postupak odabira i dodjele

Komisija sredstva za financiranje iz ovog odjeljka dodjeljuje provedbenim aktima. Osim za djelovanja iz članka 44. stavka 1. točaka (a) i (d), ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 83. stavka 3.

Članak 54.

Prava pristupa i vlasništvo nad rezultatima

1. Ako se potpora Unije na temelju članka 44. stavka 1. točke (b) pruža u obliku bespovratnih sredstava, institucije, tijela, uredi ili agencije Unije, kao i tijela koja dodjeljuju sredstva, na zahtjev dobivaju prava pristupa rezultatima bez plaćanja naknade za licenciju, za obrazložene potrebe razvoja, provedbe i praćenja postojećih politika ili programa Unije u područjima svoje nadležnosti u nekomercijalne svrhe.

- 1.a Ako se potpora Unije na temelju članka 44. stavka 1. točke (b) pruža u obliku pretkomercijalne nabave, javni naručitelj ima pravo dodijeliti, ili zahtijevati od primatelja da dodijele, neisključive licencije trećim stranama za iskorištavanje rezultata pod poštenim i razumnim uvjetima koji će se utvrditi u ugovornim odnosima između zainteresiranih strana, bez prava na podlicenciranje, osim ako je u sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava navedeno drukčije.
2. Ne dovodeći u pitanje primjenjiva pravila za kontrolu izvoza, u okviru nadležnosti država članica i pridruženih zemalja:
- (a) nacionalna tijela država članica i pridruženih zemalja imaju pravo pristupa posebnim izvješćima o aktivnostima koje se financiraju na temelju članka 44. stavka 1. točke (b). Takva prava pristupa dodjeljuju se bez plaćanja naknade za licenciju, a Komisija ih prenosi državama članicama i pridruženim zemljama nakon što osigura da su uspostavljene odgovarajuće obveze u pogledu povjerljivosti;
 - (b) nacionalna tijela država članica i pridruženih zemalja koriste posebno izvješće iz točke (a) isključivo za svrhe povezane s korištenjem od strane njihovih oružanih snaga, snaga sigurnosti ili obavještajnih snaga ili u njihovu korist, među ostalim u okviru njihovih programa suradnje. Takvo korištenje uključuje studije, evaluaciju, procjenu, istraživanje, dizajn, prihvata i certifikaciju proizvoda, upotrebu, obuku i zbrinjavanje, kao i procjenu i izradu tehničkih zahtjeva za nabavu;

- (c) ako su dvije ili više država članica ili pridruženih zemalja zajednički sklopile, multilateralno ili u okviru Unije, jedan ili više ugovora s jednim ili više primatelja kako bi zajedno dodatno razvili rezultate aktivnosti za koje se potpora dodjeljuje na temelju članka 44. stavka 1. točke (b), one imaju prava pristupa tim rezultatima ako su ti rezultati u vlasništvu tih primatelja i potrebni za izvršenje tih ugovora. Takva prava pristupa odobravaju se bez plaćanja naknade za licenciju i pod posebnim uvjetima kako bi se osiguralo da se ta prava koriste samo za potrebe ugovora i da su uspostavljene odgovarajuće obveze u pogledu povjerljivosti;
- (d) kad je riječ o djelovanjima kojima se podupire razvoj obrambenih proizvoda i tehnologija na temelju članka 44. stavka 1. točke (b), prava pristupa rezultatima razvojnih djelovanja dodjeljuju se nacionalnim tijelima koja sufinanciraju djelovanje pod poštenim i razumnim uvjetima dogovorenima s primateljima koji generiraju te rezultate. Uvjeti za ostvarivanje takvih prava pristupa utvrđuju se u ugovornom odnosu između primatelja i nacionalnih tijela koja sufinanciraju djelovanje.
3. Ne dovodeći u pitanje diskrecijsko pravo država članica u pogledu njihove politike izvoza obrambenih proizvoda, svaki prijenos vlasništva nad rezultatima ili dodjela isključivih licencija nepridruženoj trećoj zemlji ili subjektu iz nepridružene treće zemlje za rezultate nastale uz potporu na temelju članka 44. stavka 1. točke (b), koji se odvijaju u roku od tri godine nakon završnog plaćanja za djelovanje podliježu prethodnom priopćavanju Komisiji i odobrenju relevantnih tijela države članice ili pridružene zemlje, pod uvjetima kojima se osigurava zaštita sigurnosnih i obrambenih interesa Unije. Ako je takav prijenos vlasništva u suprotnosti sa sigurnosnim i obrambenim interesima Unije i država članica ili ciljevima utvrđenima u članku 3., financijska potpora Unije pružena na temelju ove Uredbe mora se nadoknaditi.

Članak 55.

Dopunska pravila o klasificiranim podacima

5. Sigurnosni okvir za osiguravanje odgovarajuće zaštite klasificiranih novostečenih podataka dobivenih provedbom aktivnosti iz članka 44. stavka 1. uspostavlja se u skladu s Odlukom Komisije (EU, Euratom) 2015/444, u suradnji sa stručnjacima za sigurnost koje imenuju države članice i pridružene zemlje na čijem državnom području korisnici imaju poslovni nastan.
- 5.a Države članice na čijem državnom području korisnici imaju poslovni nastan mogu odlučiti o posebnom sigurnosnom okviru, uključujući ostvarivanje prava i izvršavanje odgovornosti onoga od kojeg podaci potječu, za zaštitu i postupanje s klasificiranim novostečenim podacima povezanim s aktivnostima iz članka 44. stavka 1. koje sufinanciraju nacionalna tijela država članica ili gospodarski subjekti koji sudjeluju u aktivnosti. Dotične države članice o takvoj odluci obavješćuju Komisiju.

Posebnim sigurnosnim okvirom osigurava se razina zaštite jednakovrijedna onoj koja se pruža Sporazumom između država članica Europske unije, koje su se sastale u okviru Vijeća, o zaštiti klasificiranih podataka koji se razmjenjuju u interesu Europske unije⁵³.

- 5.b S klasificiranim postojećim podacima koji nose nacionalnu oznaku stupnja tajnosti ili oznaku stupnja tajnosti koju je odredila međunarodna organizacija, a koji se dostavljaju korisnicima ili podugovarateljima ili koje oni međusobno razmjenjuju u vezi s djelovanjem, postupa se i štiti ih se u skladu s primjenjivim nacionalnim zakonima i drugim propisima ili s pravilima i drugim propisima koji se primjenjuju na međunarodnu organizaciju pod čijom su nadležnošću ti klasificirani postojeći podaci nastali, u skladu sa sporazumima o razmjeni i zaštiti klasificiranih podataka koji su na snazi i primjenjivi.

⁵³ SL C 202, 8.7.2011., str. 13.

Ako postojeći podaci koji nose nacionalnu oznaku stupnja tajnosti i dio su određenog djelovanja mogu utjecati na sadržaj novostečenih podataka koji su klasificirani kao klasificirani podaci EU-a, obavješćuje se onaj od kojeg takvi klasificirani postojeći podaci potječu i pribavlja se njegova prethodna pisana suglasnost.

- 5.c Poseban sigurnosni okvir iz stavka 5.a uspostavljaju države članice na čijem državnom području korisnici imaju poslovni nastan, i to najkasnije prije potpisivanja sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava. Njime se ne dovodi u pitanje mogućnost da Komisija ima pristup klasificiranim novostečenim podacima potrebnima za provedbu dotične aktivnosti.

ODJELJAK 3.

SVEMIRSKI SUSTAVI I PROVEDBA SVEMIRSKE POLITIKE

Članak 57.

Posebne odredbe

1. Aktivnosti za koje se potpora dodjeljuje na temelju ovog odjeljka moraju doprinosti općem cilju utvrđenom u članku 3. stavku 1. i specifičnim ciljevima utvrđenima u članku 3. stavku 2. točki (d) podtočki 3.
2. Potpora za aktivnosti koja se dodjeljuje na temelju ovog odjeljka financira se iz proračuna utvrđenog u članku 4. stavku 2. točki (e) i svih dodatnih doprinosa danih u skladu s člankom 5.

Članak 58.

Komponente

1. Svemirski sustavi i svemirska politika provode se putem sljedećih komponenata:
 - (a) komponente Određivanje položaja, navigacija i mjerenje vremena (PNT), koja se sastoji od potkomponenata Galileo i Europski geostacionarni navigacijski sustav (EGNOS);
 - (b) komponente Promatranje Zemlje (EO), koja se sastoji od potkomponenata Copernicus i Usluga promatranja Zemlje za državne potrebe (EOGS);
 - (c) komponente Sigurna povezivost, koja se sastoji od potkomponente Državne satelitske komunikacije (GOVSATCOM) i potkomponente Infrastruktura za otpornost, međusobnu povezanost i sigurnost putem satelita (IRIS²);
 - (d) komponente Svijest o situaciji u svemiru (SSA), koja se sastoji od potkomponenata Nadzor i praćenje u svemiru (SST), Svemirske meteorološke pojave (SWE) i Objekti u blizini Zemlje (NEO);
 - (e) komponente Pristup svemiru;
 - (f) komponente Komercijalizacija svemira i svemirsko gospodarstvo;
 - (g) komponente Tehnološka suverenost, istraživanja i inovacije za svemirske aktivnosti.
- 1.a U programima rada za provedbu komponenata ili potkomponenata iz ovog odjeljka suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti i njihov namjenski proračun integriraju se u poseban namjenski dio. Tim posebnim namjenskim dijelom osigurava se usklađenost s aktivnostima „Konkurentnost i društvo” koje se podupiru na temelju Uredbe (EU) [XXX] [Okvirni program Obzor Europa] i uzimaju se u obzir posebna pravila predviđena u ovom odjeljku.

Određivanje položaja, navigacija i mjerenje vremena (PNT)

1. Komponenta Određivanje položaja, navigacija i mjerenje vremena („komponenta PNT”, s potkomponentama Galileo i EGNOS) pruža dugoročne, najsuvremenije, pouzdane i sigurne usluge određivanja položaja, navigacije i mjerenja vremena, bez prekida, u definiranim područjima usluga, među ostalim u nepovoljnim uvjetima, te može podupirati prioritete politike Unije.
 - 1.a Galileo je autonomni civilni globalni navigacijski satelitski sustav (GNSS) pod civilnom kontrolom, koji se sastoji od konstelacije satelita, centara i globalne mreže zemaljskih postaja, a nudi usluge određivanja položaja, navigacije i mjerenja vremena, uzimajući u obzir sigurnosne potrebe i zahtjeve. EGNOS je civilni regionalni navigacijski satelitski sustav pod civilnom kontrolom, koji se sastoji od zemaljskih centara i postaja te nekoliko transpondera instaliranih na geosinkronim satelitima i kojim se pojačavaju i ispravljaju otvoreni signali koje emitira GNSS.
2. Aktivnosti u okviru komponente PNT uključuju:
 - (a) upravljanje, rad, održavanje, stalno unapređivanje i zaštitu svemirske i zemaljske infrastrukture i pruženih usluga;
 - (b) razvoj usluga PNT-a te razvoj i uvođenje budućih generacija postojećih sustava, kao i dodatnih aktivnosti, uključujući satelite u niskoj Zemljinoj orbiti (LEO-PNT), uzimajući u obzir potrebe korisnika;
 - (c) aktivnosti istraživanja i razvoja kojima se podupire modernizacija infrastrukture („uspostavna istraživanja i razvoj”) i razvoj aplikacija, korisničke tehnologije, među ostalim za državne potrebe, te normizacije i certifikacije („primijenjena istraživanja i razvoj”);

- (d) suradnju s drugim regionalnim ili globalnim navigacijskim satelitskim sustavima, među ostalim radi olakšavanja kompatibilnosti i interoperabilnosti, čime se doprinosi ulozi Unije kao globalnog aktera u svemirskom sektoru, te poticanja međunarodne suradnje i podupiranja europske svemirske diplomacije.

3. Usluge koje se pružaju u okviru komponente PNT osobito obuhvaćaju:

- (a) otvorenu uslugu (OS) koju svaki korisnik može besplatno koristiti;
- (b) uslugu visoke točnosti (HAS) za korisnike koji zahtijevaju veću učinkovitost od otvorene usluge;
- (c) usluge autentifikacije, uključujući autentifikaciju navigacijskih poruka otvorene usluge (OSNMA) sustava Galileo, uslugu autentifikacije signala (SAS) sustava Galileo i druge kapacitete autentifikacije raspona otvorene usluge (OS-RA);
- (d) javnu reguliranu uslugu (PRS) ograničenu na korisnike koje je ovlastila vlada;
- (e) satelitsku uslugu za upozoravanje na hitne situacije s više opasnosti (EWSS);
- (f) uslugu mjerenja vremena (TS);
- (g) prostor pružanja svemirske usluge (SSV) koji operatori svemirske imovine mogu koristiti;
- (h) nove globalne samostalne usluge traganja i spašavanja (SAR) s dodanom vrijednošću, među ostalim potencijalno za ovlaštene državne korisnike, te globalne usluge traganja i spašavanja koje doprinose međunarodnom sustavu COSPAS-SARSAT, za otkrivanje signala za pomoć i integraciju kapaciteta za dvosmjernu komunikaciju radi potpore operacijama spašavanja;
- (i) usluge za zaštitu ljudskog života (SoL) za korisnike kojima je sigurnost ključna, uključujući civilno zrakoplovstvo, pomorstvo i druge prometne primjene;
- (j) usluge diseminacije podataka (DDS);

- (k) uslugu upozoravanja na radiofrekvencijske smetnje, koja je dostupna ovlaštenim državnim korisnicima i zajednicama korisnika obuhvaćenima politikama pristupa iz stavka 5. te koja uključuje sve usluge koje pružaju sve komponente iz članka 58. stavka 1., uključujući informacije koje države članice dobrovoljno stavljaju na raspolaganje;
 - (l) doprinos komplementarnim uslugama PNT-a, uključujući zemaljske usluge, s početnim naglaskom na komplementarnim uslugama mjerenja vremena i, prema potrebi, drugim uslugama, čime se povećava otpornost u slučaju poremećaja u uslugama koje se pružaju u okviru komponente PNT.
4. Usluge iz stavka 3. besplatne su za države članice, Vijeće, Komisiju, ESVD i, prema potrebi, propisno ovlaštene agencije Unije. Politika određivanja cijena može se primijeniti na druge korisnike ako je tako predviđeno u politikama određivanja cijena iz stavka 5.
- 4.b Usluge u okviru potkomponente EGNOS pružaju se kao prioritet nad državnim područjima svih država članica i trećih zemalja koje sudjeluju u potkomponenti EGNOS koja su geografski smještena u Europi.
5. Komisija može provedbenim aktima donijeti tehničke i operativne specifikacije koje se odnose na usluge koje se pružaju u okviru komponente PNT, kao i politike pristupa za usluge iz stavka 3., uključujući, kada je to primjenjivo, politike određivanja cijena. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 83. stavka 3.

Članak 60.

Promatranje Zemlje (EO)

1. Komponenta Promatranje Zemlje („komponenta EO”) sastoji se od potkomponenata Copernicus i EOGS.
 - 1.a Copernicus je operativni, autonomni, civilni sustav za promatranje Zemlje usmjeren na korisnike, pod civilnom kontrolom, koji se temelji na postojećim nacionalnim i europskim kapacitetima te na namjenskoj svemirskoj infrastrukturi i operativnim uslugama. Nudi geoinformacijske podatke i usluge na temelju politike besplatnih, potpunih i otvorenih podataka koja podliježe ograničenjima, posebno kako bi se zaštitili sigurnosni interesi Unije ili država članica, u skladu sa stavkom 6. Temelji se na svemirskoj i zemaljskoj infrastrukturi, uključujući objekte za obradu podataka i informacija te distribucijsku infrastrukturu.
2. Copernicus podupire oblikovanje, provedbu i praćenje politika Unije i država članica, posebno u području okoliša, klimatskih promjena, mora, pomorstva, atmosfere, poljoprivrede i ruralnog razvoja, očuvanja kulturne baštine, civilne zaštite, praćenja infrastrukture, sigurnosti i zaštite, kao i digitalnog gospodarstva u okviru sastavnice politike „Digitalno vodstvo”, koja je usklađena s ciljevima Copernicusa.
3. Copernicus promiče međunarodnu koordinaciju sustavâ za promatranje Zemlje i povezane razmjene podataka radi jačanja svoje globalne dimenzije i komplementarnosti, uzimajući u obzir međunarodne sporazume i procese koordinacije.
4. „Temeljni korisnici Copernicusa” su institucije, tijela, uredi i agencije Unije te europska, nacionalna ili regionalna javna tijela u Uniji ili pridruženim trećim zemljama kojima je povjerena zadaća pružanja javne usluge za potrebe definiranja, provedbe, izvršavanja ili praćenja javnih civilnih politika, kao što su politika okoliša, civilne zaštite, sigurnosti, uključujući sigurnost infrastrukture, ili sigurnosne politike, i koji imaju koristi od podataka Copernicusa i informacija Copernicusa te imaju dodatnu ulogu u razvoju Copernicusa.

- 4.a Korisnički forum sustava Copernicus uspostavlja se kako bi savjetovao posebnu potkonfiguraciju iz članka 83. stavka 1. točke (g) o potrebama korisnika Copernicusa, razvoju usluga i prihvaćanju među korisnicima.
5. Kako bi se osigurao kontinuitet i razvoj Copernicusa te stalno ispunjavale potrebe korisnika, osobito temeljnih korisnika, Copernicus čine:
- (a) infrastruktura Copernicusa, uključujući razvoj, uvođenje i rad Sentinela Copernicusa, sljedeću generaciju i proširenje misija Sentinela, pristup podacima trećih strana o promatranju Zemlje koji se prikupljaju u svemiru i trajan pristup *in situ* podacima i drugim pomoćnim podacima, što obuhvaća usklađene paneuropske geoprostorne referentne podatke i moguće doprinose međunarodnih *in situ* mreža te moguće doprinose tim mrežama;
 - (b) usluge Copernicusa, među ostalim:
 - i. usluge praćenja stanja okoliša, izvješćivanja, verifikacije i osiguravanja usklađenosti, od globalne do lokalne razine, koje obuhvaćaju praćenje stanja atmosfere, praćenje morskog okoliša, praćenje stanja kopna i poljoprivrede te praćenje klimatskih promjena;
 - ii. usluge upravljanja kriznim situacijama kojima se podupiru operacije civilne zaštite i odgovora na krizne situacije te sprečavanje katastrofa i pripravnost na njih;
 - iii. sigurnosne usluge za potporu nadzoru unutar Unije i na njezinim vanjskim granicama, pomorskom nadzoru i vanjskom djelovanju Unije, uključujući njezinu zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku;

- (c) pristup podacima Copernicusa i njihova distribucija, uključujući odgovarajuću infrastrukturu i usluge za osiguravanje otkrivanja, pregledavanja, pristupa, sljedivosti, distribucije i iskorištavanja te dugoročnog čuvanja podataka Copernicusa i informacija Copernicusa, uz osiguravanje da su platforme za pristup podacima prilagođene potrebama temeljnih korisnika Copernicusa, kao i istraživačkih institucija i poduzeća, posebno MSP-ova, sa sučeljima prilagođenima korisnicima, osobito u sinergiji s drugim inicijativama povezanima s podacima, kao što su Podatkovni prostor za Europski zeleni plan ili Digitalni blizanci;
 - (ca) prihvaćanje Copernicusa među njegovim temeljnim korisnicima, uključujući prikupljanje i analizu potreba korisnika Copernicusa i izgradnju kapaciteta putem usluga Copernicusa, osobito putem horizontalnih aktivnosti kojima se podupire razvoj kapaciteta u državama članicama, među kojima su prekogranične i međusektorske aktivnosti; razvoj tržišta, posebno promicanjem podataka i usluga Copernicusa, i razvoj primijenjenih aplikacija kako bi se maksimalno povećale socioekonomske koristi.
- 5.a Komisija može provedbenim aktima donijeti tehničke i operativne specifikacije koje se odnose na usluge iz stavka 5. točke (b). Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 83. stavka 3.
6. Komisija može donijeti delegirane akte u skladu s člankom 84. radi dopune politike podataka i informacija Copernicusa u pogledu sigurnosnih ograničenja te specifikacija, uvjeta i postupaka za pristup i korištenje podataka Copernicusa i informacija Copernicusa.

7. EOGS je operativni, autonomni sustav za promatranje Zemlje dvojne namjene usmjeren na korisnike, pod civilnom i državnom kontrolom, koji osigurava bolju svjesnost o stanju kao potporu politikama Unije i država članica u području sigurnosti i obrane. EOGS se razvija postupnim pristupom u više koraka koji se temelji na potrebama civilno-vojnih korisnika na visokoj razini kako su definirane u dokumentu Potrebe civilno-vojnih korisnika EOGS-a na visokoj razini. Temelji se na postojećim kapacitetima koje pruža Satelitski centar Europske unije (SatCen) i jača ih, a obuhvaća mehanizam za objedinjavanje i dijeljenje kapaciteta za promatranje Zemlje iz država članica i od privatnih subjekata s poslovnim nastanom u Uniji, u skladu s uvjetima prihvatljivosti i sudjelovanja iz članka 69., kao i namjenske satelite, zemaljsku infrastrukturu, objekte za obradu podataka i informacija te distribucijsku infrastrukturu, podložno analizi nedostataka. Pruža sigurne, pouzdane, pravodobne, postojane i ciljane podatke, proizvode i informacije o promatranju Zemlje iz svemira i jača postojeće i planirane kapacitete. EOGS također može pružati dodatne podatke uslugama Copernicusa, posebno za potrebe civilne zaštite i sigurnosti.
8. EOGS čine:
- (a) infrastruktura EOGS-a, namijenjena uslugama za ovlaštene državne korisnike, koja obuhvaća:
 - i. mehanizam za objedinjavanje i dijeljenje državnih i komercijalnih kapaciteta putem federalne strukture;
 - ii. podložno analizi nedostatka kapaciteta i provedbenom aktu Vijeća donesenom na temelju te analize, kasniji razvoj i operacije novih misija za promatranje Zemlje, uključujući zemaljsku i svemirsku infrastrukturu koje su usklađene s općim sigurnosnim zahtjevima iz članka 77. stavka 3.; i
 - iii. pristup *in-situ* podacima i drugim pomoćnim podacima;

- (b) usluge EOGS-a za ovlaštene državne korisnike:
 - i. aktivnosti za generiranje, nabavu, izradu informacija o geoprostornim snimkama i proizvoda geoprostornih snimaka za primjene za svjesnost o stanju u području sigurnosti i obrane; i
 - ii. upravljanje zahtjevima za pružanje usluga te anonimizacija i prioritizacija tih zahtjeva;
 - (c) podaci EOGS-a: pristup podacima, njihova koordinacija i distribucija, uključujući infrastrukturu i usluge za osiguravanje sigurnog pristupa, distribucije, iskorištavanja i dugoročnog čuvanja podataka i informacija EOGS-a, među ostalim klasificiranih podataka.
- 8.a Odluku o razvoju i operacijama novih misija za promatranje Zemlje i povezanoj infrastrukturi iz stavka 8. točke (a) podtočke ii. ovog članka donosi Vijeće kvalificiranom većinom na prijedlog Komisije.
9. Uzimajući u obzir potrebe civilno-vojnih korisnika na visokoj razini iz stavka 7., Komisija može provedbenim aktima donijeti tehničke i operativne specifikacije koje se odnose na infrastrukturu EOGS-a iz stavka 8. točke (a), ne dovodeći u pitanje zadaće povjerene SatCenu u skladu s člankom 75. stavkom 8.a. U mjeri u kojoj mogu utjecati na aktivnosti SatCena, provedbenim aktima uzima se u obzir doprinos SatCena i ESVD-a. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 83. stavka 3.
- 9.a Države članice, Vijeće i ESVD sudionici su EOGS-a u mjeri u kojoj ovlašćuju korisnike ili osiguravaju satelitske kapacitete, lokacije za zemaljski segment ili dio objekata zemaljskog segmenta, koji su u skladu s općim sigurnosnim zahtjevima iz članka 77. stavka 3. Ne dovodeći u pitanje nadležnost država članica u području nacionalne sigurnosti i obrane, Komisija također može biti sudionica EOGS-a.

- 9.b Agencije Unije mogu postati sudionice EOGS-a samo u mjeri u kojoj je to potrebno za obavljanje njihovih zadaća i u skladu s detaljnim pravilima utvrđenima u administrativnom aranžmanu sklopljenom između dotične agencije i institucije Unije koja je nadzire.
- 9.c Ne dovodeći u pitanje stavak 9.b, agencije Unije mogu imati pristup klasificiranim podacima pod uvjetom da ispunjavaju uvjete utvrđene u članku 13. stavku 4.a.
10. Sudionici iz stavaka 9.a i 9.b ovog članka mogu ovlastiti korisnike EOGS-a. To se ovlaštenje dodjeljuje u skladu s člankom 76. Ovlašteni korisnici poštuju opće sigurnosne zahtjeve iz članka 77. stavka 3. EOGS se besplatno pruža sljedećim subjektima, pod uvjetom da su ovlašteni kao korisnici EOGS-a:
- (a) javnom tijelu Unije ili države članice ili tijelu kojem je povjereno izvršavanje javnih ovlasti u području sigurnosti i obrane;
 - (b) fizičkoj ili pravnoj osobi koja djeluje u ime i pod kontrolom javnog tijela ili tijela iz točke (a).
- 10.a Treće zemlje i međunarodne organizacije mogu postati sudionice EOGS-a na temelju posebnog međunarodnog sporazuma sklopljenog u skladu s člankom 218. UFEU-a i na temelju članka 11. stavka 4. ove Uredbe.
13. Aktivnosti istraživanja i razvoja podupiru razvoj Copernicusa i EOGS-a, uključujući njihove usluge, te primijenjena istraživanja i razvoj za aplikacije i korisničku tehnologiju za prihvaćanje usluga promatranja Zemlje.

Članak 61.

Sigurna povezivost

1. Komponentu Sigurna povezivost čine:
 - (a) potkomponenta GOVSATCOM, usluga satelitske komunikacije pod civilnom i državnom kontrolom kojom se omogućuje pružanje satelitskih komunikacijskih kapaciteta i usluga ovlaštenim državnim korisnicima iz Unije i država članica putem mehanizma za objedinjavanje i dijeljenje;
 - (b) potkomponenta IRIS², višeorbitalna satelitska konstelacija koja putem GOVSATCOM-ova centra omogućuje sigurnu i otpornu povezivost u cijelom svijetu za ovlaštene državne korisnike.
- 1.a Za potrebe ovog članka, GOVSATCOM-ov centar je operativni centar čija je glavna funkcija na siguran način povezati ovlaštene državne korisnike s pružateljima kapaciteta i usluga, uključujući IRIS², te na taj način optimizirati ponudu i potražnju u bilo kojem trenutku.
- 1.b Cilj je komponente Sigurna povezivost pružati usluge na temelju potreba korisnika i njome se:
 - (-a) osigurava dugoročna dostupnost pouzdanih, sigurnih i troškovno učinkovitih usluga GOVSATCOM-a za ovlaštene državne korisnike;
 - (a) osiguravaju pružanje i dugoročna dostupnost pouzdanih, sigurnih i troškovno učinkovitih usluga potkomponente IRIS² za državne potrebe ovlaštenim državnim korisnicima na temelju državne infrastrukture, kao i neprekinut pristup tim uslugama;
 - (aa) omogućuje pružanje usluga potkomponente IRIS² za državne potrebe ovlaštenim državnim korisnicima na temelju komercijalne infrastrukture iz stavka 3. točke (a) podtočke ii. putem GOVSATCOM-ova centra;

- (b) omogućuje pružanje komercijalnih usluga potkomponente IRIS² u okviru ugovora iz stavka 17. na temelju komercijalne infrastrukture iz stavka 3. točke (a) podtočke ii.;
- (c) putem potkomponente IRIS² osiguravaju razvoj i pružanje dodatnih komunikacijskih usluga za državne potrebe, među ostalim usluga izravno na uređaj, i omogućuju, ako je to moguće, druge komercijalne komunikacijske ili nekomunikacijske usluge, osobito poboljšanjem aktivnosti i stvaranjem sinergije među komponentama iz članka 58.;
- (d) poboljšava sigurna povezivost, među ostalim u pogledu niske latencije, na zemljopisnim područjima od strateške važnosti, kao što su Afrika i Arktik te Baltik, Crno more, sredozemna područja i Atlantik.

2. Potkomponente GOVSATCOM i IRIS² uključuju sljedeće aktivnosti:

- (-a) nabavu državnih i komercijalnih satelitskih komunikacijskih kapaciteta, usluga i korisničke opreme potrebnih za objedinjavanje, dijeljenje i pružanje usluga GOVSATCOM-a, koje trebaju pružati:
 - i. sudionici GOVSATCOM-a kako su navedeni u stavcima 11., 12. i 13.; ili
 - ii. pravne osobe koje su prošle postupak akreditacije za pružanje satelitskih komunikacijskih kapaciteta ili usluga u skladu s općim načelima sigurnosne akreditacije iz članka 16. Uredbe (EU) xx/xx* [o EUSPA-i], u skladu s općim sigurnosnim zahtjevima iz članka 77. stavka 3. ove Uredbe;

* SL: Molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta 2026/0084(COD).

- (a) utvrđivanje, projektiranje, razvoj, validaciju i povezane aktivnosti uvođenja za svemirsku i zemaljsku infrastrukturu koja je potrebna za pružanje usluga potkomponente IRIS² za državne potrebe te za zemaljsku infrastrukturu koja je potrebna za pružanje usluga GOVSATCOM-a;
- (b) aktivnosti iskorištavanja za pružanje usluga potkomponente IRIS² za državne potrebe, koje se sastoje od rada, održavanja, kontinuiranog unapređivanja i zaštite svemirske i zemaljske infrastrukture, uključujući opskrbljivanje zaliham, upravljanje zastarijevanjem i praćenje sigurnosti;
- (c) integraciju u sustav IRIS² europske kvantne komunikacijske infrastrukture (EuroQCI), nakon što bude operativna i akreditirana u skladu s općim načelima sigurnosne akreditacije iz članka 16. Uredbe (EU) xx/xx [o EUSPA-i]*, i koordinaciju s relevantnim aktivnostima iz poglavlja VI. ove Uredbe kako bi se omogućila takva integracija;
- (ea) aktivnosti istraživanja i razvoja za buduće generacije svemirske i zemaljske infrastrukture, za razvoj usluga GOVSATCOM-a i usluga potkomponente IRIS² za državne potrebe kojima se odgovara na potrebe korisnika, za tehnološki razvoj kako bi se osigurala tehnološka suverenost Unije i za prihvaćanje usluga sigurne povezivosti, uključujući aktivnosti povezane s projektiranjem, razvojem i proizvodnjom korisničkih terminala;
- (eb) kupnju usluga za ovlaštene državne korisnike na temelju komercijalne infrastrukture, po tržišnim uvjetima, kako bi se zajamčilo pružanje tih usluga tim korisnicima.

* SL: Molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta 2026/0084(COD).

3. Infrastruktura potkomponenata GOVSATCOM i IRIS² ispunjava sljedeće zahtjeve:
- (-a) infrastruktura GOVSATCOM-a obuhvaća infrastrukturu potrebnu za omogućavanje pružanja usluga GOVSATCOM-a, posebno GOVSATCOM-ov centar;
 - (a) infrastruktura potkomponente IRIS² modularna je i sastoji se od državne infrastrukture i komercijalne infrastrukture, kako slijedi:
 - i. državna infrastruktura potkomponente IRIS² uključuje sve relevantne zemaljske segmente, uključujući relevantne kontrolne centre, i svemirske segmente koji su potrebni za pružanje usluga za državne potrebe. Državna infrastruktura potkomponente IRIS² dopunjuje i nadovezuje se na potkomponentu GOVSATCOM, osobito na GOVSATCOM-ov centar;
 - ii. komercijalna infrastruktura potkomponente IRIS² obuhvaća sve svemirske i zemaljske resurse, osim onih koji su dio državne infrastrukture. Komercijalna infrastruktura potkomponente IRIS² ne smije ometati rad ni sigurnost njezine državne infrastrukture. Ugovaratelji iz stavka 15. u cijelosti financiraju komercijalnu infrastrukturu i snose sve rizike koji su s njome povezani;
 - (c) u državnoj infrastrukturi potkomponente IRIS² mogu se smjestiti dodatni satelitski podsustavi, posebno korisni teret, koji se mogu koristiti kao dio svemirske infrastrukture drugih komponenata iz članka 58., kao i satelitski podsustavi koji se koriste za pružanje nekomunikacijskih usluga ili kapaciteta državama članicama. Državna infrastruktura potkomponente IRIS² može uključivati međupovezanosti sa satelitima država članica ili drugim satelitima trećih strana, pod uvjetom da su u skladu s općim sigurnosnim zahtjevima iz članka 77. stavka 3. i operativnim zahtjevima iz stavka 7.;

- (e) zemaljski i svemirski segmenti iz točke (a) podtočke i. ovog stavka i njihov rad u skladu su s općim sigurnosnim zahtjevima iz članka 77. stavka 3.
4. Pružanje usluga komponente Sigurna povezivost osigurava se u skladu s portfeljem usluga iz stavka 6. ovog članka i operativnim zahtjevima iz stavka 7. ovog članka, kao i u skladu s općim sigurnosnim zahtjevima iz članka 77. stavka 3. Pružanje usluga potkomponente GOVSATCOM i usluga potkomponente IRIS² za državne potrebe mora biti u skladu s pravilima o dijeljenju i utvrđivanju prioriteta iz stavka 8. ovog članka. Ako je to moguće, a u svrhu kontinuiteta usluge potkomponente IRIS², države članice nastoje osigurati usklađenost i komplementarnost svojih relevantnih aktivnosti te interoperabilnost svojih kapaciteta s aktivnostima u okviru potkomponente IRIS².
5. Pristup uslugama GOVSATCOM-a i uslugama potkomponente IRIS² za državne potrebe besplatan je za institucijske i ovlaštene državne korisnike, osim ako Komisija utvrdi politiku određivanja cijena u skladu sa stavkom 9.
6. Komisija provedbenim aktima donosi portfelj usluga za:
- (a) usluge GOVSATCOM-a u obliku popisa kategorija satelitskih komunikacijskih kapaciteta i usluga i njihovih obilježja; i
- (b) usluge potkomponente IRIS² za državne potrebe koji sadržava tehničke specifikacije za svaku kategoriju usluga, uključujući usluge za ovlaštene državne korisnike na temelju komercijalne infrastrukture potkomponente IRIS². Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 83. stavka 3.

7. Komisija provedbenim aktima donosi operativne zahtjeve za usluge GOVSATCOM-a i usluge potkomponente IRIS² za državne potrebe, osobito kako bi se olakšala upotreba tih usluga za upravljanje krizama, svjesnost o stanju i upravljanje ključnom infrastrukturom, uključujući diplomatske i obrambene komunikacijske mreže. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 83. stavka 3.
8. Prema pravilima o dijeljenju i utvrđivanju prioriteta usluga GOVSATCOM-a i usluga potkomponente IRIS² za državne potrebe, prednost korisnicima daje se u skladu s time koliko su relevantni i ključni. Komisija provedbenim aktima donosi detaljna pravila o:
 - (a) dijeljenju i utvrđivanju prioriteta kapaciteta, usluga i korisničke opreme GOVSATCOM-a;
 - (b) pružanju usluga potkomponente IRIS² za državne potrebe.

Pri izradi tih provedbenih akata Komisija uzima u obzir očekivanu potražnju za različite scenarije korištenja, analizu sigurnosnih rizika za te scenarije korištenja i, prema potrebi, troškovnu učinkovitost i potrebe različitih operativnih okružja krajnjih korisnika. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 83. stavka 3.

9. Ako procjena očekivane potražnje koju provode sudionici potkomponenta GOVSATCOM i IRIS² te analiza tržišnih rizika koju provodi Komisija pokažu da postoji manjak kapaciteta ili ako potražnja premašuje pristupni kapacitet za usluge GOVSATCOM-a ili usluge potkomponente IRIS² za državne potrebe, što bi moglo dovesti do narušavanja tržišta, Komisija može provedbenim aktima donijeti politiku određivanja cijena za te usluge. Pri izradi tih provedbenih akata Komisija osigurava da se pružanjem usluga GOVSATCOM-a i usluga potkomponente IRIS² za državne potrebe ne narušava tržišno natjecanje, da ne dođe do manjka tih usluga i da utvrđena cijena ne dovede do prekomjerne naknade za ugovore iz stavka 15. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 83. stavka 3.
11. Države članice, Vijeće, Komisija i ESVD sudionici su potkomponente GOVSATCOM ili IRIS² u mjeri u kojoj ovlašćuju korisnike u skladu s člankom 76. ili pružaju satelitske komunikacijske kapacitete, lokacije za zemaljski segment ili dio objekata zemaljskog segmenta.
12. Agencije Unije mogu postati sudionice potkomponente GOVSATCOM ili IRIS² samo u mjeri u kojoj je to potrebno za obavljanje njihovih zadaća i u skladu s detaljnim pravilima utvrđenima u administrativnom aranžmanu sklopljenom između dotične agencije i institucije Unije koja je nadzire.
- 12.a Ne dovodeći u pitanje stavak 12., agencije Unije mogu imati pristup klasificiranim podacima EU-a ako ispunjavaju uvjete iz članka 13. stavka 4.a.
13. Treće zemlje i međunarodne organizacije mogu postati sudionice potkomponente GOVSATCOM ili IRIS² na temelju posebnog međunarodnog sporazuma sklopljenog u skladu s člankom 218. UFEU-a i na temelju članka 11. stavka 4. ove Uredbe.

14. Sudionici iz stavaka 11., 12. i 13. ovog članka ovlašćuju korisnike usluga GOVSATCOM-a i usluga potkomponente IRIS² za državne potrebe u skladu s člankom 76. Ovlašteni korisnici poštuju opće sigurnosne zahtjeve iz članka 77. stavka 3. Sljedeći subjekti mogu biti ovlašteni kao korisnici usluga GOVSATCOM-a ili usluga potkomponente IRIS² za državne potrebe:
- (a) javno tijelo Unije ili države članice ili tijelo kojem je povjereno izvršavanje javnih ovlasti;
 - (b) fizička ili pravna osoba koja djeluje u ime i pod kontrolom javnog tijela ili tijela iz točke (a).
15. Potkomponenta IRIS² provodi se osobito putem ugovora o koncesiji, kojim se predviđa raspodjela rizika između Unije i ugovaratelja. Ostali ugovori za daljnju provedbu potkomponente IRIS² mogu imati oblik ugovora o koncesiji, ugovora o nabavi, ugovora o uslugama ili ugovora o radovima. Ako ugovor o koncesiji za IRIS² ne bude dodijeljen, Komisija osigurava optimalnu provedbu ciljeva iz stavka 1.b točaka (a) i (d) omogućavanjem, ovisno o slučaju, ugovora o nabavi, ugovora o uslugama ili radovima, ili mješovitog ugovora.
16. Ako ugovaratelji iz stavka 15. ne mogu ispuniti svoje obveze, Komisija poduzima potrebne mjere kako bi osigurala kontinuitet usluga potkomponente IRIS² za državne potrebe.

17. Ugovorima iz stavka 15. posebno se osigurava da se pri pružanju usluga na temelju komercijalne infrastrukture potkomponente IRIS² štite ključni interesi Unije i poštuju ciljevi te potkomponente. Tim se ugovorima predviđaju odgovarajuće zaštitne mjere kako bi se izbjegla svaka prekomjerna naknada za ugovaratelje iz stavka 15., narušavanje tržišnog natjecanja, sukob interesa, neopravdana diskriminacija ili bilo koja druga skrivena neizravna prednost. Takve zaštitne mjere mogu uključivati obvezu računovodstvenog razdvajanja pružanja usluga potkomponente IRIS² za državne potrebe i pružanja komercijalnih usluga potkomponente IRIS², uključujući uspostavu subjekta koji je strukturno i pravno odvojen od vertikalno integriranog operatera za pružanje usluga za državne potrebe te osiguravanje otvorenog, poštenog, razumnog i nediskriminirajućeg pristupa infrastrukturi potrebnoj za pružanje komercijalnih usluga. Tim se ugovorima također osigurava da su uvjeti prihvatljivosti iz članka 69. ispunjeni tijekom cijelog njihova trajanja. Komisija zahtijeva da, na temelju ugovora o koncesiji iz stavka 15., *start-up* i *scale-up* poduzeća, MSP-ovi i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije iz cijele Unije mogu pružati vlastite usluge krajnjim korisnicima.
18. Ako se državne i komercijalne usluge potkomponente IRIS² oslanjaju na zajedničke podsustave ili sučelja kako bi se osigurala sinergija, u ugovorima iz stavka 15. mora se utvrditi koji su od tih zajedničkih podsustava i sučelja dio državne infrastrukture kako bi se osigurala zaštita sigurnosnih interesa Unije i država članica.
19. Komercijalnu infrastrukturu potkomponente IRIS² iz stavka 3. točke (a) podtočke ii. u potpunosti financiraju ugovaratelji iz stavka 15. kako bi se ispunio cilj iz stavka 1.b točke (b).

Članak 62.

Nadzor i praćenje u svemiru (SST)

1. Potkomponenta Nadzor i praćenje u svemiru („potkomponenta SST”) komponente SSA osobito uključuje:
 - (a) uspostavu, razvoj, uvođenje i rad mreže zemaljskih i svemirskih senzora SST-a država članica, kao što su radari, laseri ili teleskopi, koji se odabiru na temelju studija strukture i procjene učinkovitosti za mjerenje i praćenje, uključujući senzore razvijene u okviru Europske svemirske agencije (ESA), senzora komercijalnog sektora Unije i, potencijalno, svemirskih senzora u vlasništvu Unije, čiji je cilj nadzor i praćenje svemirskih objekata i izrada autonomnog europskog kataloga svemirskih objekata;
 - (b) obradu i analizu podataka SST-a radi dobivanja informacija SST-a i oblikovanja usluga SST-a iz stavaka 5. i 6.;
 - (c) pružanje usluga SST-a iz stavka 5. korisnicima SST-a iz članka 9. točaka (a) i (b);
 - (d) traženje, poticanje i podupiranje sinergije s inicijativama za promicanje razvoja i uvođenja tehnologija ili usluga zbrinjavanja svemirskih letjelica na kraju operativnog životnog vijeka te tehnoloških sustava ili usluga za sprečavanje sudara svemirskih objekata i moguće uklanjanje svemirskog otpada;
 - (da) pružanje usluga iz stavka 6. državnim korisnicima SST-a iz članka 9. točke (c);

- (e) suradnju, među ostalim razmjenu informacija, s međunarodnim inicijativama u području koordinacije svemirskog prometa;
 - (f) aktivnosti potrebne za potporu sigurnom i održivom korištenju svemira;
 - (fa) aktivnosti povezane sa smanjenjem svemirskog otpada kako bi se smanjila njegova proizvodnja, sanacijom svemirskog otpada, praćenjem lansiranja nakon utiskivanja, posebnim uslugama za konstelacije, uspostavom tržišta za podatke, informacije i usluge SST-a, pripremom sustava SST-a za operacije u cislunarnom prostoru, potporom za operacije i usluge u svemiru (ISOS) te inicijativama za tamno i tiho nebo;
 - (g) aktivnosti istraživanja i razvoja kojima se podupire razvoj potkomponente SST, uključujući njezine usluge i obradu podataka te komercijalne kapacitete.
3. Partnerstvo za SST pokrenuto na temelju Uredbe (EU) 2021/696 ostaje na snazi na temelju ove Uredbe i podupire razvoj aktivnosti na temelju potreba korisnika, uključujući transparentne mehanizme za evaluaciju i integraciju komercijalnih kapaciteta SST-a, te doprinosi provedbi aktivnosti iz stavka 1. točaka od (a) do (fa) i točke (g), među ostalim pružanjem tehničke i administrativne potpore, stručnog znanja, studija ili relevantnih istraživačkih i inovacijskih aktivnosti. Komisija može provedbenim aktima donijeti pravila o sudjelovanju država članica u tom partnerstvu, o organizacijskom okviru tog sudjelovanja i o uključivanju dodatne države članice u kasnijoj fazi. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 83. stavka 3.
4. Kako bi se povećao doprinos provedbi SST-a, Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 84. radi dopune stavka 3. detaljnim popisom zadaća koje treba obavljati Partnerstvo za SST iz stavka 3.

5. Usluge SST-a iz stavka 1. točke (c) besplatne su, dostupne bez prekida i prilagođene potrebama korisnika SST-a iz stavka 9., a uključuju:
- (a) procjenu rizika od sudara svemirskih letjelica ili svemirskih letjelica i svemirskog otpada te, prema potrebi, generiranje upozorenja za izbjegavanje sudara i preporuka za manevre tijekom sljedećih faza misija svemirskih letjelica: lansiranja, ulaska u orbitu, dizanja u orbiti, rada u orbiti te zbrinjavanja;
 - (b) otkrivanje i utvrđivanje značajki fragmentacija, raspada ili sudara u orbiti;
 - (c) procjenu rizika od nekontroliranog ponovnog ulaska svemirskih objekata, uključujući svemirski otpad, u Zemljinu atmosferu te generiranje povezanih informacija, uključujući predviđanja o vremenu i vjerojatnom mjestu mogućeg udara.
6. Usluge SST-a za ovlaštene državne korisnike SST-a iz stavka 9. točke (c) besplatne su, dostupne bez prekida i prilagođene njihovim potrebama, a mogu obuhvaćati korelaciju, filtriranje i pohranu svih podataka SST-a koji proizlaze iz mreže senzora iz stavka 1. točke (a) i diseminaciju podataka SST-a ovlaštenim državnim korisnicima SST-a na temelju kataloga iz stavka 1. točke (a).
9. U korisnike SST-a ubrajaju se:
- (a) temeljni korisnici SST-a, koji imaju pristup svim uslugama SST-a iz stavka 5.: države članice, ESVD, Komisija, Agencija te javni i privatni vlasnici i operateri svemirskih letjelica s poslovnim nastanom u Uniji;
 - (b) netemeljni korisnici SST-a, koji imaju pristup uslugama iz stavka 5. točaka (a) i (c): ostali javni i privatni subjekti i međunarodne organizacije;
 - (c) ovlašteni državni korisnici SST-a, koji imaju pristup uslugama iz stavka 6.: države članice i ESVD.

- 9.a Kako bi se potaknulo prihvaćanje usluga SST-a iz stavka 5. ili zaštitili sigurnosni interesi Unije i država članica, Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata radi izmjene popisa netemeljnih korisnika ili dopune popisa usluga kojima mogu imati pristup.
10. Komisija može provedbenim aktima donijeti politike pristupa koje se odnose na usluge SST-a iz stavka 5. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 83. stavka 3.
- 10.a Komisija može provedbenim aktima donijeti politike pristupa i specifikacije o pružanju usluga SST-a te tehničke i operativne specifikacije za usluge SST-a iz stavka 6. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 83. stavka 3.
11. Potkomponenta SST nije otvorena za sudjelovanje trećih zemalja. Međutim, otvorena je Norveškoj, podložno sklapanju odvojenog posebnog sporazuma u skladu s člankom 218. UFEU-a i na temelju članka 11. stavka 4.

Članak 63.

Objekti u blizini Zemlje (NEO)

1. Cilj je potkomponente Objekti u blizini Zemlje („potkomponenta NEO”) komponente SSA praćenje rizika od prirodnih objekata u Sunčevu sustavu koji se približavaju Zemlji.
2. Potkomponenta NEO uključuje aktivnosti za ostvarivanje cilja utvrđenog u stavku 1. Uključuje aktivnosti potpore povezane s održavanjem i unošenjem podataka u Unijin katalog fizičkih svojstava objekata u blizini Zemlje te može uključivati procjenu rizika od udara.
3. Potkomponenta NEO uključuje aktivnosti istraživanja i razvoja kojima se podupiru njezin razvoj te primijenjena istraživanja i razvoj aplikacija i korisničke tehnologije.

Članak 64.

Svemirske meteorološke pojave (SWE)

1. Cilj je potkomponente Svemirske meteorološke pojave („potkomponenta SWE”) komponente SSA pratiti i procjenjivati prirodne promjene uzrokovane varijabilnom solarnom aktivnošću i povezane sa svemirskim meteorološkim pojavama, kao što su solarni vjetar i solarne baklje, te njihove učinke na kritične sustave i infrastrukturu obuhvaćene tehničkim zahtjevima za usluge iz stavka 4.
2. Potkomponenta SWE uključuje sve aktivnosti potrebne za pružanje svemirskih meteoroloških usluga, uključujući kupnju podataka iz komercijalnih izvora te aktivnosti istraživanja i razvoja kojima se podupire razvoj potkomponente SWE, kao i njezine usluge te primijenjena istraživanja i razvoj aplikacija i korisničke tehnologije za prihvaćanje usluga SWE-a.
3. Cilj je usluga SWE-a da budu dostupne bez prekida i besplatno. Usluge SWE-a osobito obuhvaćaju područje svemira i mogu se postupno proširiti na druga područja u skladu s potrebama korisnika.
4. Komisija može provedbenim aktima donijeti tehničke i operativne specifikacije koje se odnose na usluge SWE-a, uzimajući u obzir potrebe korisnika. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 83. stavka 3.

Članak 65.

Pristup svemiru

1. Pristup svemiru je sposobnost lansiranja i prijenosa svemirskih letjelica prema svemiru, u svemiru i iz njega, korištenjem lansirnih sustava.
2. Cilj je komponente Pristup svemiru poticati autonoman, otporan i održiv pristup svemiru podupiranjem pouzdanosti, konkurentnosti i troškovne učinkovitosti europskih usluga lansiranja, zajedno s kohezivnim i kooperativnim europskim pristupom, uzimajući u obzir ključne sigurnosne interese Unije i država članica.
3. U sinergiji s drugim programima i programima financiranja Unije i ne dovodeći u pitanje aktivnosti ESA-e, aktivnosti u okviru komponente Pristup svemiru uključuju:
 - (a) nabavu ili zajedničku nabavu, objedinjavanje ili poticaje za europske usluge lansiranja za potrebe Unije i, na njihov zahtjev, za potrebe država članica i međunarodnih organizacija, uključujući potrebe demonstracijskih aktivnosti u orbiti i aktivnosti validacije u orbiti za potporu aktivnostima iz članka 66. stavka 2. točke (e) i članka 67. stavka 2.;
 - (b) pristup istraživanju i inovacijama u svemirskom sektoru, uključujući nadogradnju i razvoj novih tehnologija, sustava i usluga;
 - (c) razvoj, prilagodbu, izgradnju, održavanje i rad kritične zemaljske infrastrukture u Uniji, među ostalim objekata potrebnih za testiranje, lansiranje i obnavljanje pristupa svemirskim tehnologijama i uslugama.

4. Komisija uspostavlja Forum za koordinaciju pristupa svemiru koji uključuje države članice, Agenciju, relevantne međunarodne organizacije, posebno ESA-u, i druga europska javna tijela radi koordinacije europskih institucionalnih aktivnosti u području pristupa svemiru i europskog pristupa iz stavka 2.
5. (...)

Članak 66.

Komercijalizacija svemira i svemirsko gospodarstvo

1. Komponenta Komercijalizacija svemira i svemirsko gospodarstvo uključuje CASSINI i aktivnosti za poticanje prihvaćanja među korisnicima. CASSINI je inicijativa Unije za svemirsko poduzetništvo. U okviru CASSINI-ja poduzimaju se djelovanja za potporu komercijalizaciji proizvoda i usluga svemirske industrije Unije, s posebnim težištem na poduzetništvu, te za iskorištavanje privatnih ulaganja i podupiranje rasta i širenja poduzeća na unutarnjem tržištu te na međunarodnoj razini. Aktivnosti komercijalizacije svemira mogu se provoditi u suradnji s državama članicama i relevantnim organizacijama, uključujući ESA-u.
2. Ova komponenta uključuje sljedeće aktivnosti:
 - (a) stvaranje investicijskih instrumenata Unije za privatna ulaganja u početnoj fazi, ranoj fazi rasta i fazi rasta poduzeća te olakšavanje izlaska za osnivače i ulagače;
 - (b) uspostavu mehanizma Unije za industrijsko širenje kako bi se omogućilo više privatnih ulaganja u nova i postojeća proizvodna postrojenja i ojačali lanci opskrbe u Uniji;
 - (c) potporu razvoju Unije vještina u svemirskom sektoru, uključujući informacije o vještinama, razvoj kurikuluma o svemiru, usavršavanje, prekvalifikaciju, mobilnost i programe razmjene;

- (d) jačanje lokalnih svemirskih ekosustava, u koordinaciji s nacionalnim i regionalnim inicijativama, okupljanjem različitih aktera radi promicanja svemirskih inovacija i pružanja potpore, objekata i usluga građanima i poduzećima u cilju poticanja poduzetništva, posebno putem prijenosa tehnologije, usluga ubrzanja poslovanja, povezivanja i umrežavanja ulagača, te omogućivanjem boljeg pristupa tržištu i međunarodnih poslovnih mreža;
- (e) programe za ubrzanje tržišne spremnosti i komercijalnog rasta korištenjem ugovora i programa za primarne klijente kako bi se privukli korisnici s tržišta privatnog i javnog sektora, uključujući svemirske komponente i infrastrukturu, kao i proizvode koji koriste svemirske podatke i usluge;
- (f) djelovanja potrebna za potporu svemirskom gospodarstvu Unije, uključujući prihvaćanje među korisnicima i daljnji razvoj tržišta, te unutarnjem tržištu svemirskih aktivnosti.

Članak 67.

Tehnološka suverenost, istraživanja i inovacije

1. Komponenta Tehnološka suverenost, istraživanja i inovacije Uniji omogućuje izgradnju konkurentnog, autonomnog i inovativnog ekosustava svemirske industrije, s ciljem povećanja tehnološke suverenosti, neovisnosti i samodostatnosti Unije u svemirskom sektoru. Njome se potiče razvoj i prihvaćanje najsuvremenijih svemirskih tehnologija. Također, njome se smanjenje kritičnih ovisnosti o tehnologijama izvan Unije utvrđuje kao prioritet, stvara sinergija s drugim sektorima, promiče sazrijevanje ključnih tehnologija počevši od istraživanja do industrijalizacije i potiču tehnologije s dvojnou namjenom, koje se mogu koristiti i u civilne i u obrambene svrhe.

2. Komponenta Tehnološka suverenost, istraživanja i inovacije uključuje sljedeće aktivnosti:
- (a) aktivnosti povezane s tehnološkom suverenošću Unije, kao što su inovacije, razvoj, industrijalizacija i prihvaćanje ključnih svemirskih tehnologija, uključujući one izravno povezane s Opservatorijem EU-a za ključne tehnologije, i provedba planova Opservatorija kojima se smanjuje ovisnost Unije duž lanaca opskrbe i povećava konkurentnost njezina svemirskog ekosustava;
 - (b) aktivnosti za povećanje pravodobne dostupnosti kritičnih sirovina i naprednih materijala, komponenata i tehnologija za svemirski sektor, među ostalim skraćivanjem vremena njihove isporuke, rezervacijom proizvodnih slotova ili stvaranjem zaliha proizvoda, međuproizvoda ili kritičnih sirovina;
 - (ba) istraživanje, razvoj, sazrijevanje i vrednovanje novih svemirskih kapaciteta Unije i onih u nastajanju, uključujući disruptivne tehnologije, kao što su kvantno opažanje i druge povezane tehnologije;
 - (c) razvoj novih svemirskih kapaciteta Unije kojima se potiče novo svemirsko gospodarstvo, posebno sazrijevanjem, demonstracijom i operacionalizacijom ISOS-a;
 - (d) jačanje industrijske konkurentnosti Unije na globalnim komercijalnim tržištima, među ostalim putem demonstracijskih misija kojima se povećava stupanj digitalizacije svemirskih sustava s kraja na kraj;
 - (e) istraživanje i iskorištavanje sinergija s komplementarnim područjima kao što su sigurnost i obrana te drugi sektori relevantni za ključna područja, kao što su robotika, umjetna inteligencija i kibernetička sigurnost;

- (f) podupiranje aktivnosti normizacije i certifikacije koje su relevantne za svemirski sektor Unije, uključujući usklađeni pristup na razini Unije u pogledu gotovih komercijalnih komponenata (COTS);
- (g) omogućivanje dostupnosti i pristupa objektima za testiranje i obradu podataka u području svemirskih tehnologija.

Članak 68.

Pristup trećih zemalja i međunarodnih organizacija uslugama

1. Treće zemlje i međunarodne organizacije mogu imati pristup uslugama GOVSATCOM-a, uslugama potkomponente IRIS² za državne potrebe, uslugama fragmentacije iz članka 62. stavka 5. točke (b) te EOGS-u na temelju sporazuma sklopljenog u skladu s člankom 218. UFEU-a i na temelju članka 11. stavka 4., u kojem se utvrđuju uvjeti za pristup tim uslugama, i pod uvjetom da poštuju članak 13.
3. Pristup trećih zemalja i međunarodnih organizacija PRS-u iz članka 59. stavka 1. točke (d) uređen je člankom 3. stavkom 5. Odluke br. 1104/2011/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁵⁴.
4. Za pristup uslugama SST-a povezanim s izbjegavanjem sudara iz članka 62. stavka 5. točke (a) i ponovnim ulaskom iz članka 62. stavka 5. točke (c) nije potreban sporazum sklopljen u skladu s člankom 218. UFEU-a.
- 4.a Usluge SST-a iz članka 62. stavka 6. nisu dostupne trećim zemljama ni međunarodnim organizacijama, osim pod uvjetima predviđenima u sporazumu iz članka 62. stavka 11.

⁵⁴ Odluka br. 1104/2011/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravilima za pristup javnoj reguliranoj usluzi koju pruža globalni navigacijski satelitski sustav uspostavljen u sklopu programa Galileo (SL L 287, 4.11.2011., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/1104/oj>).

Uvjeti prihvatljivosti i sudjelovanja u svrhu očuvanja sigurnosti, cjelovitosti i otpornosti operativnih svemirskih sustava Unije

1. Komisija primjenjuje uvjete prihvatljivosti i sudjelovanja utvrđene u stavku 3. na postupke dodjele iz ovog odjeljka ako smatra da je to potrebno i primjereno za očuvanje sigurnosti, cjelovitosti i otpornosti operativnih svemirskih sustava Unije, uzimajući u obzir cilj promicanja strateške autonomije Unije, osobito s obzirom na tehnologiju u području ključnih tehnologija i lanaca vrijednosti, uz istodobno očuvanje otvorenog gospodarstva.
2. Prije primjene uvjeta prihvatljivosti i sudjelovanja u skladu sa stavkom 1. Komisija obavješćuje relevantni sastav Odbora iz članka 83. stavka 1. točke (ha) i u najvećoj mogućoj mjeri uzima u obzir stajališta država članica o području primjene i obrazloženju za primjenu tih uvjeta prihvatljivosti i sudjelovanja.
3. Uvjeti prihvatljivosti i sudjelovanja iz stavka 1. sljedeći su:
 - (a) prihvatljivi pravni subjekt mora imati poslovni nastan u državi članici i njegove izvršne upravljačke strukture moraju imati poslovni nastan u toj državi članici;
 - (b) prihvatljivi pravni subjekt obvezuje se da će sve relevantne aktivnosti provoditi u jednoj ili više država članica; i
 - (c) prihvatljivi pravni subjekt ne smije biti pod kontrolom treće zemlje ili subjekta iz treće zemlje.

4. Komisija može provedbenim aktima utvrditi kriterije prema kojima se utvrđuje postoji li odlučujući utjecaj na pravni subjekt, izravan ili neizravan, preko jednog ili više posredničkih pravnih subjekata, što može utjecati na sigurnost, cjelovitost i otpornost operativnih svemirskih sustava Unije, uzimajući u obzir cilj promicanja strateške autonomije Unije, osobito s obzirom na tehnologiju u području ključnih tehnologija i lanaca vrijednosti.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 83. stavka 3.

5. Komisija može za određeni pravni subjekt odustati od uvjeta iz stavka 3. točke (a) ili (b) nakon evaluacije na temelju sljedećih kumulativnih kriterija:
- (a) za određene tehnologije, robu ili usluge potrebne za aktivnosti iz stavka 1. nisu lako dostupne zamjene u državama članicama;
 - (b) pravni subjekt ima poslovni nastan u zemlji koja je članica EGP-a ili EFTA-e i koja je sklopila međunarodni sporazum s Unijom kako je navedeno u članku 11., njegove izvršne upravljačke strukture imaju poslovni nastan u toj zemlji, a aktivnosti povezane s nabavom, bespovratnim sredstvima ili nagradama provode se u toj zemlji ili u jednoj ili više takvih zemalja; i
 - (c) zaštita klasificiranih podataka EU-a osigurava se u skladu s člankom 13. te se provode mjere kako bi se osigurale sigurnost i otpornost komponenata iz članka 58., njihova rada i njihovih usluga.
6. Odstupajući od stavka 5. točke (b), Komisija može odustati od uvjetâ iz stavka 3. točke (a) ili (b) za pravni subjekt s poslovnim nastanom u trećoj zemlji koja nije članica EGP-a ili EFTA-e ako u zemljama koje su članice EGP-a ili EFTA-e nisu lako dostupne zamjene i ako su ispunjeni kriteriji utvrđeni u stavku 5. točkama (a) i (c).

7. Komisija može odustati od uvjeta iz stavka 3. točke (c) ako pravni subjekt s poslovnim nastanom u državi članici pruži sljedeća jamstva:
- (a) kontrola nad pravnim subjektom ne provodi se na način koji onemogućuje ili ograničava njegovu sposobnost da:
 - 1. provodi nabavu, dodjeljuje bespovratna sredstva ili nagrade; i
 - 2. ostvaruje rezultate, osobito putem obveza izvješćivanja;
 - (b) treća zemlja ili subjekt iz treće zemlje koji vrše kontrolu obvezuju se da će se suzdržati od izvršavanja prava kontrole ili od nametanja obveza izvješćivanja u odnosu na dotični pravni subjekt u vezi s nabavom, bespovratnim sredstvima ili nagradama; i
 - (c) pravni subjekt poštuje opće sigurnosne zahtjeve iz članka 77. stavka 3.
8. Nadležna tijela države članice u kojoj pravni subjekt ima poslovni nastan ocjenjuju ispunjava li pravni subjekt kriterije utvrđene u stavku 5. točki (c) za izuzeća u odnosu na uvjet iz stavka 3. točke (b) i pruža li jamstva iz stavka 7. Komisija je dužna poštovati tu procjenu.
9. Komisija relevantnom sastavu Odbora iz članka 83. stavka 1. točke (ha) dostavlja sljedeće:
- (a) informacije o području primjene uvjeta prihvatljivosti i sudjelovanja iz stavka 3. ovog članka;
 - (b) pojedinosti i obrazloženja o izuzećima odobrenima na temelju stavaka 5., 6. i 7. ovog članka; i;
 - (c) evaluaciju koja je bila temelj za izuzeće, podložno stavcima od 5. do 7. ovog članka, bez otkrivanja poslovno osjetljivih informacija.

10. Uvjeti utvrđeni u stavku 3., kriteriji utvrđeni u stavcima 4., 5. i 6. i jamstva utvrđena u stavku 7. uključuju se u dokumente koji se odnose na nabavu, bespovratna sredstva ili nagrade, ovisno o slučaju, a ako je riječ o nabavi, primjenjuju se na cijelo trajanje proizišlog ugovora.
11. Ovim se člankom ne dovode u pitanje Odluka br. 1104/2011/EU, Delegirana odluka Komisije od 15.9.2015., Uredba (EU) 2019/452, Odluka 2013/488/EU, Odluka (EU, Euratom) 2015/444 ni sigurnosne provjere koje provode države članice u pogledu pravnih subjekata uključenih u aktivnosti za koje je potreban pristup klasificiranim podacima EU-a, podložno primjenjivim nacionalnim zakonima i propisima.
12. Ako su ugovori koji su rezultat primjene ovog članka klasificirani, uvjetima prihvatljivosti i sudjelovanja koje primjenjuje Komisija u skladu sa stavkom 1. ne smije se dovoditi u pitanje nadležnost nacionalnih sigurnosnih tijela.
13. Ovaj članak ne smije utjecati ni na jedan postojeći postupak za sigurnosnu provjeru objekata ili postupak za sigurnosnu provjeru osoblja u državi članici, mijenjati ga ili biti u suprotnosti s njime.

Članak 70.

Vlasništvo nad svemirskom imovinom Unije, pristup rezultatima i korištenje imovine

1. Unija je vlasnik sve materijalne i nematerijalne imovine stvorene, razvijene ili kupljene u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja tijekom provedbe aktivnosti za koje je potpora dodijeljena na temelju ovog odjeljka. U tu svrhu Komisija osigurava da relevantni ugovori, sporazumi i drugi aranžmani koji se odnose na aktivnosti koje mogu dovesti do stvaranja ili razvoja takve imovine sadržavaju odredbe kojima se osigurava vlasništvo Unije.

2. Stavak 1. ne primjenjuje se na materijalnu ni nematerijalnu imovinu stvorenu ili razvijenu u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja tijekom provedbe aktivnosti za koje je potpora dodijeljena na temelju ovog odjeljka:
 - (a) ako se potpora Unije pruža u obliku bespovratnih sredstava, nagrada ili pretkomercijalne nabave; ili
 - (b) ako Unija aktivnosti ne financira u potpunosti, osim ako je drukčije navedeno; ili
 - (c) ako se aktivnosti odnose na prijemnike za PRS koje su razvile države članice.
- 2.a Stavak 2. točka (b) ne primjenjuje se na državnu infrastrukturu razvijenu u okviru potkomponente IRIS².
3. Ako se primjenjuje stavak 2., institucije, tijela, uredi ili agencije Unije ne stječu vlasništvo, ali imaju pravo pristupa rezultatima, bez plaćanja naknade za licenciju, za vlastitu upotrebu, te pravo da trećim stranama, uključujući države članice, dodijele ili da od primatelja sredstava zatraže da oni trećim stranama, uključujući države članice, dodijele neisključive licencije za iskorištavanje rezultata pod poštenim i razumnim uvjetima, bez prava podlicenciranja.
4. Unija može sklopiti relevantne sporazume radi stjecanja vlasništva nad imovinom koju su razvile treće strane ako je takva imovina potrebna za provedbu komponenata iz članka 58.

5. Komisija osigurava da Unija ima sljedeća prava:
- (a) pravo korištenja frekvencija potrebnih za prijenos signala koje generira državna infrastruktura potkomponente IRIS², komponente PNT, komponente EO i, prema potrebi, potkomponente SST ili za pristup svemirskim komponentama, u skladu s primjenjivim zakonima i propisima i relevantnim sporazumima o licenciranju, što je omogućeno relevantnim registracijama za frekvencije koje su dostavile države članice i koje ostaju pod odgovornošću država članica; i
 - (b) pravo na davanje prednosti pružanju usluga potkomponente IRIS² za državne potrebe u odnosu na komercijalne usluge, u skladu s uvjetima koji se utvrde u ugovorima iz članka 61. i uzimajući u obzir potrebe ovlaštenih državnih korisnika.

Članak 71.

Pružanje usluge, jamstvo i odgovornost

- 1. Komisija ili, prema potrebi, Agencija izrađuje dokument o definiciji usluge za svaku uslugu koju pružaju komponente ili potkomponente iz članka 58., u kojem se opisuju značajke i očekivano pružanje tih usluga. Dokument o definiciji usluge objavljuje se ili, ako je riječ o uslugama ovlaštenim državnim korisnicima ili korisnicima PRS-a, dijeli s odgovarajućim nadležnim tijelima iz članka 76. Partnerstvo za SST iz članka 62. stavka 3. doprinosi izradi dokumenta o definiciji usluge za potkomponentu SST.
- 1. Opis očekivanog pružanja usluge iz stavka -1. te podaci i informacije koje omogućuju komponente i potkomponente iz članka 58. pružaju se bez izričitog ili implicitnog jamstva u pogledu njihove kvalitete, točnosti, dostupnosti, pouzdanosti, brzine i prikladnosti za bilo koju svrhu. Komisija, Agencija ni bilo koje uključeno državno tijelo ne snosi nikakvu odgovornost u tom pogledu.

- 1.a Ako usluga zbog planiranog ili nepredvidljivog događaja ne ispunjava parametre navedene u dokumentu o definiciji usluge iz stavka -1., korisnike se o tome obavješćuje bez nepotrebne odgode, u skladu s postupkom utvrđenim u relevantnom dokumentu o definiciji usluge.
- 1.b Odstupajući od stavka 1., kada je riječ o uslugama za ovlaštene državne korisnike, o PRS-u i o uslugama za zaštitu ljudskog života iz članka 59. stavka 3. točke (i), dokument o definiciji usluge iz stavka -1. popraćen je posebnim obvezama u smislu očekivanog pružanja usluge, koje može podlijegati određenim uvjetima korištenja.
- 1.c Kontaktne točke iz članka 77. stavka 1. točke (ga) obavješćuju Komisiju ili, prema potrebi, Agenciju ako planirani događaj iz stavka 1.b koji se odnosi na usluge za ovlaštene državne korisnike ili korisnike PRS-a može utjecati na njihove aktivnosti.
2. Države članice koje sudjeluju u potkomponenti SST ne smatraju se odgovornima za štetu koja nastane zbog izostanka ili prekida pružanja usluga SST-a, kao ni za kašnjenje u pružanju tih usluga ili netočnost informacija dobivenih putem usluga SST-a, ni za bilo koje drugo djelovanje poduzeto kao odgovor na pružanje usluga SST-a. Za potrebe stavka 1.b navedene države članice bez nepotrebne odgode obavješćuju Komisiju i Agenciju o svakom odstupanju od očekivanog pružanja usluge.

Članak 72.

Dopunska pravila o nabavi

1. Javni naručitelj može zatražiti da ponuditelj putem konkurentnog nadmetanja na odgovarajućim razinama podugovaranja podugovori dio ugovora s poduzećima koja nisu dio ponuditeljeve skupine. Kad je riječ o ugovorima čija vrijednost premašuje 10 milijuna EUR, javni naručitelj nastoji osigurati da najmanje 30 % vrijednosti ugovora bude podugovoreno putem konkurentnog nadmetanja na različitim razinama podugovaranja s poduzećima izvan skupine glavnog ponuditelja, osobito kako bi se omogućilo prekogranično sudjelovanje MSP-ova u svemirskom ekosustavu. Ponuditelj je dužan navesti razloge za neispunjavanje zahtjeva za podugovaranje ili za odstupanje od cilja od 30 %. Javni naručitelj može u dokumentaciji za postupak dodjele navesti posebne zahtjeve kako bi osigurao da glavni ugovaratelji tijekom izvršavanja ugovora poštuju načela nabave utvrđena u ovom stavku.
 - 1.a Komisija obavješćuje Odbor iz članka 83. stavka 1. točke (g) o ostvarenju cilja iz stavka 1.
2. Smatra se da nabava koja se odnosi na kontinuitet usluge, ili na PRS ili usluge za ovlaštene državne korisnike ispunjava uvjet iznimne hitnosti utvrđen u odjeljku II. točki 11.1. podtočki (c) Priloga I. Financijskoj uredbi.

Članak 73.

Dopunska pravila o bespovratnim sredstvima

1. [Unija može pokriti do 100 % prihvatljivih troškova, ne dovodeći u pitanje načelo sufinanciranja.]
2. Odstupajući od članka 184. stavka 6. Financijske uredbe, pri primjeni paušalnih stopa odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može odobriti ili nametnuti financiranje neizravnih troškova korisnika do najviše 25 % ukupnih prihvatljivih izravnih troškova djelovanja.

3. Odstupajući od članka 207. Financijske uredbe, najveći iznos financijske potpore koji se može isplatiti trećoj strani ne smije biti veći od 200 000 EUR.
4. Partnerstvo za SST iz članka 62. stavka 3. ima pravo primiti bespovratna sredstva na temelju članka 198. točke (d) Financijske uredbe.

Članak 74.

Dopunska pravila o neizravnom upravljanju

1. Trostrani okvirni sporazum o financijskom partnerstvu u skladu s člankom 131. Financijske uredbe sklapa se s Agencijom i ESA-om te se na temelju njega Agenciji i ESA-i mogu povjeriti zadaće izvršenja proračuna.
2. Ako Agencija ili ESA uspostavi odbor za evaluaciju ponuda za nabavu koja se provodi na temelju trostranog sporazuma iz stavka 1., stručnjaci iz Komisije i, prema potrebi, iz drugog subjekta kojem su povjerene zadaće mogu kao članovi sudjelovati na sastancima odbora za evaluaciju ponuda, imati pristup svim dokumentima koje izradi taj odbor i prisustvovati revizijskim sastancima. Takvo sudjelovanje ne smije utjecati na tehničku neovisnost odbora za evaluaciju ponuda.
3. Odstupajući od članka 62. stavka 1. Financijske uredbe i ako Komisija pozitivno ocijeni zaštitu interesa Unije, Agencija može zadaće koje su njoj samoj ili njezinim sljednicima povjerene u okviru neizravnog upravljanja dalje povjeriti tijelima iz članka 62. stavka 1. točke (c) Financijske uredbe pod uvjetima neizravnog upravljanja koji se primjenjuju na Komisiju.
4. Ako subjekti kojima su povjerene zadaće provode aktivnosti nabave ili dodjele bespovratnih sredstava u okviru neizravnog upravljanja, u komunikacijskim aktivnostima, diseminacijskim aktivnostima i na svojoj infrastrukturi, opremi, vozilima, potrepštinama ili važnim rezultatima koji se financiraju tom nabavom ili bespovratnim sredstvima navodi se da je primljena potpora Unije i ističe se zastava Unije (amblem) i izjava o financiranju (prema potrebi prevedena na lokalne jezike) u skladu sa standardnim komunikacijskim pravilima Komisije.

Članak 75.

Uloge

1. Države članice mogu sudjelovati u komponentama iz članka 58. Države članice koje sudjeluju u tim komponentama doprinose svojom tehničkom stručnošću, znanjem i iskustvom te pomoći, posebno u području sigurnosti i zaštite. Taj doprinos, kada je to primjereno i moguće, uključuje stavljanje Uniji na raspolaganje podataka, informacija, usluga i infrastrukture koji su u posjedu država članica ili se nalaze na njihovu državnom području, a potrebni su za uspješno odvijanje djelovanja. Države članice poduzimaju mjere kako bi osigurale neometano odvijanje djelovanja koja se podupiru na temelju ovog odjeljka, uključujući dodjelu i zaštitu frekvencija.
2. Komisija ima opću odgovornost za provedbu komponenata iz članka 58., među ostalim u području sigurnosti, ne dovodeći u pitanje ovlasti država članica u području nacionalne sigurnosti. Komisija također nadzire provedbu tih komponenata, ne dovodeći u pitanje druge politike Unije.
3. Komisija:
 - (a) upravlja svim komponentama ili potkomponentama iz članka 58. koje nisu povjerene drugom subjektu;
 - (b) utvrđuje prioritete komponenata iz članka 58. u programima rada iz članka 15. i njihov dugoročni razvoj u skladu sa zahtjevima korisnika te nadzire provedbu tih programa rada;

- (ba) ne dovodeći u pitanje zadaće Agencije ili drugih subjekata kojima su povjerene zadaće, osigurava da se prihvaćanje i upotreba podataka i usluga koje pružaju komponente iz članka 58. promiču i maksimalno povećavaju u javnom i privatnom sektoru, među ostalim podupiranjem odgovarajućeg razvoja tih usluga i sučelja prilagođenih korisnicima, poticanjem stabilnog dugoročnog okružja, stvaranjem odgovarajuće sinergije u primjeni različitih komponenata te osiguravanjem komplementarnosti, dosljednosti, sinergije i veza između komponenata iz ovog odjeljka i drugih djelovanja i programa Unije;
- (bb) promiče usklađenost između aktivnosti iz ovog odjeljka i aktivnosti koje se provode u području svemira na razini Unije te na nacionalnoj ili međunarodnoj razini;
- (c) u okviru svoje nadležnosti utvrđuje i koordinira međunarodnu dimenziju komponenata iz članka 58. kako bi se osigurala usklađenost s politikama Unije za vanjsko djelovanje i dosljedan pristup.

4. Ako je to potrebno kako bi se osiguralo neometano funkcioniranje komponenata iz članka 58. i neometano pružanje njihovih usluga, Komisija provedbenim aktima utvrđuje tehničke i operativne specifikacije potrebne za provedbu i razvoj tih komponenata i potkomponenta te usluga koje pružaju, uzimajući u obzir rezultate savjetovanja s korisnicima i drugim dionicima. Komisija pri utvrđivanju tih tehničkih i operativnih specifikacija izbjegava smanjenje opće razine sigurnosti i ispunjava zahtjeve u pogledu kompatibilnosti s ranijim specifikacijama. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 83. stavka 3.

5. Komisija prema potrebi provedbenim aktima donosi mjere potrebne za utvrđivanje lokacije zemaljske infrastrukture, na temelju sigurnosnih zahtjeva iz članka 77. stavka 3., sljedeći otvoren i transparentan postupak i osiguravajući dobro financijsko upravljanje. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 83. stavka 3.
6. Agencija ima vlastite zadaće kako je navedeno u članku 4. stavku 1. Uredbe (EU) xx/xx* [o EUSPA-i], a Komisija joj može povjeriti druge zadaće iz članka 4. stavaka 2., 3. i 5. te uredbe i u skladu s Financijskom uredbom.
7. Pod uvjetom da su zaštićeni interesi Unije, ESA-i se mogu povjeriti sljedeće zadaće:
 - (a) u pogledu komponente PNT: razvoj glavnih sustava te projektiranje i razvoj dijelova zemaljskog segmenta i satelita, uključujući testiranje i validaciju;
 - (b) u pogledu potkomponente Copernicus:
 - i. koordinacija i provedba svemirske komponente i njezin razvoj;
 - ii. projektiranje, razvoj i izgradnja svemirske infrastrukture i dijelova povezanog zemaljskog segmenta, uključujući rad te infrastrukture i povezanu nabavu, osim ako taj rad obavljaju drugi subjekti, kao što je Europska organizacija za iskorištavanje meteoroloških satelita (EUMETSAT);
 - iii. prema potrebi, pružanje pristupa podacima treće strane;

* SL: Molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta 2026/0084(COD).

- (c) u pogledu potkomponente EOGS: projektiranje i razvoj novih svemirskih misija za promatranje Zemlje i dijelova s njima povezanog zemaljskog segmenta;
 - (d) u pogledu potkomponente IRIS²:
 - i. nadzor razvoja, validacije i aktivnosti uvođenja povezanih s fazama razvoja, validacije i uvođenja usluga za državne potrebe te nadzor razvoja potrebnog za pružanje usluga za državne potrebe, koji se obavlja u okviru ugovora iz članka 61. stavka 15. i u skladu s uvjetima sporazuma o doprinosu na temelju okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu iz članka 74. stavka 1., osiguravajući koordinaciju između zadaća i proračuna povjerenih ESA-i i mogućeg doprinosa ESA-e;
 - ii. pružanje tehničkog stručnog znanja, među ostalim tijekom provedbe;
 - (da) u pogledu potkomponenta NEO i SWE: uspostavne aktivnosti istraživanja i razvoja.
8. Na temelju procjene Komisije ESA-i se mogu povjeriti druge zadaće u skladu s potrebama komponenata iz članka 58., uključujući specifične istraživačke i inovacijske aktivnosti, pod uvjetom da se tim zadaćama ne udvostručuju aktivnosti koje provode drugi subjekti kojima su povjerene zadaće i da je cilj tih zadaća povećati učinkovitost provedbe tih komponenata.

- 8.a Podložno odobrenju Odbora SatCena u skladu s člankom 18. Odluke Vijeća 2014/401/ZVSP, SatCenu se povjerava pružanje usluga EOGS-a i podataka EOGS-a iz članka 60. stavka 8. točaka (b) i (c) za ovlaštene državne korisnike te upravljanje federalnom strukturom infrastrukture EOGS-a iz članka 60. stavka 8. točke (a) podtočke i. Pri provedbi zadaća povjerenih SatCenu na temelju ovog stavka, koje uključuju definiranje politika pristupa i ograničenja te davanje prednosti pružanju usluga EOGS-a za ovlaštene državne korisnike, poštuju se interesi Unije u području ZVSP-a, u skladu s Odlukom Vijeća 2014/401/ZVSP, i interesi nacionalne sigurnosti država članica.
9. Ne dovodeći u pitanje stavak 8.a, pod uvjetom da su interesi Unije zaštićeni, Komisija može zadaće provedbe komponenata iz članka 58. u cijelosti ili djelomično povjeriti relevantnim subjektima, kao što su EUMETSAT, Europska agencija za okoliš, Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu, Europska agencija za pomorsku sigurnost, SatCen, Europski centar za srednjoročne prognoze vremena i Međunarodni centar za oceane Mercator.

Članak 76.

Nadležna tijela

1. Svaki sudionik imenuje nadležno tijelo ako je to potrebno za potkomponente iz članka 58. koje pružaju usluge za ovlaštene državne korisnike. Nadležno tijelo osigurava:
- (a) da se relevantne usluge koriste u skladu s općim sigurnosnim zahtjevima iz članka 77. stavka 3.;
 - (b) da su prava pristupa relevantnim uslugama utvrđena i da se tim pravima upravlja;

- (c) da se korisnička oprema potrebna za korištenje relevantnih usluga i povezane elektroničke komunikacijske veze i informacije koriste i da se njima upravlja u skladu s općim sigurnosnim zahtjevima iz članka 77. stavka 3.;
 - (d) da je uspostavljena središnja kontaktna točka, koja prema potrebi pomaže u izvješćivanju o sigurnosnim rizicima i prijetnjama, a posebno u otkrivanju potencijalno štetnih elektromagnetskih interferencija koje utječu na usluge razvijene u okviru komponenata iz članka 58.
2. Djelovanja, zadaće i funkcioniranje nadležnih tijela za PRS navedeni su u članku 5. Odluke br. 1104/2011/EU.

Članak 77.

Načela upravljanja i sigurnosti

1. Načela upravljanja za komponente iz članka 58. i posebne aktivnosti temelje se na sljedećem:
- (-a) kontinuitetu i pouzdanosti usluge te kontinuitetu potrebne infrastrukture, uključujući zaštitu od relevantnih prijetnji;
 - (a) jasnoj raspodjeli zadaća i odgovornosti među subjektima uključenima u provedbu, na temelju njihovih nadležnosti i uz izbjegavanje preklapanja ili udvostručavanja zadaća i odgovornosti, čime se osigurava jasna odgovornost;
 - (b) relevantnosti upravljačke strukture u odnosu na specifične potrebe svake komponente i potkomponente iz članka 58., ovisno o slučaju;
 - (c) strogoj kontroli komponenata iz članka 58. i njihovih aktivnosti, što uključuje obvezu svih subjekata da se strogo pridržavaju utvrđenih troškova, vremenskog rasporeda i postizanja ciljanih rezultata u okviru svojih uloga i zadaća;

- (d) transparentnom i troškovno učinkovitim upravljanju;
 - (f) sustavnom i strukturiranom uzimanju u obzir potreba korisnika podataka, informacija i usluga koje pružaju komponente iz članka 58. i s time povezanog znanstvenog i tehnološkog razvoja;
 - (g) kontinuiranim naporima za kontrolu i smanjenje rizika;
 - (ga) kada su posrijedi usluge za ovlaštene državne korisnike i PRS, koordinaciji relevantnih operativnih aktivnosti s nadležnim tijelima iz članka 76. i kontaktnim točkama koje su države članice imenovala za zastupanje relevantnih korisnika tih usluga.
- 1.a Odbor za sigurnosnu akreditaciju osnovan na temelju članka 15. Uredbe (EU) xx/xx [o *EUSPA-i*]* tijelo je za sigurnosnu akreditaciju komponenta i potkomponenta iz članka 58. ove Uredbe. Ta se akreditacija provodi u skladu s člankom 16. te uredbe.
2. Načela sigurnosti komponenta iz ovog odjeljka, uključujući njihovu zemaljsku i svemirsku infrastrukturu, temelje se na sljedećem:
- (a) uzimanju u obzir iskustva država članica u području sigurnosti i primjeni njihove najbolje prakse;
 - (b) osiguravanju zaštite zemaljske infrastrukture koja je sastavni dio komponente iz članka 58. i nalazi se na državnom području država članica, i to tako da se poduzmu mjere koje su barem jednakovrijedne mjerama potrebnima za zaštitu europske kritične infrastrukture u smislu Direktive Vijeća (EU) 2022/2557;

* SL: Molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta 2026/0084(COD).

- (c) primjeni Odluke Vijeća 2013/488/EU u odnosu na države članice i Odluke Komisije (EU, Euratom) 2015/444 u odnosu na Komisiju, kojima se, među ostalim, predviđa razdvajanje operativnih funkcija i funkcija povezanih s akreditacijom;
- (d) smatranju da je Komisija izvor svih klasificiranih podataka koje su izradili subjekti kojima su povjerene zadaće kako je navedeno u članku 74. stavku 1.;
- (e) osiguravanju da Odbor za sigurnosnu akreditaciju osnovan na temelju članka 15. Uredbe (EU) xx/xx [*o EUSPA-i*]* obavlja svoje zadaće ne dovodeći u pitanje odgovornosti Komisije ili subjekata kojima su povjerene zadaće i ne dovodeći u pitanje nadležnosti država članica u pogledu sigurnosne akreditacije.

3. Komisija osigurava da se za postojeće komponente ili potkomponente iz članka 58. provodi i ažurira analiza rizika i prijetnji. Komisija osigurava da se analiza rizika i prijetnji provodi za svaku buduću komponentu ili potkomponentu. Na temelju te analize Komisija provedbenim aktima utvrđuje opće sigurnosne zahtjeve za svaku komponentu ili potkomponentu. Pritom uzima u obzir učinak tih zahtjeva na neometano funkcioniranje te komponente ili potkomponente, osobito u pogledu troškova, upravljanja rizicima i vremenskog rasporeda. Komisija također osigurava da se ne smanji opća razina sigurnosti i da se ne ugrozi funkcioniranje postojeće opreme koja se temelji na toj komponenti ili potkomponenti te uzima u obzir rizike u području kibernetičke sigurnosti. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 83. stavka 3. Subjekti uključeni u provedbu svemirskih aktivnosti iz ovog odjeljka poduzimaju potrebne mjere, među ostalim s obzirom na pitanja utvrđena u analizi rizika i prijetnji, kako bi zajamčili sigurnost komponenata iz ovog odjeljka.

* SL: Molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz predmeta 2026/0084(COD).

4. Ako sigurnost Unije ili država članica može biti ugrožena radom sustavâ, primjenjuju se postupci utvrđeni u Odluci (ZVSP) 2021/698⁵⁵.

ODJELJAK 4.

POTPORA POLITICI INDUSTRIJE CIVILNE SIGURNOSTI

Članak 79.

Posebne odredbe za potporu politici industrije civilne sigurnosti

Djelovanja za koja se potpora dodjeljuje na temelju ovog odjeljka doprinose općim ciljevima utvrđenima u članku 3. stavku 1. i specifičnim ciljevima utvrđenima u članku 3. stavku 2. točki (d) podtočki 4.

Članak 80.

Posebne aktivnosti za potporu politici industrije civilne sigurnosti

1. Potpora politici industrije civilne sigurnosti osobito se odnosi na sljedeća područja primjene:
 - (a) sigurnost i otpornost kritične infrastrukture i infrastrukture s dvojnog namjenom, kao i kritičnih subjekata, na sve vrste sigurnosnih prijetnji;
 - (b) tehnologije, kapacitete i rješenja, uključujući mjere za poboljšanje normizacije, certifikacije i interoperabilnosti sigurnosnih tehnologija, koji su relevantni za sprečavanje i suzbijanje kriminala, osobito terorizma, nasilnog ekstremizma, teškog i organiziranog kriminala i kaznenih djela omogućenih kibernetičkim tehnologijama;

⁵⁵ Odluka Vijeća (ZVSP) 2021/698 od 30. travnja 2021. o sigurnosti sustava i usluga koji su uvedeni, djeluju i upotrebljavaju se u okviru Svemirskog programa Unije i koji mogu utjecati na sigurnost Unije te o stavljanju izvan snage Odluke 2014/496/ZVSP (SL L 170, 12.5.2021., str. 178–182, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2021/698/oj>).

- (c) tehnologije, kapacitete i rješenja za kontrolu robe i osoba na granicama, zaštitu granica i logističkih središta, pomorsku sigurnost i nadzor te carinsku sigurnost; i
 - (d) civilnu pripravnost, prevenciju i sposobnost odgovora na sigurnosne prijetnje, bilo prirodne ili izazvane ljudskim djelovanjem, slučajne ili namjerne.
2. Potpora politici industrije civilne sigurnosti osobito se provodi putem sljedećih aktivnosti:
- (a) istraživanja i inovacija, širenja, potpore MSP-ovima, razvoja vještina i proizvodnih aktivnosti;
 - (b) testiranja i validacije tehnologija i rješenja;
 - (c) uvođenja i prihvaćanja tehnologija i rješenja na tržištu, primjerice među stručnjacima u području sigurnosti;
 - (d) podupiranja djelovanja za razvoj, provedbu, praćenje i izvršavanje relevantnih pravnih akata i politika Unije, uključujući izgradnju kapaciteta nacionalnih kontaktnih točaka.
3. Potpora koja se pruža putem područja primjene ili aktivnosti iz stavaka 1. i 2. može se pružati u bilo kojem obliku, među ostalim putem suradničkih istraživačkih i inovacijskih aktivnosti utvrđenih u Uredbi (EU) [XXX] [Okvirni program za istraživanje i inovacije] i definiranih u posebnoj namjenskoj dijelu programa rada.
4. U programima rada donesenima u skladu s pravilima iz ovog odjeljka ove Uredbe u poseban se namjenski dio uključuju aktivnosti u okviru stupa Konkurentnost i društvo za koje se potpora dodjeljuje na temelju Uredbe (EU) [XXX] [Okvirni program za istraživanje i inovacije Obzor Europa] te se osigurava usklađenost s tim aktivnostima.

Članak 81.

Vlasništvo nad rezultatima

1. Ako se potpora Unije pruža u obliku nabave, vlasnik rezultata je Unija.
2. Ako se potpora Unije pruža u obliku bespovratnih sredstava, institucije, tijela, uredi ili agencije Unije na zahtjev dobivaju prava pristupa rezultatima, bez plaćanja naknade za licenciju, u svrhu razvoja, provedbe i praćenja postojećih politika ili programa Unije u područjima svoje nadležnosti te pravo da trećim stranama dodijele ili da od primatelja sredstava zatraže da oni trećim stranama dodijele neisključive licencije za iskorištavanje rezultata pod poštenim i razumnim uvjetima, bez prava podlicenciranja, osim ako je drukčije navedeno u sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava.
3. Svaki prijenos vlasništva nad rezultatima ili dodjela isključivih licencija za rezultate ostvarene uz potporu pravnim subjektima s poslovnim nastanom u nepridruženim trećim zemljama ili subjektima iz nepridruženih trećih zemalja podliježe prethodnoj obavijesti i odobrenju Komisije u roku od tri godine nakon završnog plaćanja za dotično djelovanje, pod uvjetima kojima se osigurava zaštita sigurnosnih interesa Unije.

Članak 82.

Dopunska pravila o bespovratnim sredstvima

1. Za aktivnosti kojima se podupiru djelovanja za koordinaciju i potporu u području industrije civilne sigurnosti, Unija može pokriti do [100] % prihvatljivih troškova, ne dovodeći u pitanje načelo sufinanciranja.
2. Odstupajući od članka 184. stavka 6. Financijske uredbe, pri primjeni paušalnih stopa odgovorni dužnosnik za ovjeravanje može odobriti ili nametnuti financiranje neizravnih troškova korisnika do najviše 25 % ukupnih prihvatljivih izravnih troškova djelovanja, isključujući izravne prihvatljive troškove za podugovaranje, financijsku potporu trećim stranama i sve jedinične troškove ili jednokratne iznose koji uključuju neizravne troškove.

Poglavlje VIII.

Završne odredbe

Članak 83.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011, a može se sastajati u sljedećim sastavima:
 - (a) Opći odbor ECF-a, za strateški pregled provedbe ECF-a, pitanja koja se odnose na opće ciljeve ili pitanja koja se odnose na više specifičnih ciljeva utvrđenih u članku 3. stavku 2.;
 - (b) Odbor za čistu tranziciju, za pitanja koja se odnose na specifične ciljeve utvrđene u članku 3. stavku 2. točki (a);
 - (c) Odbor za zdravlje, biotehnologiju, poljoprivredu i biogospodarstvo, za pitanja koja se odnose na specifične ciljeve utvrđene u članku 3. stavku 2. točki (b);
 - (d) Odbor za digitalizaciju, za pitanja koja se odnose na specifične ciljeve utvrđene u članku 3. stavku 2. točki (c);
 - (e) Odbor za obrambenu industriju, za pitanja koja se odnose na specifične ciljeve utvrđene u članku 3. stavku 2. točki (d) podtočki 2., koji se može sastajati u različitim pododborima u skladu s aktivnostima iz članka 44. stavka 1.;
 - (f) Odbor za otpornost, za pitanja koja se odnose na specifične ciljeve utvrđene u članku 3. stavku 2. točki (d) podtočki 1.;

- (g) Odbor za svemir, za pitanja koja se odnose na specifične ciljeve utvrđene u članku 3. stavku 2. točki (d) podtočki 3., koji se može sastajati u različitim pododborima u skladu s komponentama ili potkomponentama iz članka 58. stavka 1.;
 - (h) Odbor za industriju civilne sigurnosti, za pitanja koja se odnose na specifične ciljeve utvrđene u članku 3. stavku 2. točki (d) podtočki 4.;
 - (ha) Sigurnosni odbor za zaštitu klasificiranih podataka EU-a i povezane sigurnosne aspekte koji se pojave u vezi s pitanjima koja se odnose na specifične ciljeve utvrđene u članku 3. stavku 2. točki (d), čije se nadležnosti razlikuju od nadležnosti drugih sastava i ne preklapaju se s njima.
2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 4. Uredbe (EU) br. 182/2011 i traži se mišljenje najrelevantnijeg sastava odbora.
 3. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011 i traži se mišljenje najrelevantnijeg sastava odbora.
 4. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 8. Uredbe (EU) br. 182/2011 u vezi s njezinim člankom 5.
 - 4.a Ako odbori iz stavka 1. točaka (e), (f), (g), (h) ili (ha) ne dostave mišljenje, Komisija ne donosi nacrt provedbenog akta i primjenjuje se članak 5. stavak 4. treći podstavak Uredbe (EU) br. 182/2011.
 5. Ako se mišljenje odbora treba dobiti pisanim postupkom, navedeni postupak završava bez rezultata ako u roku za davanje mišljenja tako odluči predsjednik odbora ili ako to zahtijeva obična većina članova odbora.

6. Odbori iz stavka 1. točkaka od (b) do (h) mogu se sastajati u različitim radnim skupinama u skladu s konkretnim dijelovima sastavnica politike, a Odbor iz točke (ha) može se sastajati u radnim skupinama za sigurnost radi bavljenja zaštitom klasificiranih podataka EU-a i povezanim sigurnosnim aspektima koji se pojave u vezi s pitanjima koja se odnose na specifične ciljeve utvrđene u članku 3. stavku 2. točki (d).
- 6.a Kad se sastaju radi razmatranja posebnog namjenskog dijela o suradničkim istraživačkim i inovacijskim aktivnostima iz članka 15. stavka 2., osim programa rada za aktivnosti utvrđene u poglavlju VII. odjeljku 2., dnevni redovi relevantnih sastava odbora uključuju posebne točke o programima rada za suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti. Na sastanke se pozivaju po dva predstavnika iz svake države članice.
7. Predstavnici trećih zemalja, međunarodnih organizacija ili drugih institucija, tijela, ureda i agencija Unije mogu biti pozvani na sastanke sastava odbora pod uvjetima utvrđenima u njihovu poslovniku, vodeći računa o Unijinim interesima u području sigurnosti i javnog poretka. Ti predstavnici ne smiju biti nazočni tijekom glasovanja odbora niti sudjelovati u glasovanju. Predstavnici trećih zemalja ili međunarodnih organizacija ne smiju prisustvovati raspravama o pitanjima povezanim s prihvatljivošću, uključujući rasprave povezane s člancima 9. i 10. ove Uredbe.
8. ESVD i EDA pozivaju se da prisustvuju sastancima Odbora za obrambenu industriju kao promatrači te da iznesu svoja stajališta i pruže stručno znanje tijekom rada tog odbora.

Članak 84.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz ove Uredbe dodjeljuje se Komisiji na razdoblje od datuma stupanja na snagu ove Uredbe do 31. prosinca 2035.
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz ove Uredbe. Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju ove Uredbe stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.
- 6.a Ova Uredba ne utječe na Delegiranu uredbu Komisije br. 1159/2013, koja prema potrebi ostaje na snazi dok se ne izmijeni na temelju ove Uredbe.

Članak 85.

Izmjene Uredbe (EU) 2021/696

Glave I., II. i III., članci 26., 27., 28., 30., 31., 32., 33. i 43. i glave VI., VII., VIII. i X. Uredbe (EU) 2021/696 brišu se s učinkom od 1. siječnja 2028.

Članak 86.

Izmjene Uredbe (EU) 2023/588

Poglavlja I., II., III. i IV., članci 24., 25., 26., 28. i 29. i glave VII., VIII., IX. i X. Uredbe (EU) 2023/588 brišu se s učinkom od 1. siječnja 2028.

Članak 87.

Izmjene Uredbe (EU) 2025/2643

Poglavlja II. i IV. Uredbe (EU) 2025/2643 brišu se.

Članak 88.

Stavljanje izvan snage

Sljedeće uredbe stavljaју se izvan snage s učinkom od 1. siječnja 2028.:

- (a) Uredba (EU) 2021/522 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. ožujka 2021. o uspostavi Programa djelovanja Unije u području zdravlja (program „EU za zdravlje”) za razdoblje 2021.–2027. i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 282/2014;
- (b) Uredba (EU) 2021/694 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi programa Digitalna Europa te o stavljanju izvan snage Odluke (EU) 2015/2240;
- (c) Uredba (EU) 2021/697 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Europskog fonda za obranu i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2018/1092;
- (d) Uredba (EU) 2021/783 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o uspostavi Programa za okoliš i djelovanje u području klime (LIFE) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1293/2013.

Članak 89.

Prijelazne odredbe

- 1. Ova Uredba ne utječe na nastavak ili izmjenu djelovanja započetih u skladu s temeljnim aktima iz članka 85., koji se nastavljaju primjenjivati na ta djelovanja do njihova završetka.
- 2. Ova Uredba ne utječe na provedbene akte donesene na temelju Uredbe (EU) 2021/696 i Uredbe (EU) 2023/588. Ti akti ostaju na snazi, prema potrebi, dok se ne izmijene na temelju ove Uredbe, uz iznimku odluka donesenih na temelju članka 36. stavka 4. Uredbe (EU) 2023/588.

- 2.a Ova Uredba ne utječe na provedbene akte donesene na temelju članka 35. Uredbe (EU) 2025/2643. Ti akti ostaju na snazi, ako je to relevantno. Na prijedlog Komisije Vijeće može kvalificiranom većinom izmijeniti provedbene akte donesene na temelju članka 35. Uredbe (EU) 2025/2643.
3. Financijska omotnica iz članka 4. stavka 1. također može pokriti troškove tehničke i administrativne pomoći koji su potrebni za osiguravanje prelaska između ECF-a i mjera donesenih u skladu s temeljnim aktima iz prvog stavka.

Članak 90.

Stupanje na snagu

1. Ova Uredba stupa na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.
2. Ova Uredba primjenjuje se od 1. siječnja 2028.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Europski parlament
Predsjednik/Predsjednica

Za Vijeće
Predsjednik/Predsjednica